

Nr 216.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående åtgärder i prisreglerande syfte på jordbrukets område; given Drottningholms slott den 21 oktober 1949.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

G. E. Sträng.

Propositionens huvudsakliga innehåll.

I propositionen föreslås, att slutlig ställning nu skall tagas till frågan om prissättningen på jordbrukets område för regleringsåret 1949/50. I anslutning till de överläggningar om fortsättandet av den allmänna ekonomiska stabiliseringspolitiken m. m., som förts mellan regeringen samt representanter för jordbruket och andra samhällsgrupper, föreslås en definitiv prisavvägning av innebörd att jordbruket för detta regleringsår skall tillföras en prisförbättring av 66 miljoner kronor. Prisförbättringen avses skola genomföras utan höjning av konsumentpriserna.

För prisreglerande åtgärder på jordbrukets område äskas å tilläggsstat ett reservationsanslag av 66 miljoner kronor.

Utdrag ur protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Drottningholms slott den 21 oktober 1949.

N ä r v a r a n d e:

Statsministern ERLANDER, statsråden SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, ANDERSSON.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Sträng, fråga om åtgärder i prisreglerande syfte på jordbrukets område samt anför därvid.

De beslut, som Kungl. Maj:t och riksdagen våren 1949 fattade angående åtgärder i prisreglerande syfte på jordbrukets område under regleringsåret 1949/50, inneburo bland annat, att det definitiva ståndpunkttagandet till utformningen av dessa åtgärder uppsköts till hösten. Jag torde nu få upp- taga denna fråga. Därvid torde jag först något få uppehålla mig vid frågans tidigare behandling.

Behandlingen av prisregleringsfrågan våren 1949.

För att läggas till grund för prisavvägningen å jordbrukets produkter under regleringsåret 1949/50 upprättades våren 1949 i sedvanlig ordning av den s. k. LK-delegationen en prognos angående jordbrukets inkomster och utgifter under sagda regleringsår, vilken prognos därefter granskades av livsmedelskommissionen och dess råd. Prognosen avsåg att belysa inkomst- och kostnadsläget under det kommande produktionsåret under förutsättning av normala väderleksförhållanden, oförändrade löner och räntesatser samt oförändrade priser på jordbrukets produkter och förnödenheter utom i de fall, där vid kalkylens upprättande prisförändringar med hänsyn till marknadsläget kunnat förutses med en viss grad av säkerhet.

Enligt denna prognos förelåg — om man antog att de för regleringsåret 1948/49 beräknade pristilläggen skulle bibehållas — ett inkomstunderskott av 47,4 miljoner kronor, därest räntekostnadsposten beräknades helt enligt dittills tillämpade grunder, samt 114,6 — alternativt 116,4 — miljoner kronor, därest räntekostnadsposten beräknades med hänsynstagande till den fördyring, som inträtt efter basåret 1938/39.

Beräkningarna i prognosen accepterades i huvudsak vid nyssnämnda granskning. Representanter för jordbruket anmärkte dock, att två betydande poster å inkomstsidan, nämligen producent- och kontantbidrag även-

som inkomst av oljeväxtodling, borde upptagas med reducerade belopp. Som skäl därför anfördes beträffande den förra posten att nämnda bidrag hade social karaktär och icke borde i sin helhet medräknas vid regleringen av priserna på jordbrukets produkter samt i fråga om den senare posten att den del av inkomsten av oljeväxtodlingen, som finge anses utgöra ett särskilt stimulanstillägg, borde utgå ur kalkylen i likhet med vad som skett under vissa föregående år. Jordbrukets representanter hävdade även att räntekostnadsposten borde beräknas med hänsynslagande till den fördyring, som inträtt efter basåret.

Med utgångspunkt från den sålunda upprättade prognosen upptogs i början av april 1949 överläggningar mellan å ena sidan representanter för regeringen samt å andra sidan delegerade från styrelserna för Sveriges lantbruksförbund och Riksförbundet landsbygdens folk. Därvid uttalades från regeringens sida den uppfattningen att man, med hänsyn till prisfrågans nära samband med hela den ekonomiska stabiliseringspolitiken, tills vidare borde inskränka sig till att meddela beslut angående prissättningen på andra varor än mjölk och mejeriprodukter ävensom uppskjuta det definitiva avgörandet av frågan i dess helhet till hösten. Jordbrukets delegerade förklarade emellertid under överläggningarna, att enligt deras uppfattning systemet med vårprissättning borde tillämpas för samtliga grenar av jordbruksproduktionen. Under överläggningarna yrkades vidare från jordbrukets sida, att vid vårprissättningen skulle täckas ett kalkylmässigt inkomstunderskott av omkring 249 eller, om för regleringsåret 1948/49 beräknade pristillägg antoges komma att utgå även under regleringsåret 1949/50, 129 miljoner kronor. Sistnämnda belopp översteg alltså med omkring 82 miljoner kronor det inkomstunderskott, som erhöles därest prognosen upprättades helt enligt dittills tillämpade beräkningsgrunder. Av skillnaden hänförde sig 7 miljoner kronor till krav på ersättning för räntekostnader, förorsakade av nyinvestering efter regleringsåret 1948/49, samt 39 respektive 35 miljoner kronor till kravet, att vid prisregleringen hänsyn ej skulle tagas till viss del av producent- och kontantbidragen för mjölk eller till den del av inkomsterna för oljeväxtodlingen, som kunde anses utgöra särskilt stimulanstillägg.

Kungl. Maj:t meddelade den 22 april 1949 beslut i prisavvägningsfrågan. Kungl. Maj:t förklarade sig däri till en början vilja senare, sedan statens livsmedelskommission efter anmaning av Kungl. Maj:t avgivit förslag där-om, meddela beslut angående prissättningen å mjölk och mejeriprodukter för regleringsåret 1949/50. I avbidan därpå förutsattes, att dittills gällande grunder för den statliga prisregleringen å mjölk och mejeriprodukter tills vidare skulle tillämpas i stort sett oförändrade och att pristillägg skulle utgå enligt i huvudsak dittills gällande grunder. Vad angår övriga jordbruksprodukter innebar beslutet, att genomsnittspriserna å brödsäd skulle vara desamma som de, vilka gällt under regleringsåret 1948/49, ävensom att jämväl priset å fabrikspotatis skulle vara oförändrat. I fråga om äggpriset godkände Kungl. Maj:t ett förslag av livsmedelskommissionen, att

producentpriset borde få fritt svänga mellan ett bottenpris av två kronor per kilogram och ett högsta pris av tre kronor per kilogram. Beträffande priserna å kött och fläsk ifrågasattes någon ändring i den dittillsvarande genomsnittliga prisnivån ej för det dåvarande. Pristillägg för slaktprodukter avsågs skola utgå med ungefärligen samma belopp som de, vilka beräknats för sagda ändamål för regleringsåret 1948/49.

Samma dag avlät Kungl. Maj:t till riksdagen proposition (nr.212) angående åtgärder i prisreglerande syfte på jordbrukets område för regleringsåret 1949/50. I propositionen föreslog Kungl. Maj:t på min hemställan bland annat, att riksdagen skulle dels medgiva Kungl. Maj:t att vidtaga erforderliga åtgärder för reglering under nästkommande regleringsår av produktions- och avsättningsförhållandena på jordbrukets område i huvudsaklig överensstämmelse med de riktlinjer, som angivits i propositionen, dels å riksstaten för budgetåret 1949/50 under nionde huvudtiteln anvisa till prisreglerande åtgärder på jordbrukets område ett reservationsanslag av 103 miljoner kronor samt till kostnader i samband med Svenska spannmålsaktiebolagets verksamhet ett reservationsanslag av 20 miljoner kronor.

I propositionen redovisade jag närmare de skäl, som talade för att frågan om inkomstnivån för jordbruksbefolkningen ej borde behandlas fristående från motsvarande frågor rörande andra befolkningsgrupper och från det ekonomiska stabiliseringsprogrammet i dess helhet. Jag uttalade vidare, att definitivt beslut i jordbrukets prisregleringsfrågor för regleringsåret 1949/50 icke torde kunna meddelas, förrän skörderesultatet vore åtminstone i huvudsak känt. Kalkylen borde därför omräknas i augusti eller senare, så snart skörderesultatet kunde överblickas, och resultatet av denna omräkning borde läggas till grund för det definitiva beslutet. Det förutsattes att jordbruket genom sina organisationer skulle beredas tillfälle till överläggningar i prisfrågan. Vidare förutsattes, att frågan därefter komme att underställas riksdagen så snart ske kunde. I anslutning till vad som gällt under senare år och med hänsyn till ovissheten rörande det framtida försörjningsläget förordade jag även, att Kungl. Maj:t liksom dittills skulle erhålla befogenhet att, inom den anslagsram som kunde komma att anvisas, handhava jordbruksregleringen och vidtaga av omständigheterna påkallade ändringar i densamma. Skulle det befinnas erforderligt att taga i anspråk statsmedel utöver vad som av riksdagen ställts till förfogande, borde frågan givetvis underställas riksdagen. Likaså borde, såsom nyss nämnts, det definitiva beslutet angående grunderna för prisregleringen underställas riksdagen.

Propositionen godkändes av riksdagen (riksdagens skrivelse nr 372).

Omräkningen av kalkylen.

Den våren 1949 upprättade prognosen över jordbrukets inkomster och kostnader har numera omräknats av LK-delegationen. I detta delegationens arbete ha deltagit livsmedelskommissionens ordförande, hovrättsrådet O. Söderström, organisationschefen i Kooperativa förbundet, fil. lic. M. Bonow, byråchefen i statens priskontrollnämnd E. Carbell, direktören i Sveriges lantbruksförbund A. H. Stensgård samt överdirektören i lantbruksstyrelsen G. R. Ytterborn. Den omräknade kalkylen har på sedvanligt sätt granskats inom livsmedelskommissionen och dess råd. Med skrivelse den 30 augusti 1949 har kommissionen därefter redovisat resultatet av denna omräkning och granskning. Samtidigt har kommissionen framhållit att den, i avvaktan på de direktiv rörande grunderna för prissättningen på bland annat mjölk och mejeriprodukter under regleringsåret 1949/50, vilka förutskickats i Kungl. Maj:ts förut omförmälda beslut den 22 april 1949, icke i skrivelsen framlade några förslag rörande prissättningen på jordbruksprodukter under sagda regleringsår. Den omräknade kalkylen torde få fogas vid detta protokoll såsom *bilaga*.

Kommissionen har i sin skrivelse först till behandling upptagit kalkylens inkomstsida. Härvid har kommissionen framhållit att de nu verkställda inkomstberäkningarna, i likhet med vad som skett i motsvarande kalkyler under tidigare år, i främsta rummet grundade sig på de preliminära resultaten från arealinventeringen i början av juni 1949 samt de beräkningar rörande årets skördeutfall, som kommissionens statistiska byrå företagit på grundval av statistiska centralbyråns sammanställning av årsväxt- och skörderapporterna per den 15 juli 1949. Vid beräkningen av den animaliska produktionen hade delegationen haft ledning av bl. a. husdjursräkningen den 1 juni 1949. Delegationen hade vid omräkningen vidare haft att utgå från Kungl. Maj:ts förutnämnda beslut den 22 april 1949 angående prissättningen på vissa jordbrukets produkter under regleringsåret 1949/50.

I skrivelsen har påpekats att den nu föreliggande kalkylen visade vissa anmärkningsvärda arealförskjutningar i jämförelse med förkalkylen. Sålunda redovisades för fodersäd en arealökning från 865 000 till 905 200 hektar (ökning med 4,6 procent), medan arealen för säd till bete och grönfoder endast uppgått till 110 200 mot beräknade 125 000 hektar (minskning med 11,8 procent). För oljeväxter förelåge en uppgång från 100 000 till 141 300 hektar (ökning med 41 procent). Ökningen hade skett på bekostnad av arealerna för potatis, rotfrukter och vallväxter. De väntade hektarskördarna avveke förhållandevis obetydligt från de i föregående kalkyl insatta normskördarna. Beträffande skörden av sockerbeter hade på sedvanligt sätt en av Svenska sockerfabriksaktiebolaget i början av augusti företagen beräkning kommit till användning. Den av bolaget uppskattade hektarsköörden låge omkring 2 procent lägre än den, som beräknats på grundval av skördeomdömena per den 15 juli.

Kommissionen har härefter anfört, att en jämförelse mellan vårkalkylen och den nu verkställda omräkningen för de olika inkomstposterna beträffande *vegetabilieproduktionen* utvisade i huvudsak följande.

Jordbrukets inkomster av brödsäd (vete och råg) år 1949/50 beräknas i den nu föreliggande kalkylen till 216,4 milj. kr. mot 206,7 milj. kr. i normkalkylen, alltså en ökning med 9,7 milj. kr. För övrig spannmål noteras en obetydlig ökning från 54,1 till 54,6 milj. kr.

Inkomsterna av stråfoder beräknas, oförändrat i jämförelse med normkalkylen, till 9,4 milj. kr.

Med hänsyn till den förbättring av det allmänna försörjningsläget, som inträtt och som kan väntas fortsätta under det kommande året, har det ansetts befogat att sänka den kalkylerade förbrukningen inom landet av matpotatis från normkalkylens 900 till 875 milj. kg. Till följd av denna justering nedgår inkomstsumman för matpotatis från 108,6 till 105,0 milj. kr. Även för fabrikspotatis har företagits en justering nedåt, nämligen från 23,0 till 20,2 milj. kr.

En ökning i jämförelse med vårkalkylen visa däremot inkomsterna av sockerbetor, vilka nu satts till 101,9 milj. kr. mot 94,9 milj. kr.

Såsom förut nämnts väntas de år 1949 skördade arealerna oljeväxter med ej mindre än drygt 40 procent överstiga normkalkylens arealer för dessa växtslag. Den nu kalkylerade inkomstsumman utgör 165,4 milj. kr. mot 113,2 milj. kr. i normkalkylen. Ökningen utgör 52,2 milj. kr.

I fråga om spånadsväxter noteras en mindre justering nämligen från 5,2 till 5,1 milj. kr.

Inkomstsumman för köksväxter har sänkts från 47,9 till 44,6 milj. kr.

Jordbrukets sammanlagda inkomster av vegetabiliska produkter utgöra enligt den reviderade kalkylen 722,6 mot 663,0 milj. kr. enligt normkalkylen. Av ökningsbeloppet 59,6 milj. kr. kommer, som framgått av det föregående, den övervägande delen på oljeväxternas konto.

Beträffande inkomsterna av *animaliska produkter* har kommissionen anfört följande.

Även jordbrukets inkomster av animaliska produkter visa enligt den nu föreliggande kalkylen en ökning i jämförelse med normkalkylen. Enligt den senare beräknades jordbrukets hithörande inkomster till inalles 2 071,5 milj. kr., mot vilket belopp svarar en summa av 2 183,8 milj. kr. enligt de reviderade beräkningarna. Ökningen, vilken utgör 112,3 milj. kr., är dock skenbar, eftersom man i augustikalkylen inräknat värdet av de prisförbättringar å mjölk och fläsk, varom beslut fattats av statsmakterna efter normkalkylens upprättande och som alltså icke medräknats i den senare. De sammanlagda förbättringarna beräknas till 125,9 milj. kr. varav, vid den i kalkylen förutsatta produktionen av smör, 37,0 milj. kr. komma att tillföras jordbruket genom den höjning av riksnotereringen för smör med 40 öre, som ägde rum den 25 mars 1949 och återstoden genom kontanta pristillägg. Bortses från prisförbättringarna å mjölk och fläsk visar alltså den nu föreliggande kalkylen beträffande animaliska produkter en inkomstminskning i jämförelse med normkalkylen av 13,6 milj. kr.

Jordbrukets inkomster av mjölk och mejeriprodukter utgöra enligt den omräknade kalkylen 1 306,8 milj. kr. mot 1 191,4 milj. kr. i normkalkylen. Av angivna belopp komma 1 021,2 respektive 902,6 milj. kr. på mejerimjölken, medan resterande 285,6 respektive 288,8 milj. kr. inefatta övriga inkomstposter för mjölk (konsumtionsmjölk försald utanför mejeri samt till hemmaförbrukning, producent- och kontantbidrag samt lantsmörsmjölk). För

mejerimjölkens del föreligger alltså en ökning med 118,6 milj. kr. Sistnämnda stegring beror till större delen på att man nu, såsom förut antytts, i kalkylen inlagt mjölkpristillägg enligt samma grunder som för 1948/49. Mjölkpristillägget beräknas tillföra jordbruket 92,9 milj. kr. under år 1949/50. Den på mejerimjölken i övrigt kommande stegringen, 25,7 milj. kr., beror i första hand på en i jämförelse med vårkalkylen beräknad höjning av mjölkproduktionen och därmed följande invägningsökning. Ifrågavarande produktionsökning, som sammanhänger med en ökad avkastning per ko, medför en inkomstökning av 17,2 milj. kr. Återstående ökning med 8,5 milj. kr sammanhänger med dels en beräknad obetydlig ökning av mjölkens fetthalt (med 0,01 procent), dels beräknade merinkomster från den nu åter tillåtna framställningen av tjock grädd och helfet ost, dels vissa mindre förändringar i de beräknade mejerikostnaderna. Producent- och kontantbidraget för mjölk är i den reviderade kalkylen upptaget till 70 milj. kr. mot 75 milj. kr. i normkalkylen.

Vid tidigare augustiomräkningar av jordbrukskalkylen har delegationen vad beträffar antalet höns och produktionen av ägg haft ledning av dels de speciella hönsräkningarna vid mitten av april, dels uppgifter om antalet höns enligt de allmänna husdjursräkningarna i början av juni. I april 1949 företogs ej någon räkning. Husdjursräkningen i juni 1949 redovisar en nedgång av antalet vuxna höns med 10 procent sedan föregående juniräkning. Med hänsyn till förhållandena på äggmarknaden, där bland annat uppstått betydande överskott av ägg, har delegationen ansett resultatet från de båda räkningarna icke riktigt avspegla den utveckling som ägt rum under det senaste året. Delegationen har icke ändrat på i vårkalkylen 1949 utförda produktionsberäkningar för år 1948/49 och har för 1949/50 endast företagit en justering nedåt av pålaggets storlek. På grund härav samt till följd av en beräknad sänkning av äggpriset (från 250 i normkalkylen till 230 öre/kg) och av priserna på slaktfjäderfä sjunka jordbrukets inkomster av ägg och slaktfjäderfä från 195,6 milj. kr. i normkalkylen till 173,9 milj. kr. enligt den nu föreliggande kalkylen, alltså en nedgång med 21,7 milj. kr.

Jordbrukets inkomster av slaktdjur visa en ökning från 680,2 milj. kr. enligt normkalkylen till 699,0 milj. kr. enligt den nu föreliggande kalkylen. Frändrages det statliga pristillägget på kött och fläsk (vilket icke var upptaget i normkalkylen), 33,0 milj. kr., erhålles i stället 666,0 milj. kr., alltså en nedgång i jämförelse med normkalkylen med 14,2 milj. kr. Det ändrade resultatet beror huvudsakligen på en minskning av den beräknade fläskproduktionen.

Beräkningen av värdet av 1949/50 års produktion av kött av nötkreatur och fläsk har verkställts med utgång från de i normkalkylen (på grundval av avräkningspriserna för tiden febr. 1948—jan. 1949) beräknade priserna med justering för de ändringar av baspriserna i partihandelsledet, vilka ägt rum sedan normkalkylen upprättades (justeringen har sålunda skett oberoende av utvecklingen i de säsongpåverkade avräkningspriserna). De i jämförelse med normkalkylen vidtagna förändringarna innebära en höjning av priserna på kött av nötkreatur och en sänkning av priserna på fläsk. Prisförändringarna äro så avvägda, att den genomsnittliga prisnivån för salufört kött av nötkreatur och fläsk icke undergått någon förändring i förhållande till normkalkylen (exklusive statliga pristillägg). Priserna på får- och hästkött ha beräknats med hänsyn till bland annat den hitillsvarande och den sannolika framtida prisutvecklingen.

Vid beräkningarna av värdet av kött- och fläskproduktionen har uppmärksamats att vissa höjningar och sänkningar av priserna på biprodukter vid slakten sannolikt komma att ske. Dessa förändringar beräknas med-

föra sänkta avräkningspriser under 1949/50, såvida priserna på hela, halva och fjärdedels kroppar bli oförändrade. Delegationen har utgått ifrån, att om priserna på biprodukter nedgå så, att avräkningspriserna i anledning härav måste sänkas, jordbruket skall vara berättigat att inom den fria prisbildningens ram höja priserna på andra köttvaror så, att man kommer upp till den nivå, som upptagits i jordbrukskalkylen. Storleksordningen av inkomstminskningen till följd av sannolika prisförändringar på biprodukter har angetts till cirka 10 milj. kr.

Övriga förut ej nämnda inkomstposter (militärhästar, ull och export av levande djur) svarade i vårkalkylen för ett belopp av 4,3 milj. kr., vilket nu sjunkit till 4,1 milj. kr.

De beräkningar, som nu verkställts rörande kreaturskapitalets förändringar, ha gett som resultat en nedgång under 1949/50 med 2,2 milj. kr. I normkalkylen räknades med en ökning på 4,2 milj. kr.

Den sammanlagda inkomstsumman för jordbruket under år 1949/50 (inklusive förändringar i kreaturskapitalet) beräknas enligt den nu föreliggande kalkylen till 2 904,2 miljoner kr. mot 2 738,7 miljoner kr. i förkalkylen, vilket innebär en ökning med 165,5 miljoner kr. Avdrages det belopp av 125,9 miljoner kronor, till vilket de efter upprättandet av förkalkylen beslutade prisförbättringarna i form av höjning av riksnotereringen för smör samt utbetalande av pristillägg å mjölk och köttvaror uppgå, erhålles i stället inkomstsumman 2 778,3 miljoner kr. Ökningen i jämförelse med normkalkylen stannar vid 39,6 miljoner kronor eller 1,4 procent. Den mest betydande förändringen på kalkylens inkomstsida utgör den kraftiga ökningen av oljeväxtinkomsterna.

Kommissionen har härefter behandlat kalkylens utgiftssida. Be- träffande de där upptagna posterna med undantag av arbetskostnads- och räntekostnadsposterna har kommissionen anfört följande.

I motsats till vad som varit fallet i fråga om kalkylens inkomstsida har på dess kostnadssida vid den nu verkställda omräkningen gjorts vissa justeringar i basårstalen. Förändringarna, vilka avse kostnaderna för smörj- och drivmedel samt kostnaderna för ekonomibyggnader, komma att beröras i den följande redogörelsen för jordbrukets kostnader år 1949/50 enligt den nu föreliggande kalkylen i jämförelse med den våren 1949 upprättade normkalkylen.

Jordbrukets kostnader för handelsgödselmedel och kalk beräknas nu till 160,5 milj. kr. mot 152,1 milj. kr. i normkalkylen. De viktigaste förändringarna beröra chilesalpeter och superfosfat. Beträffande chilesalpeter räknas nu med att 45 000 ton skola kunna ställas till jordbrukets disposition mot 20 000 ton enligt normkalkylen. I motsats till tidigare under en följd av år förutsattes, att även andra än sockerbetsodlare få tillgång till nämnda gödselslag. I fråga om superfosfat kalkyleras nu med en förbrukning av 425 000 ton mot 400 000 ton enligt tidigare uppskattningar.

Jordbrukets kostnader för inköpt utsäde (= de merkostnader, som jordbruket får vidkännas vid inköp av utsäde i form av handelskostnader m. m.) upptages oförändrat till 6,5 milj. kr.

Jordbrukets kostnader för köpfodermedel beräknas nu till 164,8 milj. kr. mot 149,5 milj. kr. enligt normkalkylen. Ökningen beror väsentligen på att man nu räknar med att av oljekraftfoder ca 200 000 ton skola kunna ställas till förfogande mot 175 000 enligt den föregående kalkylen. Förbrukningen

av oljekraftfoder har beräknats under förutsättning att ransoneringen på varan slopas.

Kostnadsposten maskiner och redskap utgör enligt den föreliggande kalkylen 216,8 milj. kr. mot 213,2 milj. kr. i normkalkylen. Förändringen berör endast underhållskostnaderna, medan kostnaderna för avskrivning icke omräknats.

Såsom förut nämnts har i fråga om posten driv- och smörjmedelskostnader nu företagits en justering även av basårssumman. På grund av den osäkerhet, som vidlådits de för basåret förut utförda beräkningarna samt svårigheterna att i efterhand kunna kontrollera dessa beräkningar, har i stället för den förut använda basårssumman införts ett belopp, erhållet ur livsmedelskommissionens deklarationsundersökning för kalenderåret 1938. Basårsbeloppet har härigenom ändrats från 10,9 till 13,1 milj. kr. Samtidigt ha vidtagits justeringar på olika punkter av kostnadsberäkningarna för 1949/50, varvid erhållits en nedgång för detta år från 66,0 till 62,7 milj. kr. Innehörden av de företagna justeringarna belyses därav, att enligt normkalkylens beräkningar driv- och smörjmedelskostnaderna indexmässigt stigit till 605 enheter 1949/50, medan motsvarande indextal enligt de nu föreliggande beräkningarna utgör 478 enheter (allt i förhållande till basåret 1938/39).

Beträffande samlingsposten diverse kostnader föreligger nu en justering från 189,0 till 190,3 milj. kr.

Med anledning av att beräkningarna av jordbrukets kostnader för ekonomibyggnader numera inkludera elektriska installationer, har fr. o. m. denna gång skett en övergång till SFL:s byggnadskostnadsindex inklusive installationsarbeten. Härigenom har basårsbeloppet ändrats från 75,3 till 76,4 milj. kr. De reviderade beräkningarna för 1949/50 ha gett som resultat 143,8 milj. kr. mot 140,6 milj. kr. i vårkalkylen.

I fråga om kostnaderna för grundförbättringar innebära de reviderade beräkningarna en ökning från 16,8 till 17,4 milj. kr.

Kommissionen har härefter ingått på *arbetskostnadsposten* och har här- om anfört.

I den föreliggande kalkylen ingår en omräkning jämväl av arbetskostnaderna. Anledningen härtill är, att lönestatistiska uppgifter redan nu finnas tillgängliga för ytterligare ett avtalsår, nämligen 1947/48.

Vid tiden för upprättandet av normkalkylen för år 1949/50 funnos lönestatistiska uppgifter tillgängliga endast t. o. m. avtalsåret 1946/47. I samband med beräkningarna av arbetskostnaderna under prognosåret uttalades såväl inom delegationen som vid rådets granskning av kalkylen tveksamhet om riktigheten av att framskriva arbetslönerna på sätt som skett för de senare avtalsåren. LK-delegationen yttrade härom:

Såsom särskilt vanskligt vid ett skiftande läge på arbetsmarknaden må framhållas den framskrivning av de betalda lönerna med hjälp av avtalslönerna, som man på grund av eftersläpningen i lönestatistiken tvingas företaga för senare år. Dessa vanskligheter ha ingående diskuterats i utredningen utan att någon ny metod i förhållande till den tidigare använda procentuella framskrivningen nu kunnat förordas. Ifrågavarande metod har tidigare vissa år inneburit en sannolik undervärdering av lönekostnadsökningen, men den kan vid ett ändrat läge på arbetsmarknaden likaledes tänkas komma att ge ett alltför starkt utslag för löneförändringarna.

Det ändrade läget på arbetsmarknaden berör förändringarna mellan åren 1946/47 och 1947/48. Enligt vad som nu konstaterats betalades sålunda un-

der år 1946/47 relativt betydande överpriser på de avtalsenliga lönerna. Dessa överpriser torde emellertid till stor del ha bortfallit i samband med de höjningar av avtalslönerna, som sedermera företagits. LK-delegationen lät vid upprättandet av normkalkylen för år 1949/50 genom särskilda sakkunniga verkställa en specialutredning för att söka klarlägga storleken av de betalda överpriserna, men denna utredning gav då icke något sådant resultat, att man därpå kunde grunda ett förslag till ändrade beräkningsmetoder. Det har emellertid sedermera visat sig, att ett fel förelupit vid denna utredning och att den rätt utförd kunnat ge viss vägledning i fråga om överpriserna.

Förändringen av de faktiskt betalda lönerna mellan avtalsåren 1946/47 och 1947/48 har av nyss anförda skäl blivit avsevärt svagare än vad man tidigare kunnat antaga på grund av den samtidiga utvecklingen av de avtalsenliga lönerna. Resultatet av de nu utförda justerade beräkningarna av jordbrukets arbetskostnader ge för 1949/50 ett belopp av 1 905,8 milj. kr. mot 1 974,3 milj. kr. i normkalkylen. Nedgången utgör 68,5 milj. kr.

Beträffande *räntekostnadsposten* har kommissionen anført.

I och med att frågan om prissättningen på jordbrukets produkter icke definitivt avgjordes under loppet av våren 1949, ställdes bl. a. spörsmålet om beräkningsmetod i fråga om räntekostnaderna på framtiden. LK-delegationen har därför, i likhet med vad som skedde i normkalkylen, i den nu föreliggande justerade jordbrukskalkylen för 1949/50 beräknat jordbrukets räntekostnader enligt såväl förut tillämpad metod som enligt den metodik som föreslagits av de sakkunniga för utredning rörande frågan om rationaliseringens inverkan på jordbrukets arbetskostnader. Resultatet av beräkningarna redovisas i efterföljande tablå (milj. kr).

	1938/39	1948/49	1949/50	
			vårkal- kylen	aug. kal- kylen
Alternativ A.....	208·0	279·8	283·9	285·5
Alternativ B.....	211·9	290·0	294·2	295·7
Alternativ C.....	202·3	199·9	199·6	199·3

Alternativen A och B ha räntekostnaderna beräknade enligt av nyssnämnda sakkunniga tillämpad beräkningsmetod (majoritets- respektive minoritetsalternativet), medan alternativ C är en beräkning utförd enligt hittills tillämpad metod.

Totalsumman av jordbrukets kostnader år 1949/50 enligt den nu föreliggande kalkylen i jämförelse med vårkalkylen framgår av följande tablå (beloppen avse miljoner kr.).

	1938/39		1949/50	
	vårkal- kylen	aug. kal- kylen	vårkal- kylen	aug. kal- kylen
Alternativ A.....	1 462·6	1 465·9	3 191·9	3 154·1
Alternativ B.....	1 466·5	1 469·8	3 202·2	3 164·3
Alternativ C.....	1 456·9	1 460·2	3 107·6	3 067·9

Kommissionen har anført, att augustikalkylens och vårkalkylens värde- tal ej vore fullt jämförbara, eftersom beräkningarna för basåret reviderats i vissa hänseenden. Toges icke hänsyn till detta förhållande, utgjorde kostnadsminskningen enligt de olika alternativen respektive 37,8, 37,9 och 39,7

miljoner kronor. Beaktades omräkningen av basårssummorna, stegte det enligt alternativ C angivna beloppet till 46,7 miljoner kr., vilket på kalkylens inkomstsida motsvarade 43,6 miljoner kr. Den kostnadsminskning, som den nu föreliggande kalkylen utvisade i jämförelse med normkalkylen, berodde på justeringen av arbetskostnaderna, vilken endast till en mindre del uppvägdes av kostnadsökningarna på andra punkter.

Livsmedelskommissionen har sammanfattat resultatet av augustikalkylen rörande jordbrukets inkomster och kostnader i följande tablå.

	1938/39	1948/49	1949/50
Inkomster, milj. kr	1 362·7	2 857·3	2 904·2
Kostnadsindex: Alt. A.....	100·00	213·03	215·16
Alt. B.....	100·00	213·16	215·29
Alt. C.....	100·00	208·39	210·10
Basinkomst framskriven medelst kostnadsindex, milj. kr Alt. A..	1 362·7	2 903·0	2 932·0
Alt. B..	1 362·7	2 904·7	2 933·8
Alt. C..	1 362·7	2 839·7	2 863·0
Kalkylmässigt inkomstöverskott (+) eller underskott (-) milj. kr Alt. A..	—	— 45·7	— 27·8
Alt. B..	—	— 47·4	— 29·6
Alt. C..	—	+ 17·6	+ 41·2

I samband härmed har kommissionen framhållit, att någon särskild beräkning av stimulansinkomster för oljeväxter icke företagits utan att hela inkomstsommen för oljeväxtodlingen upptagits i den föreliggande kalkylen. Likaså hade producent- och kontantbidragen för mjölk upptagits i kalkylen utan någon reduktion. Livsmedelskommissionen hade ansett sig icke böra taga ställning till frågan, hur nämnda inkomster skulle tagas i beaktande, därest kalkylen lades till grund för prissättningen på jordbrukets produkter.

Den omräknade kalkylen har granskats av livsmedelskommissionens råd vid sammanträden den 19 och 25 augusti 1949. Vid det första sammanträdet framförde rådet önskemål om att vissa poster i kalkylen skulle tagas under omprövning av LK-delegationen. Denna omprövning ledde till att delegationen ansåg sig böra föreslå, att å kostnadssidan skulle upptagas ett belopp av drygt 1 miljon kronor, avseende merkostnader för inköp av oljeväxtfrö. Å andra sidan ansågs en av priskontrollnämnden från och med den 27 augusti 1949 beslutad sänkning av priset på motorfotogen och motorbrännolja böra medföra en sänkning av posten för driv- och smörjmedel med 0,9 milj. kronor. Med dessa justeringar, vilka icke påverka kalkylens slutresultat, godtog rådet den omräknade kalkylen, bortsett från arbetskostnadsposten. Beträffande denna post anförde nämligen flertalet jordbrukarerepresentanter i rådet att man icke borde införa de justerade arbetskostnadsberäkningarna i den nu föreliggande kalkylen utan att arbetskostnadsposten i denna borde upptagas till samma belopp som i vårkalkylen.

Härjämte anmärkte samma jordbrukarerepresentanter, att man vid upprättandet av förkalkylen beträffande jordbrukets inkomster och kostnader under regleringsåret 1950/51 borde verkställa löneberäkningarna med hänsynstagande uteslutande till kontantlönerna. Skälen för dessa yrkanden ha redovisats i ett av rådsledamoten herr G. Liedberg med instämmande av flertalet jordbrukarerepresentanter avgivet särskilt yttrande av följande lydelse.

Arbetsomkostnadsposten har varit föremål för omräkning, grundad på av socialstyrelsen insamlat nytt material, varvid den tidigare, på grundval av det statistiska underlaget för året 1946/47 beräknade relationen mellan timlönen i genomsnitt inom jordbruket och kollektivavtalslönenivån ansetts förändrad. Den tidigare överbetalningen skulle sålunda på grundval av de statistiska uppgifterna för året 1947/48 hava minskats eller försvunnit. Huru härmed än må förhålla sig, anser jag att ett eventuellt ändrat resultat av dessa statistiska undersökningar icke skall påverka den s. k. augustikalkylen. Denna avser ju att klargöra, huruvida så stora förändringar i inkomsterna grundade på grödans bättre kända storlek och utgifterna grundade på bättre dåtida kännedom om kvantiteter i fråga om förnödenheter m. m. — allt jämfört med prognosen från tiden omkring januari—februari samma år — skett, att 4-procentregeln skolat sättas i funktion.

Att i dessa vårkalkylsberäkningar införa nya uppgifter, som icke heller dessa hänföra sig till verklig kännedom om vare sig det rådande eller det kommande läget, skulle innebära, att den betydande posten arbetsomkostnader varje år — vid vårkalkylens uppgörande — skulle vara svävande, för att eventuellt justeras med större eller mindre belopp i augusti, varigenom alla på vårkalkylen under våren grundade och eventuellt fastställda jordbrukspriser skulle, i stället för att som hittills i regel vara definitiva, bliva beroende av senare framkommet statistiskt material avseende ett helt annat år, ett material som dessutom icke kan bevisa något för det år det här rör sig om utan blott kan tjäna till underlag för ett annat antagande, än vid vårkalkylens uppgörande. Med statistikens eftersläpningar kan det definitiva statistiska resultatet för år 1949/50 uppenbarligen — på grund av återigen eventuellt ändrad trend — bliva ett helt annat.

Jag anser följaktligen, att den i vårkalkylen insatta arbetskostnadssumman bör i augustiomräkningen lämnas orubbad.

Vidare anser jag, att de för år 1947/48 använda statistiska beräkningarnas metodik kan sättas under debatt, oberoende av vilket års kalkyl de skola hänföras till. Vid beräkning av det verkliga löneläget omräknat i kontantlön, har — därom torde alla vara ense — naturaförmånernas värde varit mest svårbedömt och bristfälligast redovisade i primäruppgifterna.

Från året 1946/47 till 1947/48 har en radikalt genomgripande förändring i kollektivavtalet genomförts, innebärande att naturaförmånerna i princip avlösts av rena kontantersättning. Från att de kombinerade natura-kontantlönerna tidigare varit dominerande på lönemarknaden, ha de rena kontantersättningarna kommit att för närvarande med redan minst $\frac{2}{3}$ av samtliga löneanställda dominera.

Tidpunkten synes mig därför vara inne att i stället för hittillsvarande metoder vid primärmaterialets bearbetning bortse från uppgifterna angående arbetare med naturaförmåner och endast räkna med de helt kontantavlönade.

Härjämte kan anmärkas att rådsledamoten herr Falk beträffande jordbrukets kostnader för driv- och smörjmedel ifrågasatt, huruvida icke denna post borde sänkas ännu mer än delegationen föreslagit.

Med anledning av vad som vid rådets granskning av kalkylen anförts beträffande arbetskostnadsposten har livsmedelskommissionen i sin skrivelse erinrat om att kommissionen innevarande år icke haft att avgiva förslag till utjämning av kalkylen genom prissättningen samt om att förhandlingar om jordbrukspriserna påginge vid tiden för avlåtandet av skrivelsen. Med hänsyn till dessa förhållanden hade kommissionen icke ansett sig böra taga ställning till frågan, vilken hänsyn som borde tagas till omräkningen av arbetskostnadsposten när kalkylen skulle användas som underlag för prissättningen. Beträffande den av jordbrukarerepresentanterna ifrågasatta övergången till uteslutande kontantlöner ansåge kommissionen, att med denna fråga borde anstå till dess ett nytt i tiden mera näraliggande basår kunde väljas för jordbrukskalkylen. Då kontantlönerna under det nu använda basåret 1938/39 utgjorde en betydligt mindre vanlig löneform än för närvarande, skulle nämligen en övergång från och med visst år till kontantlöner medföra att den kalkylmässiga löneutvecklingen efter förkrigstiden bleve missvisande.

Med anledning av vad rådsledamoten herr Falk anfört angående jordbrukets kostnader för driv- och smörjmedel har kommissionen slutligen uppgivit, att Falk efter rådssammanträdet den 25 augusti 1949 i en skrivelse till kommissionen närmare redogjort för sina synpunkter på frågan. Skrivelsen hade vidarebefordrats till LK-delegationen, som torde komma att beakta densamma, då nya beräkningar angående driv- och smörjmedelskostnaderna skulle framläggas till vårkalkylen 1950.

Överläggningarna mellan representanter för regeringen och delegerade för jordbrukets riksorganisationer.

Redan i slutet av juli 1949, d. v. s. innan omräkningen av kalkylen slutförts, påbörjades överläggningar mellan å ena sidan representanter för regeringen samt å andra sidan delegerade från styrelserna för Sveriges lantbruksförbund och Riksförbundet landsbygdens folk. Dessa överläggningar hade i främsta rummet karaktären av förberedande diskussioner rörande den definitiva prisavvägningen för jordbrukets produkter för regleringsåret 1949/50. Under desamma upptogs emellertid även frågan om prissättningen å oljeväxtfrö av 1950 års skörd, vartill livsmedelskommissionen framlagt förslag i skrivelse den 2 augusti 1949. Vid dessa överläggningar förklarade sig jordbrukets representanter kunna godtaga de av kommissionen föreslagna priserna å oljeväxtfrö, vilka inneburo en betydande sänkning i förhållande till dem, som gälla för frö av 1949 års skörd, förutsatt att jordbruket redan för innevarande regleringsår tillgodofördes viss kompensation för den inkomstminskning, som denna sänkning komme att medföra. Regeringsrepresentanterna funno det med hänsyn bland annat till den ännu vid behandlingen av vårkalkylen oförutsedda omfattning, som oljeväxtodlingen fått, skäligt att sådan kompensation skulle lämnas, och enighet nåddes

jämväl om att densamma borde uppgå till i runt tal 20 miljoner kronor. Kungl. Maj:t fastställde därefter genom beslut den 4 augusti 1949 grundpriser för oljeväxtfrö av 1950 års skörd, vilka priser inneburo en sänkning i förhållande till innevarande års priser med 15 öre per kilogram för höst-raps och höstrybs, med 10 öre per kilogram för vårraps samt med 12 öre per kilogram för oljelin.

De fortsatta överläggningarna mellan regeringens och jordbrukets representanter ledde i början av september till enighet om att vårkalkylen borde läggas till grund för prissättningen. Med denna utgångspunkt men med beaktande jämväl av resultatet av augustiomräkningen framför allt i fråga om arbetskostnaderna enades parterna om att jordbruket borde tillföras en prisförbättring, motsvarande ett belopp av 40 miljoner kronor. Härtill skulle komma dels det belopp av 20 miljoner kronor, varom överenskommelse träffats i samband med fastställandet av priserna på oljeväxtfrö av 1950 års skörd, och dels 6 miljoner kronor såsom särskilt stöd åt mjölkproduktionen i vissa delar av norra Sverige, där jordbruket drabbats av skörde-nedsättning på grund av torka och frost.

Vid gemensamma överläggningar den 8 september 1949 mellan regeringen samt delegationer från jordbrukets förenämnda riksorganisationer ävensom från Landsorganisationen i Sverige och Tjänstemännens centralorganisation enades delegationerna om att rekommendera sina huvudmän ett fortsättande av den ekonomiska stabiliseringspolitiken under år 1950 enligt samma grunder som under innevarande år. Man enades vidare bland annat om att i stabiliseringen inrymma den nyss berörda överenskommelsen mellan regeringen samt de delegerade för jordbrukets riksorganisationer. I samband härmed uttalades från regeringens sida att avsikten vore, att sistnämnda överenskommelse icke skulle medföra höjda konsumentpriser.

Den vid överläggningarna träffade preliminära överenskommelsen angående jordbrukspriserna under regleringsåret 1949/50 har sedermera godkänts av Riksförbundet landsbygdens folk vid extra förbundsstämma den 14 september 1949 samt av Sveriges lantbruksförbunds fullmäktigeförsamling vid sammanträde den 15 september 1949, under villkor att även övriga grupper i samhället komme att godtaga den i överenskommelsen förutsatta pris- och lönestabiliseringen.

I detta sammanhang torde jag även få erinra om att Kungl. Maj:t genom beslut den 9 september 1949 uppdragit åt livsmedelskommissionen att i samråd med statens priskontrollnämnd och efter hörande av jordbrukets ekonomiska och fackliga organisationer till Kungl. Maj:t inkomma med förslag beträffande det sätt, på vilket jordbruket borde tillgodoföras det förut omnämnda beloppet av 66 miljoner kronor.

Departementschefen.

Då frågan om den definitiva prissättningen på jordbrukets produkter för regleringsåret 1949/50 nu upptages, sker detta under förhållanden, vilka i åtskilliga avseenden avvika från dem, som förelågo, då frågan behandlades av riksdagen våren 1949. Främst måste givetvis i detta sammanhang beaktas dels den enighet, som nåtts mellan regeringen och jordbrukets riksorganisationer ävensom representanter för andra organisationer inom näringslivet om ett fortsättande av den ekonomiska stabiliseringspolitiken samt om ett inrymmande i denna stabiliseringspolitik av en viss prisförbättring för jordbruket, dels de inverknings på möjligheterna att fullfölja denna politik, som den nyligen genomförda devalveringen av den svenska kronan och ett flertal andra länders valutor kan komma att utöva. Innan jag behandlar prisavvägningsfrågan torde jag emellertid först få uppehålla mig något vid det nuvarande försörjningsläget och utsikterna beträffande detta.

I propositionen nr 212 anförde jag om försörjningsläget i fråga om livsmedel under regleringsåret 1949/50 sammanfattningsvis att man, förutsatt att skörden bleve normal och att importmöjligheter stode till buds i ungefärligen samma omfattning som under regleringsåret 1948/49, borde kunna räkna med att de dittills genomförda lättnaderna skulle kunna bibehållas samt att det ej vore uteslutet, att ytterligare lättnader skulle kunna genomföras. Tiden efter det detta uttalande gjordes har, såvitt livsmedelsförsörjningen angår, främst karakteriserats av en snabb avveckling av de kvarvarande regleringarna. Sålunda ha såväl matfettstransoneringen som ransoneringsarna av köttvaror och socker upphävts. Av konsumtionsregleringarna på livsmedelsområdet återstår därefter endast kafferansoneringen. Vidare ha begränsningarna i fråga om ostens och gräddens fetthalt slopats. Slutligen ha praktiskt taget samtliga regleringar i fråga om försörjningen med fodermedel och konstgödselmedel upphävts.

Skördeutfallet innevarande år måste på det hela taget betraktas som tillfredsställande. Såvitt nu kan bedömas synes det ej heller finnas anledning befara, att importen av livsmedel och jordbruksförnödenheter av valutamässiga eller andra skäl skall behöva begränsas i sådan mån, att de nu upphävda ransoneringsarna måste återinföras eller att svårighet skall uppstå att täcka jordbrukets behov av fodermedel och konstgödselmedel.

Då frågan om prissättningen på jordbrukets produkter för regleringsåret 1949/50 behandlades våren 1949, var situationen den, att man från jordbrukarhåll krävde att jordbruket skulle tillföras en betydande summa utöver det belopp å omkring 47 miljoner kronor, som behövdes för att täcka det inkomstunderskott en enligt dittillsvarande grunder upprättad prognos utvisade. Från jordbrukets sida hävdades, att de framställda kraven rymdes inom stabiliseringspolitikens ram och att ett uppfyllande av desamma icke innebure att jordbrukarna erhöle en inkomstförbättring utan endast

att man undveke en faktisk inkomstminskning för det stora flertalet jordbrukare. Stora löntagargrupper gjorde åter gällande, att ett bifall helt eller i huvudsak till jordbrukets krav skulle innebära en inkomstförbättring för jordbruket, vilken icke överensstämde med stabiliseringspolitiken, och komme att medföra anspråk på motsvarande inkomstförbättring från löntagarnas sida.

I propositionen nr 212 underströk jag, att det syntes vara av utomordentlig vikt, att den under år 1949 förda stabiliseringspolitiken skulle fortsättas till dess en naturlig balans i det ekonomiska läget uppnåts. Detta kunde emellertid icke tänkas bliva möjligt, med mindre samma återhållsamhet visades av alla berörda samhällsgrupper. Utsikterna att vinna anslutning till en dylik politik från löntagarnas sida måste vidare i väsentlig mån bli beroende av om levnadskostnaderna kunde hållas nere så att en sänkning av reallönen kunde undvikas. Med hänsyn till nu berörda förhållanden fann jag det nödvändigt, att jordbrukets anspråk på prisförbättringar skulle provas först vid en tidpunkt, då man bättre än vad som var möjligt vid tiden för framläggandet av propositionen kunde samordna dem med den ekonomiska stabiliseringspolitiken i dess helhet och överblicka deras inverkan på denna politik. I anslutning härtill uttalade jag vidare bland annat att det, med vidhållande av det principiellt önskvärda i systemet med vårprissättning, i det föreliggande extraordinära läget syntes befogat, att man skulle göra ett tillfälligt avsteg från detta system.

De överläggningar om jordbrukets prisfrågor samt om den ekonomiska stabiliseringspolitiken i dess helhet, som förutsattes komma att hållas hösten 1949, ha numera ägt rum och givit till resultat att det synes bliva möjligt att nå enighet såväl om ett fortsättande av denna politik som ock om den utsträckning, i vilken jordbruket inom ramen för densamma bör tillföras prisförbättringar för regleringsåret 1949/50. Detta måste enligt min mening hälsas med stor tillfredsställelse.

Beträffande det närmare innehållet av den med jordbruket träffade uppgörelsen torde jag få hänvisa till den förut lämnade redogörelsen. Här må endast framhållas, att någon meningsskiljaktighet icke rått mellan regeringens och jordbrukets representanter angående det i och för sig befogade i att den i våras upprättade kalkylen skulle läggas till grund för prisavvägningen. Å andra sidan har det bland annat med hänsyn till frågans samband med stabiliseringspolitiken i dess helhet icke ansetts möjligt att helt bortse från senare inhämtade uppgifter av betydelse för beräkningen av jordbrukets inkomster och utgifter. Summan av de prisförbättringar för jordbruket, som förordats från regeringens sida, får därför ej betraktas såsom erhållen enbart genom en kalkylmässig beräkning utan utgör snarare ett uttryck för vad det, med utgångspunkt från principen om vårprissättning, ansetts möjligt att tillgodoföra jordbruket inom stabiliseringens ram.

Effekten av den devalvering av den svenska valutan, som måst företagas kort tid efter det förenämnda överläggningar höllos, måste givetvis beaktas

även då det gäller att taga ställning till jordbrukets prisfrågor. Såsom framgår av den proposition angående bemyndigande att till clearingkassa för kaffe överföra tull, tilläggstull och skatt å kaffe m. m., vilken Kungl. Maj:t förut denna dag på hemställan av chefen för finansdepartementet beslutat förelägga riksdagen, äro dock de prisstegringar å importvaror, som devalveringen kan komma att medföra, såvitt nu kan bedömas icke av större omfattning än att det bör vara möjligt att effektivt neutralisera dem med anlåtande av subventionering. Med hänsyn härtill och till att livsmedelskonsumtionen här i landet endast till en ringa del täckes genom direkt import av livsmedel synes devalveringen sålunda ej behöva befaras få någon inverkan på konsumentprisnivån. För importen av fodermedel och andra förnödenheter för jordbrukets behov torde man däremot böra räkna med en viss fördyring. Även här bör det dock vara möjligt att genom åtgärder från det allmännas sida hindra, att någon egentlig kostnadsökning skall inträda.

Livsmedelskommissionen har i skrivelse den 2 september 1949 redovisat vissa preliminära beräkningar rörande medelsbehovet för prisreglerande åtgärder på jordbrukets område under innevarande och nästa regleringsår. Enligt dessa beräkningar — vilka alltså verkstälts före såväl devalveringen som slutförandet av överläggningarna mellan regeringen och jordbrukets representanter — skulle någon reservation å hittills beviljade anslag till prisreglerande åtgärder icke med säkerhet vara att påräkna vid utgången av regleringsåret 1949/50. Kommissionen har vid framläggandet av beräkningarna utgått från hittills gällande grunder för mjölkpristilläggen. Vid överläggningarna angående fortsättandet av den ekonomiska stabiliseringspolitiken uttalades emellertid, såsom förut nämnts, från regeringens sida, att den avsedda prisförbättringen för jordbruket borde genomföras på ett sådant sätt, att den icke ledde till höjda konsumentpriser. De medel, som hittills ställts till förfogande för prisreglerande åtgärder, kunna under sådana förhållanden icke beräknas förslå för ändamålet utan en ytterligare medelsanvisning erfordras.

För närvarande pågå, bland annat inom Svenska mejeriernas riksförening, vissa förberedande utredningar och överväganden rörande det sätt, på vilket jordbruket bör tillföras den avsedda prisförbättringen. Dessa torde komma att taga ytterligare någon tid. Det kan därför ej redan nu med bestämdhet förutses, när livsmedelskommissionen kan slutföra det uppdrag, som lämnats kommissionen genom Kungl. Maj:ts förut omförmälda beslut den 9 september 1949. Det är emellertid angeläget, att ståndpunkttagandet i jordbrukets prisfrågor snarast möjligt skall underställas riksdagen. Det synes ej heller för detta ändamål erforderligt att avvakta framläggandet av livsmedelskommissionens förslag beträffande detaljutformningen av de prisreglerande åtgärderna, utan riksdagens godkännande av detta ståndpunkttagande torde redan nu böra inhämtas. Sedan sådant godkännande erhållits, torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela närmare beslut om det sätt, på vilket den avsedda prisförbättringen bör genomföras.

Så länge beslut ej fattats rörande sättet för prisförbättringen kan självfallet ej heller någon exakt beräkning göras angående det ytterligare medelsbehovet för prisreglerande åtgärder. Det kan emellertid redan från början förutses, att i vart fall den ojämförligt största delen av förbättringen kommer att tillföras jordbruket i form av statliga pristillägg på mjölk. I detta sammanhang är vidare att märka att det, såsom förut antytts, i viss utsträckning torde bli nödvändigt att tillgripa prisutjämningsåtgärder för att motverka den fördyring av importen av vissa jordbruksprodukter och jordbruksförnödenheter, som devalveringen kan medföra. Detta innebär i och för sig endast ett fortsättande av den verksamhet, som sedan åtskillig tid bedrivits dels genom livsmedelskommissionens clearingkassor, främst clearingkassorna för konstgödsel m. m., fettvaror och kolonialvaror, dels, såvitt angår spannmål och fodermedel, genom Svenska spannmålsaktiebolaget.

Den erforderliga prisutjämningsverksamheten beträffande jordbruksförnödenheter torde även i fortsättningen böra bedrivas på samma sätt som hittills. Devalveringen kommer emellertid att öka medelsbehovet för densamma. Beträffande det sätt, på vilket detta medelsbehov bör tillgodoses, må framhållas att den genom clearingkassan för konstgödsel m. m. bedrivna verksamheten är fullt likartad med den verksamhet, som bedrivs med anlitan av anslagen till prisreglerande åtgärder på jordbrukets område. Det synes därför rimligt, att nämnda anslag även skola i mån av tillgång få tagas i anspråk för täckande av förluster å ifrågavarande clearingverksamhet. Jag torde här få erinra om att 1947 års riksdag, efter hemställan av dåvarande chefen för jordbruksdepartementet, medgav att, därest tillskott till clearingkassan för konstgödselmedel skulle befinnas erforderligt under regleringsåret 1947/48, medel för ändamålet skulle få disponeras ur den post å 5 miljoner kronor för diverse kostnader, som ingick i det av riksdagen för sagda regleringsår beviljade anslaget till prisreglerande åtgärder. Med hänsyn till osäkerheten rörande storleken av den belastning, som nu nämnda kassa kan komma att få vidkännas, och då den post å 5 miljoner kronor för diverse kostnader, som innefattas i det våren 1949 beviljade anslaget till prisreglerande åtgärder, torde komma att helt åtgå för de ändamål, för vilka den i första hand beräknats, synes det lämpligt, att ett medgivande att av anslaget för prisregleringsändamål disponera medel för tillskott till clearingkassan för konstgödsel m. m. denna gång ej skall begränsas till viss post.

Därest vad jag nu anfört angående möjligheten att lämna tillskott till clearingkassan för konstgödsel m. m. godkännes, torde det sammanlagda ytterligare medelsbehovet för prisreglerande åtgärder på jordbrukets område för innevarande regleringsår kunna skattas till lägst den summa, som enligt den träffade överenskommelsen bör tillföras jordbruket i prisförbättring, eller 66 miljoner kronor. Ett ytterligare anslag å detta belopp torde därför nu böra äskas.

Man måste vidare räkna med att tillskott kunna visa sig behövliga även för livsmedelskommissionens övriga nu befintliga clearingkassor, därest

strävandena att undvika höjning av konsumentprisnivån skola fullföljas. Särskilt bör här uppmärksammas det medelsbehov, som kan uppstå till följd av import av köttvaror och socker från icke devalverande länder. Frågan om anvisande av medel till dessa kassor kommer senare denna dag att anmälas av t. f. chefen för folkhushållningsdepartementet. I den förut omnämnda propositionen angående bemyndigande att till clearingkassa för kaffe överföra tull, tilläggsstull och skatt å kaffe m. m. har vidare jämväl behandlats frågan om överförande av margarinaccismedel till clearingkassan för fettråvaror.

Vad till slut angår Svenska spannmålsaktiebolaget torde de medel, som redan anvisats för täckande av kostnaderna för bolagets verksamhet, i vart fall tills vidare vara tillräckliga för att bestrida även den utgiftsökning, som kan föranledas av devalveringen. Någon ytterligare medelsanvisning till bolaget torde därför ej för närvarande vara erforderlig.

Hemställan.

Under åberopande av det anförda hemställer jag att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna de riktlinjer för prisreglerande åtgärder på jordbrukets område under regleringsåret 1949/50, som an-
givits i det föregående,

dels å tilläggsstat I för budgetåret 1949/50 under nionde huvudtiteln till *Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område* anvisa ett reservationsanslag av 66 000 000 kronor.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan lämnar Hans Maj:t Konungen bifall samt förordnar att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Olof Särnmark.

Bilaga.

PM
rörande jordbrukets inkomster och kostnader under
produktionsåret 1949/50.

Till grund för behandlingen av frågan om prissättningen på jordbrukets produkter under produktionsåret 1949/50 utarbetades på våren 1949 en förkalkyl över den vid normala väderleksförhållanden samt under angivna försättningsförhållanden beträffande priser, löner och räntor förväntade utvecklingen av jordbrukets inkomster och kostnader under nämnda produktionsår (Kungl. Maj:ts prop. 212/1949, bilaga 1). Enligt Kungl. Maj:ts av riksdagen sedermera godkända beslut rörande prissättningen den 22 april 1949 skulle en ny kalkyl över jordbrukets inkomster och kostnader upprättas i augusti månad 1949 eller därefter, så snart skörderesultatet kunde överblickas. I enlighet med detta beslut framlägges härmed en reviderad beräkning av jordbrukets inkomster och kostnader under produktionsåret 1949/50. Rörande uppläggnings- och innebörden av denna kalkyl får delegationen anföra följande.

I metodiskt hänseende ansluta sig de här framlagda beräkningarna i huvudsak till motsvarande undersökningar i den våren 1949 upprättade normkalkylen. Desamma avse sålunda att belysa de procentuella förändringar i jordbrukets inkomster respektive kostnader i jämförelse med produktionsåret 1938/39, som kunna förväntas inträffa under år 1949/50. Beräkningarna äro på samma sätt som i normkalkylen begränsade till att avse enbart den egentliga jordbruksdriften. Liksom beträffande tidigare jordbrukskalkyler gäller vidare, att de absoluta talen för inkomster och kostnader icke äro direkt jämförbara med varandra, varför en jämförelse måste grundas på de indextal, som framräknats med året 1938/39 såsom basår.

Beräkningen av jordbrukets inkomster år 1949/50 grundar sig i vad avser den vegetabiliska produktionen i främsta rummet på de preliminära resultaten av arealinventeringen den 1 juni 1949 samt de beräkningar rörande skördeutfallet år 1949, som livsmedelskommissionens statistiska byrå företagit på grundval av statistiska centralbyråns sammanställning av årsväxt- och skörderapporterna per den 15 juli 1949. Den animaliska produktionen har uppskattats med ledning av de preliminära resultaten av husdjursräkningen den 1 juni 1949 samt en beräkning av fodertillgångarna, varjämte beträffande fläskproduktionen även statistiken över antalet betäckta suggor kommit till användning. Vid beräkningarna har delegationen i övrigt bland annat haft att utgå från Kungl. Maj:ts av riksdagen sedermera godkända beslut av den 22 april 1949 angående prissättningen på vissa jordbrukets produkter under regleringsåret 1949/50.

I samband med revideringen av förkalkylen för år 1949/50 har även en översyn av inkomst- och kostnadskalkylen för år 1948/49 företagits. Härvid ha i allmänhet statistiska uppgifter förelegat för tiden t. o. m. juni månad, under det att uppskattningar måst företagas för de båda återstående månaderna av produktionsåret.

1949 års skörd.

Sedan resultatet av arealinventeringen den 1 juni 1949 föreligger klart är det möjligt att jämföra de arealer för olika grödor, varmed räknades i vårkalkylen, med de faktiskt använda arealerna. En dylik jämförelse sker i nedanstående tabell över åkerjordens användning.

Den för brödsädsodling använda arealen uppgår, som framgår av tabellen, till ca 443 100 ha eller ca 5 100 ha mera än vad man räknade med i värkal-

Tabell 1. Åkerjordens användning nedanstående år.

Växtslag	År 1936/40 hektar	År 1945 hektar	År 1946 hektar	År 1947 hektar	År 1948 hektar	År 1949	
						Prognos våren 1949 hektar	Prel. 1/8 1949 hektar
Höstvete.....	231 297	203 891	212 323	140 862	172 792	160 000	168 144
Vårvete.....	75 644	87 105	90 477	151 633	142 859	145 000	139 750
Höstråg.....	181 193	162 824	152 595	110 394	155 561	129 000	131 290
Vårråg.....	8 020	5 358	4 143	4 771	4 279	4 000	3 932
Summa brödsäd	496 154	459 178	459 538	407 660	475 491	438 000	443 116
Korn.....	102 344	93 286	89 556	100 033	87 806	90 000	90 458
Havre.....	656 769	542 727	531 215	529 156	489 648	490 000	504 153
Blandsäd.....	259 793	277 378	277 040	287 610	281 600	285 000	310 561
Summa fodersäd	1 018 906	913 391	897 811	916 799	859 054	865 000	905 172
Matärter.....	19 727	20 055	17 232	15 650	14 638	15 000	14 307
Foderärter.....		5 736	5 527	5 886	6 562	6 700	8 634
Häst- och bondbönor.....	819	345	376	286	243	300	1
Vicker.....	4 777	4 735	4 282	4 544	3 521	4 000	5 238
Summa trindsäd	25 323	30 871	27 417	26 366	24 964	26 000	28 179
Summa säd	1 540 383	1 403 440	1 384 766	1 350 325	1 359 509	1 329 000	1 376 467
Potatis.....	132 847	145 252	143 297	142 292	147 875	145 000	135 191
Sockerbetor.....	52 514	54 633	54 787	48 240	47 551	48 000	49 228
Foderrotfrukter.....	69 684	65 582	65 372	60 933	60 807	60 000	54 242
Summa potatis och rotfrukter	255 045	265 467	263 456	251 465	256 233	253 000	238 661
Säd till grönfoder.....	98 752	117 776	121 377	122 498	134 126	125 000	110 211
Vall till slätter.....	1 379 444	1 342 671	1 347 826	1 352 230	1 318 524	1 330 000	1 294 956
Vall till fröskörd.....		33 128	39 200	42 053	37 466	40 000	40 145
Vall till bete och grönfoder.		231 191	282 853	306 342	330 180	333 166	335 000
Summa foderväxter	1 709 387	1 776 423	1 814 745	1 846 961	1 823 282	1 830 000	1 762 173
Oljeväxter.....	9 492	39 676	29 698	44 209	78 731	100 000	141 349
Spånadsväxter.....		6 831	6 076	5 612	5 743	6 000	6 495
Köksväxter.....		9 899	7 954	7 562	8 727	8 500	9 556
Andra växtslag.....		6 326	7 603	7 567	10 443	10 500	12 058
Summa specialodlingar	9 492	62 732	51 331	64 950	103 644	125 000	169 458
Summa skördad areal	3 514 307	3 508 067	3 514 298	3 514 201	3 542 668	3 537 000	3 546 759
Träda och obrukad åkerjord	233 040	209 112	205 433	208 005	181 830	185 000	177 739
Summa åkerjord	3 737 347	3 717 179	3 719 731	3 722 206	3 724 498	3 722 000	3 724 498

¹ Ingår i »andra växtslag».

kysten. Ökningen faller helt på höstvetete och höstråg och sammanhänger med att utvintringen av dessa grödor blivit mindre än normalt. I förhållande till år 1948 företer brödsädsarealen i år en minskning med ca 32 400 ha. Minskningen, som berört samtliga brödsädsdrag, är störst för höstråg. I fråga om fodersäden föreligger emellertid en ökning i förhållande till både år 1948 och normkalkylen för 1949, i det att den inventerade arealen utgör ca 905 200 ha mot 859 100 ha förra året och 865 000 ha i normkalkylen. Anmärkningsvärt stor ökning föreligger här för blandsäd. Den sammanlagda arealen såd är i år till följd av fodersädsodlingens ökning något större än under förra året. Oljeväxtodlingen har i år nått en ny rekordareal eller ca 141 300 ha mot under förra året 78 700 ha.

Ökningen av spanmåls- och oljeväxtarealerna har skett på bekostnad av arealerna för potatis, rotfrukter och foderväxter, vilka minskat. Särskilt anmärkningsvärd är nedgången i arealen för vall till bete och grönfoder, vilken tidigare under många år företett en successiv ökning.

Härmed äro de viktigaste arealförskjutningarna berörda. I övrigt hänvisas till tabellen.

På grundval av arealuppgifterna och de förut omnämnda årsväxt- och skörderapporterna per den 15 juli 1949 har livsmedelskommissionen statistiska byrå på sedvanligt sätt verkställt en kvantitativ beräkning av 1949 års skörd. Beräkningarna tillgå så, att för varje växtslag de definitiva hektarskördarna under närmast föregående 10-årsperiod, d. v. s. åren 1939—1948, satts i relation till respektive års skördeomdöme för september (oktober) månad. Ur de erhållna kvoterna ha enkla medelvärden framräknats. Dessa koefficienter uttrycka sålunda den genomsnittliga skörden per enhet i skördeomdömet för ifrågavarande period och växtslag. Den för år 1949 beräknade skörden har erhållits genom att multiplicera nämnda medeltal med skördeomdömet för den 15 juli 1949. Denna metod överensstämmer helt med den, som föregående år använts vid beräkningarna, då under benämningen metod I.

Resultaten av beräkningarna ha sammanfattats i nedanstående tabell, i vilken till jämförelse medtagits även de av statistiska centralbyrån beräknade definitiva skördeuppgifterna för dels åren 1946—1948, dels perioderna 1931/40 och 1941/45.

Skörd per hektar, kg.

	1931/40	1941/45	1946	1947	1948	1949
Höstvetete	2 350	1 920	2 470	1 250	2 480	2 350
Vårvete	1 820	1 470	1 740	1 470	1 920	1 700
Höstråg	1 880	1 700	1 860	1 250	2 040	1 950
Vårråg	1 340	1 060	1 190	940	1 140	1 210
Korn	2 020	1 850	2 040	1 760	2 200	1 950
Havre	1 800	1 390	1 470	1 280	1 620	1 550
Blandsäd	2 130	1 700	1 860	1 500	2 030	1 960
Ärter	1 510	1 280	1 400	1 170	1 650	1 460
Vicker	1 570	1 290	1 400	1 130	1 550	1 440
Potatis	14 300	12 900	13 550	12 360	15 390	13 180
Sockerbetor	35 300	34 000	32 420	30 950	38 030	35 770
Foderrotfrukter	37 700	32 800	32 550	27 820	34 210	33 450
Hö från odlad jord	3 480	3 040	4 000	2 490	3 260	3 280
Hö för naturlig äng	1 210	1 160	1 380	1 180	1 200	1 240

Totalskörd, milj. kg.						
	1931/40	1941/45	1946	1947	1948	1949
Höstvete	531·1	342·3	523·7	176·2	428·0	394·8
Vårvete	128·8	149·4	157·2	222·8	274·4	238·1
Summa vete	659·9	491·7	680·9	399·0	702·4	632·9
Höstråg	374·3	345·5	284·2	138·1	317·1	256·3
Vårråg	10·2	7·5	4·9	4·5	4·9	4·8
Summa råg	384·5	353·0	289·1	142·6	322·0	261·1
Summa brödsäd	1 044·4	844·7	970·0	541·6	1 024·4	894·0
Korn	213·2	190·9	182·8	176·0	192·9	176·7
Havre	1 183·3	807·4	782·8	678·2	792·5	779·7
Blandsäd	535·9	475·4	515·0	432·1	572·4	610·1
Summa fodersäd	1 932·4	1 473·7	1 480·6	1 286·3	1 557·8	1 566·5
Ärter	30·3	37·0	31·9	25·1	35·0	33·4
Vicker	7·0	7·2	6·0	5·1	5·5	7·5
Potatis	1 897·7	1 835·2	1 941·0	1 758·3	2 276·5	1 782·0
Sockerbeter	1 746·6	1 812·6	1 776·4	1 493·1	1 808·2	1 760·8
Foderrotfrukter	2 825·8	2 177·4	2 127·7	1 695·3	2 080·2	1 814·2
Hö från odlad jord	4 790·2	4 047·5	5 386·4	3 362·3	4 298·0	4 241·5
Hö från naturligt äng	479·0	362·8	328·7	281·8	285·7	297·3

Som framgår av tabellen beräknas hektarskördarna för samtliga redovisade växtslag utom vårråg, vallhö och ängshö i år bli lägre än under förra året. Totalskörden av brödsäd beräknas nedgå med 130 milj. kg till 894 milj. kg jämfört med år 1948, medan totalskörden av fodersäd beräknas öka med 9 milj. kg till 1 566 milj. kg. Skörden av sockerbeter, rotfrukter och särskilt potatis beräknas bli lägre än förra året. Även för hö från odlad jord väntas en minskad skörd till följd av arealnedgången.

Beträffande sockerbeter har på sedvanligt sätt en av Svenska sockerfabriksaktiebolaget i början av augusti företagen beräkning kommit till användning. Enligt denna kan skörden av sockerbeter beräknas till 35 000 kg per hektar och totalskörden till 1 725 milj. kg.

Växtslag	Medelskörd 1931—48		Antagen normskörd våren 1949	Skördeuppskattning per den 15/7 1949	
	observerad	normerad		kg/ha	i % av normskörden
Höstvete	2 180	2 310	2 250	2 350	104
Vårvete	1 700	1 750	1 750	1 700	97
Höstråg	1 800	1 850	1 850	1 950	105
Vårråg	1 220	1 320	1 200	1 210	101
Korn	1 970	2 000	2 000	1 950	98
Havre	1 630	1 730	1 650	1 550	94
Blandsäd	1 950	2 040	1 900	1 960	103
Ärter	1 420	1 530	1 450	1 460	101
Potatis	13 800	14 000	14 000	13 180	94
Sockerbeter	34 700	33 900	33 500	35 000	104
Foderrotfrukter	35 300	36 200	34 000	33 450	98
Hö från odlad jord	3 310	3 480	3 400	3 280	96

Det torde i detta sammanhang även vara av intresse att jämföra de på nu angivet sätt beräknade hektarskördarna med de uppskattade skörde-siffror, som voro intagna i vårkalkylen 1949. En dylik jämförelse lämnas även i föregående sammanställning, i vilken även intagits hektarskördarna för 1931/48.

De nu beräknade hektarskördarna ligga i fråga om brödsäd utom vår-
vete högre än de antagna normskördarna. För korn och särskilt havre be-
räknas skörden något under normskördarna, men detta uppväges delvis av
gynnsammare tal för blandsåden. Potatis och foderrotfrukter ligga under
normskörden. Den beräknade hektarskörden av sockerbetor ligger 4 procent
högre än normskörden. Vallhöets hektaravkastning slutligen beräknas bli
något lägre än normskörden.

Fodertillgångarna år 1949/50.

På grundval av de ovan meddelade beräkningarna av 1949 års skörd samt
vissa andra uppgifter ha sammanställningar utarbetats över dels foderskör-
den och därav framställda produkter, dels övriga fodertillgångar. Den be-
räknade totala produktionen av olika grödor har därvid reducerats för lag-
ringsförluster, varefter återstående kvantiteter fördelats på direktkonsumtion,
industriell förbrukning, utsäde och foder. De för utfodring tillgängliga
kvantiteterna ha uttryckts i foderenheter, varjämte kvantiteten smältbar
äggvita och torrsbstans beräknats. Med ledning av de längre fram i prome-
morian återgivna beräkningarna av kreatursantalet ha vidare de disponibla
fodermedeltillgångarna fördelats på olika grenar av den animaliska produk-
tionen.

Beträffande det i bilagorna anförda statistiska materialet må följande
framhållas. För *vete och råg* har räknats med 8 respektive 10 procent avrens
och slösåd, som förutsatts komma till användning såsom foder. Av *korn-
skörden* har 76 milj. kg beräknats åtgå för direkt konsumtion och indu-
striell förbrukning. Av *inhemsk havre* beräknas åtgå 50 milj. kg för fram-
ställning av gryn. Skörden av *ärter* har fördelats på matärter och foderärter
med ledning av arealuppgifterna. Vid beräkningen av fodertillgångarna har
utom foderärterna upptagits även den beräknade kvantiteten avrens av mat-
ärter. Uppgifterna rörande förbrukningen av *kli* ha erhållits från livsmedels-
kommissionens avdelning för vegetabiliska produkter.

I fråga om *halm* har räknats med samma procentuella förändring i skör-
den per hektar som den för år 1949 preliminärt uppskattade kärnskörden
utvisar i förhållande till genomsnittskörden åren 1931—40. Utfodringen av
halm beräknas liksom normalt uppgå till 60, 85 och 90 procent av halm-
skörden av respektive höstsäd, vårstråsäd och baljväxter. Av *potatis* har
räknats med en förbrukning inklusive export av 875 milj. kg matpotatis
och 225 milj. kg fabrikspotatis. Kvantiteterna *saftigt fabriksavfall* ha beräk-
nats inom livsmedelskommissionen. Kvantiteten *sockerbetsblast* har beräk-
nats motsvara halva betskörden. Kvantiteten *blast av foderrotfrukter* har
antagits motsvara 20 procent av den redovisade rotfruktsskörden.

Beträffande de inhemska fodertillgångarnas komplettering med importe-
rade fodermedel har räknats med att större kvantiteter oljekraftfoder men
mindre kvantiteter importkli skola ställas till förfogande under det kom-
mande produktionsåret i jämförelse med den förbrukning som preliminärt
beräknas för år 1948/49. Av oljekraftfoder har sålunda för år 1949/50 räk-
nats med en kvantitet av 200 milj. kg mot 177 milj. kg under innevarande
produktionsår. Av importkli beräknas 59 milj. kg mot 95 milj. kg i år och
av majs 80 milj. kg mot 102 milj. kg. Dessutom räknas med att 37 milj. kg im-
portkorn och 5 milj. kg importhavre skola ställas till jordbrukets förfogande.

I följande tablå ha sammanställts huvudresultaten av de verkställda beräkningarna rörande tillgången på vegetabiliskt foder i foderenheter räknat under stallfodringsperioderna åren 1948/49 och 1949/50.

	1948/49 milj. fe (def.)	1949/50 milj. fe (prel.)	Förändring i % från 1948/49
Inhemsk foderskörd och produkter därav	4 577	4 462	— 2·5
Importfoder	389	387	— 0·5
Summa	4 966	4 849	— 2·4
Därav: Kraftfoder	1 632	1 668	+ 2·2
Stråfoder	2 774	2 744	— 1·1
Saftfoder	560	437	— 22·0

Som framgår av tablån kan tillgången på vegetabiliskt foder under stallfodringsperioden 1949/50 beräknas bli omkring 2 procent lägre än under år 1948/49. Nedgången sammanhänger främst med en minskning av de inhemska tillgångarna. I fråga om fodertillgångarnas sammansättning lägger man märke till en stark minskning av saftfodertillgången, främst beroende på den lägre skörden av potatis och foderrotfrukter, medan kraftfodertillgångarna beräknas öka, beroende på en ökning av tillgången på bland-säd och inhemskt kli. Till följd av nämnda förskjutningar beräknas fodertillgångarnas halt av smältbar äggvita under år 1949/50 bli något högre än under år 1948/49. Koncentrationsgraden beräknas bli i stort sett oförändrad.

I jämförelse med normkalkylen våren 1949 utvisa de preliminära uppgifterna för 1949 också en något lägre fodertillgång. Tillgången på strå- och saftfoder beräknas sålunda bli knappare än normalt, medan tillgången på kraftfoder beräknas öka.

Det bör tilläggas, att den nu beräknade fodertillgången för år 1949/50 överstiger den förra året på grundval av 15 julirapporten rörande 1948 års skörd beräknade fodertillgången med omkring 6 procent. Därest de definitiva skördeuppgifterna även i år skulle bli högre än de preliminära — skäl av bl. a. beräkningsteknisk natur tala härför — kommer givetvis försörjningsläget i fråga om fodermedel att uppvisa en mera gynnsam bild än i ovanstående tablå.

I fråga om beräkningarna rörande foderförbrukningen, som nu liksom vid tidigare beräkningstillfällen utgjort underlag vid bedömningen av animalieproduktionens utveckling, må följande erinras.

Beräkningarna rörande förbrukningen av foder under stallfodringsperioden för varje särskilt djurslag ha baserats på vissa utfodringsnormer samt uppskattningar rörande stallfodringsperiodens längd. Vad utfodringsnormerna beträffar ha i utfodringsläran använda normer tjänat till ledning. Uppdelningen av foderåret på stallfodrings- och betesperiod bygger delvis på direkta undersökningar och delvis på erfarenhetsmässiga uppskattningar. I fråga om de för normala år tillämpade utfodringsnormerna samt stallfodringsperiodens längd kan nämnas, att desamma nära överensstämmer med tal, som använts vid beräkningar inom 1942 års jordbrukskommitté rörande foderförbrukningen under 1930-talet.

Jordbrukets inkomster.**Vegetabilier.****Brödsäd.**

År 1948/49. Saluöverskottet av brödsäd (exkl. försäljningen till utsädes-handeln) av 1948 års skörd har t. o. m. juni 1949 uppgått till följande kvantiteter.

	spannmåls- handeln milj. kg	Försålt till de större handels- kvarnarna milj. kg	Summa saluöverskott milj. kg
Höstvete.....	328	7	335
Vårvete	188	7	195
Råg.....	215	5	220

Då enligt gällande bestämmelser slutleverans av brödsäd skall ha skett senast den 1 april, torde ovan angivna siffror i stort sett representera saluöverskottet av 1948 års skörd. Vissa mindre leveranser äga regelmässigt rum även under juli och augusti, av vilken anledning siffrorna för råg höjts till 221 milj. kg.

Även beträffande löneförmalningen¹ föreligga uppgifter t. o. m. juni månad. Enligt desamma har löneförmalningen uppgått till 55,7 milj. kg vete och 27,7 milj. kg råg. Under förutsättning av samma säsongmässiga fördelning som under år 1947/48 kan löneförmalningen för hela produktionsåret 1948/49 uppskattas till 64 milj. kg vete och 32 milj. kg råg. Löneförmalningen av vete antages fördela sig på höst- och vårvete i samma proportioner som saluöverskottet. Sammanställas uppgifterna om saluöverskott och löneförmalning erhållas följande kvantiteter försåld och för eget behov förmald brödsäd år 1948/49.

	Salu- överskott milj. kg	Löne- förmalning milj. kg	Summa milj. kg
Höstvete.....	335	40	375
Vårvete	195	24	219
Råg.....	221	32	253
Summa brödsäd	751	96	847

Det kan i detta sammanhang nämnas, att de sålunda redovisade kvantiteterna brödsäd överstiga de kvantiteter, som enligt statistiska centralbyråns definitiva beräkningar rörande 1948 års skörd skulle kunnat förväntas. Reduceras de av statistiska centralbyrån beräknade skördekvantiteterna för lagringsförluster, avrens och utsäde enligt de normer, som brukar tillämpas i jordbrukskalkylen, erhållas resultat, som i följande tablå jämföras med de statistiskt redovisade kvantiteterna brödsäd till försäljning och löneförmalning av 1948 års skörd.

	Beräknat saluöverskott + löneförmalning milj. kg	Redovisade leveranser och löneförmalning milj. kg	Överskott milj. kg
Vete	562	594	32
Råg	256	253	— 3
Summa brödsäd	818	847	29

¹ Egentligen förmalningen vid andra kvarnar än större handelskvarnar.

Det kan i detta sammanhang erinras om att leveranserna av brödsäd även under åren 1941/42—1943/44 och 1947/48 överstego de på grundval av skördestatistiken beräknade kvantiteterna. Vissa underskott förelågo emellertid under åren 1944/45—1946/47. Dessa förhållanden belysas närmare av följande sammanställning.

	1941/42	1942/43	1943/44	1944/45	1945/46	1946/47	1947/48	1948/49
	Miljoner kilogram							
<i>Höst- och vårvete</i>								
a) Redovisad kvantitet.....	266	384	436	423	430	520	308	594
b) Enligt skördestatistiken	234	368	413	426	464	539	283	562
c) a i procent av b	113·8	104·5	105·5	99·3	92·7	96·5	108·8	105·7
<i>Råg</i>								
a) Redovisad kvantitet.....	193	364	317	262	173	189	111	253
b) Enligt skördestatistiken	194	348	314	278	210	228	92	256
c) a i procent av b	99·6	104·5	100·8	94·2	82·3	82·9	120·7	98·8

För brödsäd av normal kvalitet gälla under år 1948/49 genomsnittspriserna 29,25 kr/dt för höstvete och råg samt 34,50 kr/dt för vårvete. Dessa priser skola regleras med hänsyn till spannmålets kvalitet. Med användning av de av kvarnarna erlagda priserna för mottagna kvantiteter och jordbrukarnas faktiska försäljningar varje månad enligt Svenska spannmålsaktiebolagets leveransstatistik ha genomsnittspriserna för höstvete, vårvete och råg efter avdrag från kvarnpriserna för handelsmarginal och frakter om sammanlagt 80 öre/dt samt efter justering för kvalitet (jfr Kungl. Maj:ts prop. 212/1949 s. 103—104), beräknats till respektive 28,61, 34,63 och 29,01 kr/dt.

År 1949/50. De till försäljning och löneförmalning disponibla kvantiteterna brödsäd av 1949 års skörd ha beräknats på grundval av den tidigare anförda skördeuppskattningen. Skörden har därvid på sedvanligt sätt reducerats för lagringsförluster (2 procent), avrens (8 procent för vetet och 10 procent för råg) samt utsäde. Vid beräkningen av utsädet har för höstvetet och höstråg räknats med de hösten 1948 besädda arealerna och för vårvete och vårråg med de våren 1949 besädda arealerna samt med en utsädeskvantitet per hektar av 220 kg för höstvetet, 225 kg för vårvete och 200 kg för råg. Beräkningen av den till försäljning och löneförmalning disponibla kvantiteten brödsäd redovisas i följande sammanställning.

	Höstvete	Vårvete	Summa vete	Råg	Summa brödsäd
	milj. kg	milj. kg	milj. kg	milj. kg	milj. kg
Skörd.....	394·8	238·1	632·9	261·1	894·0
Avgår: lagringsförlust	7·9	4·8	12·7	5·2	17·9
avrens	31·6	19·0	50·6	26·1	76·7
utsäde	38·2	31·4	69·6	27·8	97·4
Kvarstår till försäljning och löneförmalning	317·1	182·9	500·0	202·0	702·0

Som i tidigare kalkyler framhållits har det vid den slutliga redovisningen av saluöverskottet visat sig, att en förskjutning från vårvete till höstvetet äger rum i förhållande till den på skördesiffrorna grundade förkalkylen.

Den viktigaste anledningen härtill synes vara, att vissa kvantiteter vårvete försålts och betalats som höstvete. Liksom tidigare har därför viss del av den beräknade vårvetekvantiteten (5 procent) förts som höstvete. Härigenom ökas höstvetekvantiteten till 326 milj. kg, medan vårvetekvantiteten minskas till 174 milj. kg.

För brödsäd av normalkvalitet ha under år 1948/49 gällt genomsnittspriserna 29,25 kr/dt för höstvete och råg samt 34,50 kr/dt för vårvete. Enligt Kungl. Maj:ts beslut den 22 april 1949 skola samma priser gälla även år 1949/50. Dessa priser skola liksom tidigare justeras för »normal» avvikelser i fråga om kvaliteten enligt år 1948/49 gällande bestämmelser (jfr Kungl. Maj:ts prop. 212/1949 s. 104). De på detta sätt beräknade priserna återfinnas i tredje raden i nedanstående tablå.

För att i görligaste mån förmå jordbrukarna att hålla sina utbud tillbaka under den mest bråda tiden under hösten har den successiva prisstegringen på brödsäd under oktober och november månader i år fastställts till 25 öre per deciton och halvmånad mot tidigare 10 öre per deciton och halvmånad, vilket beräknas medföra en genomsnittlig höjning av odlarpriserna på brödsäd år 1949/50 med 23 öre/dt. Till följd av de ändrade kvalitetsbestämmelserna för brödsäd beräknas samtidigt en minskning av odlarpriserna med i genomsnitt 72 öre/dt, varav 62 öre/dt beror på en ändring av prisregleringsskalorna och 10 öre/dt på ändringar i bestämmelserna om torkningsersättning. Nettominskningen i odlarpriserna utgör till följd av de ändrade pris- och kvalitetsbestämmelserna (72 — 23 =) 49 öre/dt. För att kompensera denna sänkning ha grundpriserna på höstvete, vårvete och råg år 1949/50 höjts med avrundat 50 öre/dt.

Den beräknade sänkningen av odlarpriserna till följd av de ändrade kvalitetsbestämmelserna utgör, enligt vad ovan sagts, 62 öre/dt i genomsnitt för all brödsäd. Sänkningen har emellertid icke varit lika stor för de olika lagen av brödsäd. Då kompensationen genom höjningen av grundpriserna lämnas likformigt, uppkommer en viss förändring av relationerna mellan de olika brödsädsslagen. Den beräknade sänkningen av priserna till följd av de ändrade kvalitetsbestämmelserna uppgår sålunda till 26, 125 och 48 öre/dt för respektive höstvete, vårvete och råg. Då höjningen av grundpriserna medför en kompensation av i genomsnitt 62 öre/dt (för enbart ändrade kvalitetsbestämmelser) komma priserna på höstvete och råg att stiga med respektive (62 — 26 =) 36 och (62 — 48 =) 14 öre/dt, samtidigt som priset på vårvete kommer att sjunka med (125 — 62 =) 63 öre/dt. Sistnämnda förändringar av priserna medföra icke någon ändring av jordbrukets sammanlagda inkomstsumma för brödsäd i förhållande till de på grundval av tidigare gällande kvalitetsbestämmelser beräknade inkomsterna. Det bör här anmärkas, att vid beräkningen av brödsädspriserna hänsyn icke nu (liksom ej heller tidigare) kunnat tagas till den del av torkningskostnaderna, som jordbrukarna själva få bära.

Beräkningarna och de i kalkylen upptagna priserna framgå av följande tablå.

	Höstvete	Vårvete	Råg
Pris för normalkvalitet år 1948/49	29·25	34·50	29·25
Justering för »normal» kvalitetsavvikelse	+ 0·10	+ 0·60	— 0·25
Kalkylpris enligt år 1948/49 gällande kvalitetsbestämmelser	29·35	35·10	29·00
Justering för nya kvalitetsbestämmelser	+ 0·36	— 0·63	+ 0·14
Pris att upptagas i kalkylen för år 1949/50....	29·71	34·47	29·14

Till närmare belysning av de här verkställda kalkylerna meddelas följande sammanställningar av skördar samt saluöverskott inklusive löneförmalning under år 1938/39 samt åren 1946/47—1949/50.

Skörd av brödsäd, milj. kg.

	1938	1946	1947	1948	1949
Höstvete	668	524	176	428	395
Vårvete	137	157	223	274	238
Höstråg	365	284	138	317	256
Vårråg	9	5	5	5	5
Summa brödsäd	1 179	970	542	1 024	894

Saluöverskott och löneförmalning, milj. kg.

	1938/39	1946/47	1947/48	1948/49	1949/50
Vete	664	520	308	594	500
Råg	247	189	111	253	202
Summa brödsäd	911	709	419	847	702

Ersättning för av jordbrukarna tidigare burna fraktkostnader.

Åren 1948/49 och 1949/50. Den ökning av antalet prisorter för brödsäd, som ägt rum i jämförelse med år 1938/39, har i tidigare kalkyler, på grundval av vissa inom dåvarande spannmålssektionen inom livsmedelskommissionen utförda beräkningar, antagits medföra en sänkning av fraktkostnaderna för saluöverskottet av brödsäd med i genomsnitt 10 öre/dt. Med utgång från detta värde och saluöverskotten ha de inbesparade fraktkostnaderna för brödsäd beräknats till följande belopp. Saluöverskottet år 1949/50 har härvid beräknats under antagande av att löneförmalningen detta år blir av samma omfattning som år 1948/49.

År	Saluöverskott milj. kg	Fraktersättning milj. kr
1948/49	751	0·8
1949/50	606	0·6

Korn.

År 1948/49. Vid gryn- och mjölkvarnarna beräknas åtgå 36 milj. kg. Bryggeriernas och mälteriernas förbrukning beräknas till 34 milj. kg, varav dock 7 milj. kg redan lämnats som förskott av 1947 års kornskörd. I kalkylen upptages sålunda för år 1948/49 endast 27 milj. kg. Vid brännerierna beräknas förbrukningen till 3 milj. kg. Exporten av korn har under året uppgått till närmare 2 milj. kg. Husbehovsförmalningen i Norrland har i enlighet med tidigare uppskattning antagits uppgå till 25 milj. kg. I kalkylen upptages sålunda en sammanlagd kvantitet korn av $(36 + 27 + 3 + 2 + 25 =)$ 93 milj. kg. Genomsnittspriset på korn är fastställt till 27,⁵⁰ kr/dt.

År 1949/50. Förbrukningen av korn vid grynvarnar beräknas till 6 milj. kg. Någon förbrukning vid mjölkvarnar upptages icke, enär inblandningen av korn upphört. I fråga om bryggerierna och mälterierna räknas med en förbrukning av 41 milj. kg och i fråga om brännerierna 4 milj. kg. Härtill kommer husbehovsförmalningen i Norrland, vilken liksom tidigare antagits uppgå till 25 milj. kg.

Den sammanlagda kvantiteten korn att upptagas i inkomstkalkylen blir sålunda (6 + 41 + 4 + 25 =) 76 milj. kg.

Delegationen har i fråga om korn liksom i fråga om havre förutsatt fri prisbildning under år 1949/50. Ett slopande av normalpriserna kommer sannolikt att medföra en prishöjning. Denna torde dock kunna hållas inom rimliga gränser med tanke på de möjligheter att styra prisutvecklingen som försäljningar av fodersäd ur Svenska spannmålsaktiebolagets förhållandevis stora lager böra erbjuda. Delegationen har med hänsyn härtill ansett sig kunna utgå från att prishöjningen icke kommer att överstiga 1 kr/dt. Priset på korn, som i normkalkylen upptogs till 25,50 kr/dt, har sålunda nu upptagits till 26,50 kr/dt.

Havre, hö och halm.

Åren 1948/49 och 1949/50. Försäljningen av havre, hö och halm har i samråd med livsmedelskommissionens avdelning för vegetabiliska produkter och sektion för utrikes- och licensärenden samt arméförvaltningen beräknats på följande sätt.

Havre, milj. kg.

	1938/39	1948/49	1949/50
Grynkvarnarna	40	40	50
Armén	25	11	11
Åkerier	15	10	10
Skogskörslor	50	50	50
Export.....	2	8	—
Summa	132	119	121

Hö, milj. kg.

	1938/39	1948/49	1949/50
Armén	10	15	15
Åkerier	20	15	15
Skogskörslor	40	40	40
Export.....	18	0	—
Summa	88	70	70

Halm, milj. kg.

	1938/39	1948/49	1949/50
Armén	10	11	10
Åkerier	10	7	7
Skogskörslor	20	20	20
Industriell förbrukning	—	2	2
Export	2	0	—
Summa	42	40	39

Priset på havre (enkelt medeltal av priserna på vithavre och svarthavre) har under år 1948/49 uppgått till 21,75 kr/dt.

Priset på havre år 1949/50 har under förutsättning av fri prisbildning upptagits 1 kr/dt högre än år 1948/49 eller till 22,75 kr/dt (jfr under rubriken Korn ovan).

Noteringen på hö har under år 1948/49 uppgått till 13,⁵¹ kr/dt. Efter avdrag för presshyra, tråd och extrafrakter om sammanlagt 0,⁶⁰ kr/dt kan det pris, som bör upptagas i inkomstkalkylen, anges till 12,⁹⁰ kr/dt för år 1948/49. För år 1949/50 har priset beräknats till 12 kr/dt.

Priset på halm har på grundval av föreliggande noteringar för höstsådhalm och efter avdrag för presshyra, tråd och extra frakter om sammanlagt 0,⁶⁰ kr/dt beräknats till 2,⁵⁰ kr/dt för år 1948/49. Sistnämnda pris upptages även för år 1949/50.

Matärter.

Åren 1948/49 och 1949/50. Skörden av ärter uppgick år 1948 till 35,⁰ milj. kg och beräknas för år 1949 till 33,⁴ milj. kg. Med ledning av arealuppgifterna kan skördarna av matärter beräknas utgöra 24,¹ respektive 20,⁸ milj. kg. Med tillämpning av tidigare använda beräkningsmetoder ha de till försäljning och hemmaförbrukning disponibla kvantiteterna matärter åren 1948/49 och 1949/50 beräknats på följande sätt.

	1948/49 milj. kg	1949/50 milj. kg
Skörd	24·1	20·8
Avgår: lagringsförlust, 1 %	0·2	0·2
avrens, 7 %	1·7	1·5
utsäde	3·4	3·4
Kvarstår	18·8	15·7

Genomsnittspriset för matärter år 1948/49 har på grundval av lantbruksförbundets noteringar beräknats till 44,⁴⁴ kr/dt. För år 1949/50 antages priset oförändrat från år 1948/49, d. v. s. 44,⁴⁴ kr/dt. Härvid förutsattes att liksom under år 1948/49 uppkommande överskott får exporteras.

Matpotatis.

Åren 1948/49 och 1949/50. Liksom tidigare räknas för år 1948/49 med en inhemsk förbrukning av 900 milj. kg matpotatis. Härtill kommer en export av 2,2 milj. kg. Den sammanlagda matpotatiskvantiteten upptages för år 1948/49 till i runt tal 900 milj. kg.

Med hänsyn till den förbättring av det allmänna försörjningsläget, som inträtt under innevarande år och som kan väntas fortsätta under det kommande året, synes det befogat att räkna med en minskning av matpotatis-konsumtionen år 1949/50. I kalkylen för detta år räknas nu med en kvantitet av 875 milj. kg mot i normkalkylen 900 milj. kg. Den nu upptagna kvantiteten motsvarar en nära 4 procent högre percapitakonsumtion än år 1938/39. Huruvida någon export av potatis kan komma till stånd under år 1949/50 kan f. n. icke bedömas med någon större grad av säkerhet. I förevarande kalkyl har därför icke upptagits någon exportkvantitet.

Priset på matpotatis har för år 1948/49 preliminärt beräknats till 11,¹⁰ kr/dt. Beräkningen grundar sig på stockholmsnoteringen reducerad för mellanhandsmarginal samt kostnaderna för frakter och säckar. Sammanvägningen av månadsnoteringarna till årsmedeltal ha liksom tidigare skett med ledning av de uppgifter rörande potatisförsäljningens fördelning på olika delar av året, som erhållits vid en av 1942 års jordbrukskommitté verkställd specialundersökning (jfr Kungl. Maj:ts prop. 246/1943 s. 105).

För år 1949/50 synes genomsnittspriset under förutsättning av bl. a. normala väderleksförhållanden under vintern och våren för närvarande kunna beräknas till 12 kr/dt.

Fabrikspotatis.

År 1948/49. Enligt uppgifter från livsmedelskommissionens byrå för ärenden rörande potatis m. m. beräknas för år 1948/49 en förbrukning av 315 milj. kg fabrikspotatis, varav 220 milj. kg för tillverkning av potatismjöl och 95 milj. kg för brännvinstillverkning. Priset på fabrikspotatis beräknas till i genomsnitt 36 öre per hektoliter och stärkelseprocent. Då stärkelsehalten preliminärt beräknas till 16,9 procent, erhålles ett pris per deciton av 8,69 kronor. Tillverkningen av potatisstärkelse och potatisbrännvin beräknas till respektive 39 milj. kg och 24 milj. normalliter.

År 1949/50. Enligt uppgifter från livsmedelskommissionens byrå för potatis m. m. beräknas vid nu uppskattad skörd 225 milj. kg potatis komma att användas för industriella ändamål. Då till följd av den stora tillverkningen av potatisstärkelse år 1948/49 betydande lager uppkommit, har livsmedelskommissionen ansett en överflyttning av fabrikspotatis från stärkelse- till brännvinstillverkning böra komma i fråga. För stärkelsetillverkning har därför endast upptagits 85 milj. kg, medan för brännvinstillverkning upptagits 140 milj. kg. Stärkelsehalten beräknas normalt uppgå till 17,5 procent. Priset beräknas till i genomsnitt 36 öre per hektoliter och stärkelseprocent. Härvid erhålles ett pris per deciton av 9,00 kronor. Tillverkningen av potatisstärkelse och potatisbrännvin beräknas till respektive 15 milj. kg och 35 milj. normalliter.

Sockerbetor.

År 1948/49. Skörden av sockerbetor år 1948 uppgick till 1 808 milj. kg med en genomsnittlig sockerhalt av 17,5 procent. Den härur erhållna råsockermängden uppgick till 292 milj. kg. Grundpriset för betor av en sockerhalt av 16 procent uppgick till 5,30 kr/dt. För varje tiondels procent, varmed sockerhalten översteg 16 procent, utgick tillägg med $\frac{1}{100}$ av grundpriset. Vid den angivna sockerhalten erhöles ett genomsnittspris av 5,79 kr/dt. Läggas härtill arealtillägg samt täckningskostnadsersättning erhålles ett pris av 5,90 kr/dt att upptagas i inkomstkalkylen.

År 1949/50. Enligt uppgifter från Svenska sockerfabriksaktiebolaget i början av augusti beräknas skörden per hektar av sockerbetor till 35 000 kg och totalskörden till 1 725 milj. kg. Sockerhalten kan anges till 17,5 procent. Råsockermängden beräknas till 275 milj. kg. Grundpriset för betor med en sockerhalt av 16 procent utgör 5,30 kr/dt. Vid anförda sockerhalt erhålles ett genomsnittspris av 5,80 kr/dt. Läggas härtill arealtillägg och täckningskostnadsersättning om sammanlagt 0,11 kr/dt erhålles ett pris av 5,91 kr/dt att upptagas i inkomstkalkylen.

Oljeväxter.

År 1948/49. Från Oljeväxtecentralen ha uppgifter erhållits om dess sammanlagda inköp från odlare av oljeväxtfrö av 1948 års skörd samt däremot svarande betalningsbelopp (exkl. utsäde). Livsmedelskommissionens byrå för prislearing m. m. har lämnat preliminära uppgifter om utvinningen av olja och foder ur 1948 års skörd av oljeväxtfrö.

Fröslag	Frökvantitet, ton	1 000-tal kronor	Utvinning av	
			olja, ton	foder, ton
Höstraps	28 253	28 645	21 200	29 600
Höstrybs	1 011	1 001		
Vårraps och -rybs	28 077	25 057	5 000	12 900
Vitsenap	21 027	16 446		
Fiskebysenap	73	58		
Vallmo	10	10		
Summa	78 451	71 217	26 200	42 500
Oljelin.....	25 692	24 424	8 600	15 600
Diverse	65	57	—	—
Totalt	104 208	95 698	34 800	53 100

År 1949/50. Beträffande 1949 års skörd av oljevaxter ha uppgifter om tecknade arealer och uppskattningar av hektarskördar samt utvinning av olja och foder erhållits från Oljevaxtcentralen. Uppgifterna ha sammanställts i följande tabell.

Fröslag	Areal, ha	Skörd, ^{1,2} kg/ha (18 % vattenhalt)	Skörd, ¹ ton (18 % vattenhalt)	Pris, öre/kg (18 % vattenhalt)	Värde, milj. kr	Utvinning av	
						olja, ton	foder, ton
Höstraps.....	35 814	1 775	63 600	90	57.2	25 200	30 950
Höstrybs.....	3 272	1 330	4 350	90	3.9	1 575	2 275
Vårraps.....	40 904	1 220	49 900	85	42.4	17 100	27 000
Vårrybs.....	1 617	1 000	1 600	85	1.4	500	900
Vitsenap.....	14 146	1 110	15 700	70	11.0	3 825	10 050
Summa	95 753	—	135 150	—	115.9	48 200	71 175
Oljelin.....	48 488	1 330	64 500	82	52.9	20 375	36 675
Totalt	144 241	—	199 650	—	168.8	68 575	107 850

Med hänsyn till att arealen oljevaxter enligt inventeringen den 1 juni i år med 2,0 procent understiger den av Oljevaxtcentralen uppgivna tecknade arealen (141 349 ha mot 144 241 ha) har, för undvikande av dubbelräkning, ovan angivna inkomstsumma för oljevaxter reducerats med 2,0 procent till 165,4 milj. kr.

Spånadsvaxter.

År 1948/49. Med ledning av uppgifter från Riksförbundet Lin och hampa ha jordbrukets inkomster av spånadsvaxter (efter avdrag för utsädeskostnader) beräknats till 5,1 milj. kr. Inkomsterna fördela sig med 2,6 milj. kr på linhalm, 1,3 milj. kr på linfrö, 1,1 milj. kr på hamphalm och 0,1 milj. kr på hamprö.

År 1949/50. Värdet av 1949 års odling av spånadsvaxter har beräknats med ledning av preliminära uppgifter från Riksförbundet Lin och hampa. Värdet av linhalm beräknas till 2,7 milj. kr, av linfrö till 1,1 milj. kr, av

¹ Exkl. utsäde.

² Uppgifterna omräknade från vara med 9 % vattenhalt.

hampthalm till 1,2 milj. kr och av hampfrö till 0,1 milj. kr. (Värdet av lin- och hampfrö räknat exklusive kostnader för utsäde.) Det sammanlagda värdet av 1949 års spånadsväxtodling upptages sålunda till 5,1 milj. kr.

Fältmässigt odlade köksväxter.

Aren 1948/49 och 1949/50. Jordbrukets inkomster av fältmässigt odlade köksväxter år 1948/49 ha nu, sedan slutgiltiga uppgifter om skörden per hektar och i det närmaste fullständiga uppgifter rörande priserna inkommit, justerats. Till följd av att priserna i allmänhet blivit lägre än vad som antogs i våras, har inkomstsumman för år 1948/49 blivit lägre än i normkalkylen. För år 1949/50 har liksom i normkalkylen insatts samma inkomstsumma som för år 1948/49.

Inkomsterna av fältmässigt odlade köksväxter åren 1938/39, 1948/49 och 1949/50 framgå av följande sammanställning.

	Milj. kr	Index 1938/39 = 100
1938/39	13·9	100·0
1948/49	44·6	320·9
1949/50	44 6	320·9

Animalier.

Mjölk.

År 1948/49. Mjölkinvägningen vid mejerierna har under tiden september 1948—juni 1949 uppgått till 2 835 milj. kg, vilken kvantitet med 6,1 procent överstiger invägningen under samma period föregående år. Utvecklingen belyses närmare av följande sammanställning.

	1938/39	1947/48 milj. kg	1948/49	1948/39= 100	1947 48= 100
September	260	277	292	112·1	105·6
Oktober	235	241	255	108·5	105·8
November	212	221	227	107·4	102·9
December	220	240	249	113·4	103 9
Januari	235	251	263	111·9	104·7
Februari.....	222	239	244	109·9	105·5
Mars	252	261	279	110·7	106·8
April	263	279	302	114·8	108·2
Maj.....	295	322	349	118·2	108·1
Juni.....	314	341	375	119·3	110 0
Juli	306	320			
Augusti	315	324			
Hela året	3 129	3 316			

Invägningen under juli synes av preliminära veckouppgifter att döma komma att överstiga invägningen under juli förra året med mellan 9 och 10 procent. Invägningen under augusti antages förete säsongnormal stegring och kommer härmed att överstiga augustiinvägningen förra året med mellan 9 och 10 procent. Under nyssnämnda förutsättningar kommer invägningen under juli och augusti att bli sammanlagt 705 milj. kg och invägningen under hela 1948/49 sammanlagt 3 540 milj. kg.

Försäljningen av konsumtionsmjölk utanför mejeri, hemmaförbrukning av konsumtionsmjölk samt användningen av mjölk för beredning av lantsmör upptogs i de våren 1949 verkställda beräkningarna till respektive 170, 457 och 140 milj. kg. Anledning synes icke föreligga att nu revidera dessa siffror.

Kvantiteten fodermjolk upptogs i vårens beräkningar till 265 milj. kg. På grundval av det beräknade kreatursantalet erhålles även nu en fodermjölkskvantitet av 265 milj. kg.

Den totala mjölkproduktionen under år 1948/49 kan enligt vad nu sagts redovisas på följande sätt.

	Milj. kg
Invägning vid mejerierna	3 540
Försäljning av konsumtionsmjölk utanför mejeri	170
Hemmaförbrukning av konsumtionsmjölk	457
Mjölk till lantsmör	140
Fodermjolk	265
Total mjölkproduktion	4 572

År 1949/50. De ovan utförda beräkningarna av mjölkproduktionens storlek under år 1948/49 ge till resultat en större total mjölkproduktion än uppskattningen våren 1949 gav vid handen (ökning med 70 milj. kg eller 1,6 procent). Koantalet har däremot gått tillbaka starkare än man förutsatte vid senaste beräkningstillfället (nedgång med ytterligare omkring 1,5 procent). Denna ökning av totalproduktionen jämsides med minskningen av kreatursantalet innebär, att man rent räknemässigt erhållit en stark ökning av mjölkproduktionen per ko. Detta skulle innebära, att under det senaste året en icke obetydlig återhämtning ägt rum i den eftersläpning i utvecklingen av mjölkproduktionen per ko, som förelegat under krisåren. För en sådan återhämtning talar bl. a. att den starka utslaktningen under år 1947/48 sannolikt träffade de minst produktionskraftiga djuren samt att en förhållandevis riklig och i stort sett fri fodertillgång förefunnits under år 1948/49. Mjölkproduktionen per ko år 1948/49 beräknas ha varit 7,4 procent högre än under år 1938/39, vilket innebär en stegringstakt av 0,7 procent per år. Som jämförelse kan nämnas, att enligt beräkningar inom 1942 års jordbrukskommitté stegringen under tiden efter 1880 utgjort drygt 1 procent per år och under mellankrigstiden omkring 1,5 procent per år.

Delegationen vill emellertid i detta sammanhang framhålla att den mycket starka ökning i produktionen per ko, som nu beräknas för innevarande år, till någon del kan vara skenbar. Det är sålunda icke uteslutet att slopandet av fodersädsavståendet m. fl. orsaker kan ha medfört att resultaten från de två senaste husdjursräkningarna icke äro fullt jämförbara. Såväl antalet kor som framför allt antalet höns visar enligt räkningarna en nedgång, som är svårförklarlig mot bakgrunden av den faktiska försäljningen av slutprodukter. I fråga om mjölken har som framgått av föregående avsnitt totalproduktionen för 1948/49 beräknats med utgång från invägningen, hemmaförbrukningen etc. En eventuellt överskattad nedgång i koantalet mellan 1947/48 och 1948/49 påverkar därför icke denna beräkning. Däremot kommer ökningen i mjölkproduktionen per ko att bli i motsvarande mån överskattad.

För den kommande stallfodringsperioden torde fodertillgångarna — beräknade med ledning av de preliminära skörderapporterna per den 15 juli i år — möjliggöra tillfredsställande utfodring av den reducerade kostammen, vilken beräknas utgöra i genomsnitt 1 722 000 djur under år 1949/50

(en redogörelse för koantalets förändringar följer längre fram i promemorian). Det lägre medelkoantalet, som för år 1949/50 skulle förefinnas i förhållande till normkalkylens uppskattning (minskning med 48 000 djur eller 2,7 procent), skulle motverkas av att den genomsnittliga avkastningen per ko snabbare kommer upp i den i förhållande till långtidsutvecklingen normala nivån.

Det bör understrykas, att ovannämnda uppgifter framkommit genom en framskrivning av resultaten från kreatursräkningen den 1 juni 1949. Emellertid finnes, som förut nämnts, anledning antaga, att denna räkning underskattar kreatursantalet i förhållande till föregående räkningar. Med hänsyn härtill har den totala mjölkproduktionen framräknats oberoende av kreatursräkningen, varvid man kommit fram till en produktion av 4 664 milj. kg eller 71 milj. kg mera än i värkalkylen. Ökningen är av ungefär samma storlek som den ännu preliminära siffran för innevarande år visar i förhållande till värkalkylen för samma år.

Beräkningarna rörande mjölkproduktionen under åren 1938/39 samt 1946/47—1949/50 sammanfattas i följande tablå, vilken även belyser mjölkinvägningen vid mejerierna.

	1938/39	1946/47	1947/48	1948/49	1949/50
Medelkoantal, 1 000-tal	1 920	1 858	1 795	1 734	1 722
Procentuell förändring sedan föregående år	—	— 0·7	— 3·4	— 3·4	+ 0·7
Produktion per ko, kg	2 455	2 481	2 430	2 637	2 708
Procentuell förändring sedan föregående år	—	+ 0·4	— 2·1	+ 8·5	+ 2·7
Total mjölkproduktion, milj. kg ..	4 714	4 610	4 361	4 572	4 664
Procentuell förändring sedan föregående år	—	— 0·4	— 5·4	+ 4·8	+ 2·0
Invägning vid mejerier, milj. kg ..	3 129	3 522	3 316	3 540	3 615
Procentuell förändring sedan föregående år	+ 3·6	+ 0·2	— 5·8	+ 6·8	+ 2·1

Kvantiteten fodermjölk beräknas på grundval av kreatursantalet för år 1949/50 till 290 milj. kg. Beträffande försäljningen av konsumtionsmjölk utanför mejeri, hemmaförbrukningen av konsumtionsmjölk samt användningen av mjölk för beredning av lantsmör synes för närvarande inga skäl föreligga att frångå de beräkningar, som anfördes i normkalkylen i våras.

Beräkningarna rörande mjölkproduktionens fördelning under år 1949/50 sammanfattas i följande tablå, i vilken även medtagits beräkningarna i normkalkylen våren 1949.

	År 1949/50, milj. kg	
	normkalkylen våren 1949	enligt föreliggande beräkningar
Invägning vid mejerierna	3 554	3 615
därav konsumtionsmjölk (inkl. svinn)	1 031	1 073
produktmjölk	2 523	2 542
Konsumtionsmjölk utanför mejeri	170	170
Konsumtionsmjölk till hemmaförbrukning	449	449
Mjölk till lantsmör	140	140
Fodermjölk	280	290
Total mjölkproduktion	4 593	4 664

Nedan lämnas vidare för de senaste åren en sammanställning över mejeriernas försäljning och produkttillverkning. För 1947/48 är den baserad på föreliggande statistik liksom också i huvudsak för 1948/49, medan för det sista året kvantiteterna äro uppskattade, allt i milj. kg.

	1947/48	1948/49	1949/50
Standardiserad mjölk.....	969·9	983·0	1 002·0
Grädde, tunn.....	48·1	47·8	40·0
» , tjock.....	—	1·3	9·0
Mjölk till osttillverkning.....	241·0	303·0	379·0
» » smörtillverkning.....	2 021·6	2 148·0	2 084·0
» » andra produkter.....	56·0	79·0	79·0
Tillverkning av salufärdig ost, helfet.....	3·2	6·6	32·0
» » » » , annan.....	42·8	48·2	22·0
» » smör.....	88·4	95·1	92·5

Det måste sägas, att uppskattningarna för 1949/50 i fråga om vissa produkter äro mycket osäkra, beroende på att man för närvarande icke har material, som tillåta en säker bedömning av konsumtionsutvecklingen för grädde efter frisläppandet av den tjocka grädden i juli månad samt av produktions- och konsumtionsutvecklingen för ost, sedan även tillverkning av helfet ost blivit tillåten. Vid andra förskjutningar i dessa avseenden än de i tablån angivna förändras även smörtillverkningens storlek.

Jordbrukets inkomster av den vid mejerier invägd mjölken ha beräknats enligt samma principer som i värkalkylen, till vilken hänvisas (se Kungl. Maj:ts prop. 212/1949, s. 113—116).

Resultaten av beräkningarna redovisas i tabell 2.

Dessa resultat innebära, att de totala inkomsterna beräknas stiga gement mot de i värkalkylen beräknade för år 1948/49 från 968,7 milj. kr till 993,5 eller med 24,8 milj. kr och för 1949/50 från 902,6 till 1 021,2 eller med 118,6 milj. kr. Sistnämnda stegring beror till största delen på att även för 1949/50 i följd av Kungl. Maj:ts beslut i våras inlagts mjölkpristillägg enligt samma grunder som 1948/49, vilket medfört en höjning med 92,9 milj. kr. Stegringen i övrigt utgör sålunda för 1949/50 25,7 milj. kr. Inkomststegringen (exklusive mjölkpristilläggen) i jämförelse med värkalkylens resultat är i första hand föranledd av den ökade mjölkproduktionen, som beräknas medföra en invägningsökning å 70 resp. 61 milj. kg. Därjämte tillkommer den ökade användningen av mjölk till grädde och osttillverkning, vilka inbringa högre nettopriser. Å andra sidan motverkas den härav beroende inkomstökningen genom att oskummad mjölk kommer till användning för osttillverkning i minskad omfattning och i motsvarande grad utgår ur kalkylen såsom inkomstobjekt i detta sammanhang. (Den återkommer i stället genom fläsk- och köttproduktionen.) För 1949/50 har nämnda omständighet medfört en sänkning utav merinkomsten av ost.

Ovissheten beträffande kvantitetsfördelningen på olika produkter medför även osäkerhet i beräkningen av inkomsterna, något som särskilt gäller grädde och ost. Vid annan kvantitetsfördelning kan uppstå ej oväsentliga ändringar av den totala inkomstsumman.

Vad den helfeta osten beträffar ha några priser tills vidare icke fixerats. Vid beräkningen har förutsatts, att priserna skola komma att så avvägas, att tillverkningen av helfet ost ger samma nettoinkomst per kg oskummad mjölk som halfvet ost nu lämnar, samt att nuvarande utjämningsavgift (30 öre per kg ost) skall utgå även under 1949/50.

Med avseende på de vid beräkningarna tillämpade mejerikostnaderna ha

Tabell 2. Jordbrukets inkomster av mejerimjök (milj. kr).

	1938/39	1945/46	1946/47	1947	1948	1947/48	1948/49	1949/50
<i>Beräknade inkomster.</i>								
K-mjök (1938/39 k-mjök o. grädde, fr. o. m. 1945/46 standard. mjök) ¹	136.5	191.5	211.1	216.4	218.5	217.4	219.0	223.1
Grädde ¹	—	54.5	63.2	63.6	66.4	65.4	71.9	86.7
Merinkomst av grädde	7.0	—	—	—	—	—	—	—
P-mjök ²	247.7	421.9	460.6	459.5	436.2	429.9	472.6	476.4
Merinkomst av ost	15.8	27.8	30.1	27.2	29.7	28.1	33.1	31.0
Mjökpristillägg	—	65.7	36.7	17.5	44.6	17.3	109.4	113.4
Differentieringsbidrag	—	3.8	—	11.9	15.6	27.4	—	—
Allmänt missväxtbidrag	—	—	—	15.0	34.3	49.2	—	—
Utjämningsbidrag ³	17.4	—	—	19.3	53.6	56.7	52.5	55.3
Merfrakttillägg	—	0.6	0.5	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4
Kompensation för utebliven prishöjning	—	1.2	0.4	—	—	—	—	—
Körinjebidrag	—	3.4	3.4	3.1	4.7	4.4	6.6	6.9
Prishöjningar å skummjök ..	—	—	—	—	0.6	0.2	1.0	1.0
Summa beräknade inkomster	424.4	770.4	806.0	833.9	904.6	896.4	966.5	994.2
<i>Mejeriernas mjöklükvider.⁴</i>								
Skilnad mellan mjöklükvider och beräknade inkomster .	—	28.1	33.7	25.8	21.5	12.6	—	—
Tillägg i prognosberäkningen	—	—	—	—	—	—	27.0	27.0
<i>Prognosens summa</i>	—	—	—	—	—	—	993.5	1021.2

endast två mindre ändringar företagits. Den ena innebär att vissa efter 1947 inträffade, ehuru ej förut beaktade höjningar av kostnaderna vid osttillverkning tagits i betraktande. Justering på denna punkt har gjorts även för produktionsåret 1947/48 samt kalenderåret 1948. Den andra ändringen sammanhänger med att den minskade mjölkinvägningen, som inträffade under 1947/48 och i årets värkalkyl väntats få verkningar även på 1948/49 års invägning, medförde en ökning av mejerikostnaderna per kg mjök. Denna hade i värkalkylen beaktats på så sätt, att tillägget för icke närmare redovisade mejeriinkomster 1948/49 upptagits till 26 milj. kr i stället för det medeltal på 27 milj. kr, som framkommit vid jämförelse med mejerilükviderna för några tidigare år. Sedan mjölkinvägningen nu åter ökat till samma nivå som före missväxtåret 1947, finnes ingen anledning att längre göra en dylik reduktion, varför tillägget nu upptagits med 27 milj. kr.

För ytterligare belysning av sammansättningen av jordbrukets inkomster av mejerimjök har i följande sammanställning för de senaste åren anförts huru stor del av lükviden, räknad i öre per kilogram invägd mjök, som är beroende av de genom försäljningen utvunna produktpriserna respektive olika former av bidrag.

¹ Exkl. prishöjningarna den 10 juni 1947 samt de 65 öre å tjock grädde, som från 11 juli 1949 gå till prisutjämnning.

² Exkl. utjämningsavgift å ost, torr- och kondensmjök samt prishöjningen å smör den 25 mars 1949. Den senare ingår i posten »mjökpristillägg».

³ Motsvaras för åren från 1947 av prishöjningarna den 10 juni 1947 på konsumtionsmjök, grädde och ost samt senare införda utjämningsavgifter å torr- och kondensmjök samt tjock grädde. Värdet av prishöjningarna 10 juni—31 aug. 1947 ingår under regleringsåret 1947/48 samt kalenderåret 1948. Kvarstående saldo fråndraget.

⁴ Enligt mejeriernas avräkningspriser jämte efterlükvid, fritt mejeri, vid årets medelfetthalt, exkl. värdet av återlevererad skummjök. Producentbidrag ej medräknade.

Likvider i öre per kilogram mejerimjölk 1946/47—1949/50.¹

	1946/47	1947	1948	1947/48	1948/49	1949/50
Likvid exkl. nedanstående						
bidrag	22·80	23·26	23·15	22·87	23·49	23·58
Mjölkpristillägg	1·04	0·51	1·33	0·52	3·09	3·14
Allmänt missväxtbidrag ..	—	0·44	1·02	1·48	—	—
Differentierade bidrag ...	—	0·35	0·46	0·83	—	—
Utjämningsbidrag	—	0·56	1·59	1·71	1·48	1·53
Total likvid	23·84	25·12	27·55	27·41	28·06	28·25

Det skall omnämnas, att det s. k. mjölkpristillägget i de lämnade sammanställningarna omfatta icke blott det faktiskt utgående pristillägget utan även värdet av den prishöjning å smör med 40 öre per kg, som genomfördes den 25 mars 1949. Höjningen av utjämningsbidraget per kg mjölk är huvudsakligen föranledd av utjämningsavgiften för den nu tillkomna tjocka grädden.

Priset på den utanför mejerier försålda konsumtionsmjölken har beräknats på följande sätt.

	1938/39	1948/49	1949/50
Minutpris enligt SMR:s statistik, öre/l	24·79	33·55	33·55
Avgår försäljningskostnader, netto, öre/l	3·42	2·50	2·50
Avgår mjölkavgift, öre/l	1·55	—	—
Återstår, öre/l	19·82	31·05	31·05
Återstår efter korr. för svinn, öre/l	19·43	30·44	30·44
Producentpris, öre/kg	18·87	29·56	29·56

Priset på den hemmaförbrukade konsumtionsmjölken har liksom tidigare beräknats på grundval av gällande normalpris på konsumtionsmjölk vid utminuterung för varje län (»länet i övrigt») och uppgifter om jordbruksbefolkningens storlek i olika län enligt 1940 års folkräkning. De beräknade priserna på hemmaförbrukad konsumtionsmjölk framgå av följande sammanställning (öre/kg).

	1938/39	1948/49	1949/50
	13·86	30·82	30·82

Priset på mjölk till lantsmör har tidigare beräknats på grundval av ett enkelt medeltal av de fastställda producentpriserna på lantsmör av klass I och II samt en mjölkåtgång av 25 kg per kilogram lantsmör. I samband med matfettsransoneringens slopande i mars i år hävdades de tidigare gällande garantipriserna på lantsmör. Då numera inga noteringar sättas, saknas fortlöpande uppgifter om priser på lantsmör. En mycket ringa del av lantsmörproduktionen (ca 4 procent år 1948) saluföres emellertid. Med hänsyn härtill har delegationen ansett det riktigast att värdera lantsmöret med användning, efter viss reduktion, av riksnoteringen för mejerismör. Då priset på lantsmör före kriget var 3 procent lägre än riksnoteringen, vilket nu motsvarar ca 15 öre/kg, har det till grund för beräkningen av värdet av lantsmörsmjölken liggande smörpriset ansetts vara 15 öre/kg lägre än gällande riksnotering på mejerismör. De beräknade priserna framgå av följande sammanställning (öre/kg).

	1938/39	1948/49	1949/50
	10·77	18·52	19·20

¹ Enligt mejeriernas avräkningspriser jämte efterlikvid, fritt mejeri, vid årets medelfetthalt exkl. värdet av återlevererad skummjölk. Producentbidrag ej medräknade.

Producent- och kontantbidrag för mjölk.

Enligt uppgift från Svenska mejeriernas riksförening har riksföreningen på anmaning av lantbruksnämnderna t. o. m. den 4 augusti i år för utbetalning av producent- och kontantbidrag avseende 2:a halvåret 1948 utlämnat 34,7 milj. kr, varav 30,2 milj. kr för producentbidrag och 4,5 milj. kr för kontantbidrag. Med hänsyn till ytterligare eftersläpning beräknas totalbeloppet stiga till ca 35 milj. kr. Med ledning av dessa uppgifter ha producent- och kontantbidragen för åren 1948/49 och 1949/50 beräknats till i runt tal 70 milj. kr.

Ägg och fjäderfä.

Åren 1948/49 — 1949/50. Vid tidigare augustiomräkningar av jordbrukskalkylen har delegationen vad beträffar antalet höns och produktionen av ägg haft ledning av dels de speciella hönsräkningarna vid mitten av april, dels uppgifter om antalet höns enligt de allmänna husdjursräkningarna i början av juni månad.

Som bekant företogs icke någon hönsräkning i april innevarande år. Enligt husdjursräkningen i juni 1949 skulle antalet vuxna höns ha sjunkit med omkring 10 procent sedan föregående år. Med hänsyn till förhållandena på äggmarknaden anser delegationen, att resultatet från de båda räkningarna icke riktigt avspeglar den utveckling, som ägt rum under det senaste året. Delegationen vill erinra om att partihandelns inköp av svenska ägg under innevarande produktionsår beräknas stiga till 34,8 milj. kg (prel.) mot 28,6 milj. kg år 1947/48, alltså en ökning med 6,2 milj. kg eller 22 procent. Under året har också, trots en väsentlig nedgång av priset (producentpriset utgjorde 317 öre/kg 1947/48 och beräknas för 1948/49 prel. till 265 öre/kg) som måste ha medfört en ej oväsentlig konsumtionsökning inom landet, uppstått ett överskott på hemmamarknaden av ungefär samma storlek som det angivna absoluta ökningstalet. Detta överskott hänför sig till tiden fr. o. m. december 1948, då det nya pålägget av höns uppnått värpaldern. Av tillgängliga uppgifter att döma har slakten av fjäderfän ej heller varit av den storleksordning, som en minskning av hönsstammen skulle förutsätta. Allt detta tyder enligt delegationens uppfattning på att hönsstammen undergått en icke oväsentlig ökning sedan föregående år.

I vårkalkylen 1949 upptogs den vuxna hönsstammen 1948/49 till 12 920 000 djur, varav 12 275 000 värphöns och resten (5 procent) tuppar mot 11 200 000 djur år 1947/48 (ökning 15 procent). Delegationen har icke nu funnit anledning ändra på det sålunda kalkylerade antalet höns produktionsåret 1948/49.

Antalet vuxna höns 1949/50 beräknades i vårkalkylen till 13 475 000 äldre djur, varav 12 800 000 värphöns. Vid beräkningen av detta antal hade förutsatts ett pålägg av 5,5 milj. djur. Med hänsyn till det förhållandevis låga pris på ägg som rått under de senaste månaderna har delegationen ansett det motiverat att nu nedsätta påläggets storlek till 5,0 milj. djur. Den vuxna djurstammen 1949/50 kommer härigenom upp till 13 000 000, (varav 12 350 000 värphöns), vilket innebär en ökning från 1948/49 med 0,6 procent.

Äggproduktionen per höna upptages oförändrad från vårkalkylen till 116 st. 1948/49 och 118 st. 1949/50. Om man jämför dessa tal med förkrigssiffran — 112 st. ägg per höna och år — föreligger en mycket blygsam ökning mot bakgrunden av den normala produktionsökningen per höna under förkrigstiden. Det bör å andra sidan erinras om att det antal värphöns, med vilket delegationen räknat, överstiger motsvarande antal enligt den senaste husdjursräkningen. På grund av att delegationen vid de nu företagna pro-

duktionsberäkningarna ändock, med hänsyn till den inhemska produktionsökning som i verkligheten ägt rum, utgått från samma hönsantal som i vårkalkylen för 1948/49, har den ansett sig icke böra rubba på de angivna talen för produktionen per höna. I detta sammanhang må nämnas, att delegationen vidtagit förberedelser för en representativ undersökning av produktionen per höna.

I fråga om jordbrukets andel av äggproduktion och fjäderfäslakt har delegationen ansett sig böra insätta det i vårkalkylen använda talet 78,5 procent.

Äggpriset (svensk äggnotering med partihandelns månadsinköp som vägningstal) kan för 1948/49 preliminärt beräknas till 265 öre/kg (280 i vårkalkylen). För år 1949/50 har delegationen nu — med hänsyn till att priset under de senaste månaderna stått i 250 öre/kg samt med beaktande av att det av statsmakterna stödda priset under året skall utgöra 200 öre/kg — kalkylerat med ett pris av 230 öre/kg mot 250 öre/kg i vårkalkylen. Även priserna på slaktfjäderfä ha justerats, vilket som vanligt skett med ledning av uppgifter från Svenska ägghandelsförbundet.

Beräkningarna rörande äggproduktion och fjäderfäslakt sammanfattas i följande tablä.

Äggproduktionens storlek och värde.

År	Värp-höns, 1 000 st.	Ägg per höna och år,		Äggproduktion, milj. kg		Pris, öre/kg	Värde, milj. kr	
		st.	kg	Totalt	Jordbruket		Totalt	Jordbruket
1938/39....	9 210	112	6·61	60·9	53·3	141	85·8	75·1
1948/49....	12 275	116	6·84	84·0	65·9	265	222·6	174·6
1949/50....	12 350	118	6·96	86·0	67·5	230	197·8	155·2

Utgallringshönsens antal och värde.

År	Antal till slakt, milj. st.	Pris per st., kr	Värde, milj. kr	
			Totalt	Jordbruket
1938/39	1·61	1·50	2·4	2·1
1948/49	3·16	3·60	11·4	8·9
1949/50	3·63	3·30	12·0	9·4

Antal och värde av utgallrade kycklingar och ungtuppar.

År	Antal till slakt, milj. st.	Pris per st. kr			Värde, milj. kr	
		Ungtuppar	Kycklingar	M:tal (1/4 ungtupp, 3/4 kyckl.)	Totalt	Jordbruket
1938/39	2·95	1·50	1·00	1·13	3·3	2·9
1948/49	5·50	3·55	1·65	2·12	11·7	9·2
1949/50	5·40	3·25	1·65	2·05	11·1	8·7

Storlek och värde av kycklingproduktionen för slakt.

År	Antal till slakt, milj. st.	Pris per st., kr	Värde, milj. kr	
			Totalt	Jordbruket
1938/39	1·00	1·00	1·0	0·9
1948/49	0·50	1·65	0·8	0·6
1949/50	0·50	1·65	0·8	0·6

Sammanfattning av fjäderfäslaktens värde för jordbruket (milj. kr).

	1938/39	1948/49	1949/50
Utgallringshöns	2·1	8·9	9·4
Kycklingar och ungtuppar	3·8	9·8	9·3
Summa	5·9	18·7	18·7

Köttproduktionen.

År 1948/49. För storboskap, större och mindre kalv samt häst föreligga nu fullständiga uppgifter om den marknadsförda slakten och hemslakten t. o. m. april i år. Uppgifter föreligga dessutom för maj och juni i år om den besiktigade slakten och för juli om slakten vid de till Sveriges slakteriförbund hörande slakteriföreningarna. Dessa uppgifter ha uppräknats till totalsiffror för den marknadsförda slakten under månaderna maj—juli. Den marknadsförda slakten under augusti månad har beräknats med ledning av bl. a. normala säsongvariationer. Hemslakten under maj—augusti slutligen har antagits vara av ungefär samma storlek som under samma tid förra året.

För får, i fråga om vilket djurslag endast uppgifter om antalet besiktigade djur föreligga, ha beräkningarna verkställts med utgång från totalantalet slaktdjur enligt livsmedelskommissionens statistik under senast helt redovisade år samt de relativa förändringarna i antalet besiktigade djur enligt veterinärstyrelsens statistik. Uppgifter om den besiktigade slakten av får föreligga t. o. m. juni månad. För juli och augusti månader har slakten av får beräknats på samma sätt som slakten av nötkreatur.

Medelslaktvikterna för storboskap, större och mindre kalv samt häst ha beräknats med utgång från livsmedelskommissionens t. o. m. april tillgängliga statistik, varvid hänsyn tagits till säsongvariationerna i medelslaktvikterna.

Medelslaktvikterna för får ha beräknats med ledning av slaktvikterna enligt livsmedelskommissionens statistik för senast kända år och förändringarna i slaktvikterna därefter enligt Sveriges slakteriförbunds statistik över medelvikterna inom slakteriföreningarna.

Resultaten av beräkningarna framgå av tabell 3.

På grundval av dessa kvantitetsberäkningar och de på vanligt sätt beräknade slaktdjurspriserna (inklusive statliga pristillägg på nötkreatur och häst) kunna inkomsterna från den redovisade slakten av nötkreatur, får och häst angivas på följande sätt.

Djurslag	Kvantitet, milj. kg	Pris, öre/kg	Värde, milj. kr
Storboskap	70·4	231	162·6
Större kalv	17·1	326	55·7
Mindre kalv	14·7	236	34·7
Får	2·8	439	12·3
Häst	12·3	165	20·3
Summa	117·3		285·6

En jämförelse mellan å ena sidan den i ovanstående tabell redovisade slakten (inkl. exporten) av nötkreatur och å andra sidan det antal slaktdjur, som kan beräknas med ledning av storleken av och förändringarna i nötkreatursantalet från 1948/49 års början till dess slut, ger vid handen, att den totala slakten av nötkreatur under år 1948/49 — liksom under de när-

Tabell 3. Köttproduktionen 1948/49.

Djurslag	Antal djur			Medel- slakt- vikt, kg	Total slaktvikt, ton
	Redovisad slakt sept. 1948— april 1949	Uppskattad för maj— aug. 1949	Summa		
<i>Storboskap.</i>					
Marknadsförd slakt.....	240 422	112 600	353 000	199·0	70 247
Hemslakt.....	1 196	100	1 300	97·0	126
Summa			354 300	198·6	70 373
<i>Större kalv.</i>					
Marknadsförd slakt.....	196 519 ¹ / ₂	147 700	344 200	48·7	16 763
Hemslakt.....	8 195	1 000	9 200	41·0	377
Summa			353 400	48·5	17 140
<i>Mindre kalv.</i>					
Marknadsförd slakt.....	453 561	201 100	654 700	20·0	13 094
Hemslakt.....	71 255	25 000	96 300	17·0	1 637
Summa			751 000	19·6	14 731
<i>Får och getter.¹</i>					
Marknadsförd slakt.....	118 800	30 200	149 000	16·3	2 429
Hemslakt.....	30 000	6 400	36 400	11·1	404
Summa			185 400	15·3	2 833
<i>Häst.</i>					
Marknadsförd slakt.....	27 947	8 550	36 500	338·0	12 337

mast föregående åren — bör ha avsevärt överstigit den i slaktstatistiken redovisade. Differensen mellan den enligt nu nämnda metod beräknade och den redovisade slakten kan sålunda anges till omkring 124 000 djur. Under år 1947/48 uppgick motsvarande differens till omkring 153 000 djur.

Av en jämförelse på samma sätt som i tidigare kalkyler mellan å ena sidan det i slaktstatistiken redovisade antalet nötkreatur och å andra sidan antalet till garverierna levererade inhemska hudar och skinn under tiden oktober 1948—mars 1949, för vilken tid nu fullständig statistik föreligger, framgår, att en differens föreligger mellan de båda materialen även under år 1948/49. Beräkningarna enligt båda de här angivna metoderna ge sålunda vid handen, att en viss illegal slakt har ägt rum även under det senaste året. Liksom tidigare torde ett tillägg för denna slakt böra göras. Tillägget har liksom tidigare gjorts i enlighet med resultaten från den först gjorda jämförelsen. Den utanför ransoneringen verkställda slakten av nötkreatur har sålunda upptagits till 124 000 djur. En bedömning av bland annat avgången ur och rekryteringen av storboskapsklassen ger vid handen, att ca 21 000 storboskap under år 1948/49 icke torde ha redovisats i slaktstatistiken. Återstoden, 103 000 djur, har fördelats på större och mindre kalv efter samma proportioner som den redovisade kalvslakten.

Vid beräkningen av kvantiteterna oredovisat kött av nötkreatur samt värdet av denna oredovisade slakt ha använts samma medelslaktvikter och priser som vid beräkningen av den statistiskt redovisade slakten. Den kvanti-

¹ Enligt särskilda beräkningar: se härom i texten.

tets- och värdemässiga uppskattningen av den oredovisade slakten av nötkreatur under år 1948/49 framgår av följande sammanställning.

Djurslag	Antal djur	Kvantitet, milj. kg	Värde, milj. kr
Storboskap	21 000	4·2	9·7
Större kalv	33 000	1·6	5·2
Mindre kalv	70 000	1·4	3·3
Summa	124 000	7·2	18·2

År 1949/50. Antalet nötkreatur till slakt beräknades i normkalkylen med utgång dels från överväganden rörande nötkreatursstammens storlek vid början och slutet av år 1949/50 och förutsatta förändringar under året i stammens ålderssammansättning samt dels från en viss kalvprocent (89 % av medelkoantalet). Med ledning av de preliminära resultaten av husdjursräkningen den 1 juni 1949, den för tiden 1 juni—15 september beräknade slakten av storboskap samt en under månaderna 1 juni—15 september 1949 antagen rekrytering kan koantalet beräknas bli 1 712 000 djur vid början av år 1949/50 eller 53 000 djur lägre än vad som antogs i normkalkylen. Uppgifterna från kreatursräkningen samt utvecklingen av slakten under sommaren och hösten 1949 föranleda vissa justeringar av de i normkalkylen gjorda uppskattningarna för år 1949/50.

Rekryteringen av ungnötsgruppen under år 1949/50 har bedömts komma att uppgå till 400 000 djur. Med utgång från rekryteringen och avgången under åren 1947/48 och 1948/49 har vidare koantalet beräknats stiga med 21 000 djur under år 1949/50 och vid årets slut uppgå till 1 733 000 djur. Antalet ungdjur har beräknats bli praktiskt taget detsamma som vid slutet av år 1948/49. Slakten av storboskap har bedömts komma att uppgå till 380 000 djur. Kalvantalet i september 1950 antages öka med 7 000 djur i jämförelse med september 1949 eller till 420 000 djur. Antalet under år 1949/50 födda kalvar beräknas med ledning av medelkoantalet och kalvprocenten (89 %) till 1 533 000 djur. Härav beräknas 1 126 000 kalvar till slakt. Slakten av större kalv antages år 1949/50 bli något större än under år 1948/49. Till följd av nedgången i det totala antalet slaktkalvar kommer antalet mindre kalvar till slakt att minska jämfört med år 1948/49.

Avgången ur häststammen har under åren 1946/47—1948/49 varit mycket stor, samtidigt som rekryteringen har varit avsevärt mindre än normalt. Avgången ur häststammen (exkl. dödlighet) under år 1949/50 kan likväl väntas bli omkring 30 000 djur. Denna avgång betraktas i kalkylen helt som slakt. Någon särskild inkomst av hästexport har sålunda ej upptagits.

Slakten av får synes under förutsättning av en under året oförändrad fårstam kunna upptagas till 150 000 djur.

Vid beräkningen av köttproduktionens storlek under år 1949/50 ha använts samma medelslaktvikter som tidigare redovisats för år 1948/49.

Beräkningen av värdet av 1949/50 års produktion av kött av nötkreatur har verkställts med utgång från de i normkalkylen beräknade priserna med justering för de ändringar av baspriserna i partihandelsledet, som ägt rum dels den 28 mars, dels den 13 juni i år. I fråga om får- och hästkött ha priserna under år 1949/50 med hänsyn till bl. a. den hittillsvarande och den sannolika framtida prisutvecklingen antagits bli respektive 350 och 180 öre/kg. Priserna innebära i jämförelse med år 1948/49 en betydande sänkning för fårkött men en höjning för hästkött.

Köttproduktionens storlek och värde under år 1949/50 har på grundval av de i det föregående verkställda uppskattningarna beräknats på följande sätt.

Djurslag	Antal slaktdjur	Medelslakt- vikt, kg	Köttpro- duktion, milj. kg	Pris, öre/kg	Värde, milj. kr
Storboskap.....	380 000	198·6	75·5	242	182·7
Större kalv.....	405 000	48·5	19·6	311	61·0
Mindre kalv.....	721 000	19·6	14·1	212	29·9
Får.....	150 000	15·3	2·3	350	8·0
Häst.....	30 000	338·0	10·1	180	18·2
			Summa 121·6		299·8

Delegationen har vid ovan angivna beräkning av värdet av köttproduktionen icke tagit hänsyn till att vissa höjningar och sänkningar av priserna på biprodukter vid slakten skett och sannolikt kommer att ske. Dessa höjningar och sänkningar, vilka hittills i stort sett tagit ut varandra, torde sannolikt under det kommande året medföra sänkta avräkningspriser, såvida priserna på hela, halva och fjärdedels kroppar bli oförändrade. Vid angivandet av avräkningspriserna i ovanstående tablå har delegationen emellertid utgått från att om priserna på biprodukter nedgå så, att avräkningspriserna i anledning härav måste sänkas, jordbruket skall vara berättigat att inom den fria prisbildningens ram höja priserna på andra köttvaror, så att man kommer upp i den nivå, som upptagits i jordbrukskalkylen. Storleksordningen av inkomstminskningen till följd av sannolika prisförändringar på biprodukter kan anges till cirka 10 milj. kr eller knappt 2 % av de totala inkomsterna av slaktdjur.

Fläskproduktionen.

År 1948/49. Fullständiga statistiska uppgifter rörande svinslakten år 1948/49 föreligga t. o. m. april i år. För återstående månader ha verkställda beräkningar på samma sätt som för nötkreatur (jfr ovan). Medelslaktvikten för avsalusvinen har beräknats med ledning av livsmedelskommissionens statistik över den totala avsaluslakten t. o. m. april i år och därefter med ledning av uppgifter från slakteriföreningar. Medelslaktvikten för hemslachtade svin har liksom tidigare antagits vara 90,0 kilogram. Beräkningarna framgå av följande sammanställning.

	Antal djur		Summa	Medelslakt- vikt, kg	Total slakt- vikt, ton
	Redovisad slakt sept. 1948—april 1949	Uppskattad slakt för maj—april 1949			
<i>Svin.</i>					
Marknadsförd slakt .	827 758	490 200	1 318 000	88·1	116 116
Hemslakt	360 955	42 000	403 000	90·0	36 270
Summa			1 721 000	88·5	152 386

Liksom i fråga om nötkreatur torde i fråga om svin den före kött- och fläskransoneringens slopande redovisade slakten även under innevarande år icke helt ha motsvarat den slakt, som faktiskt ägt rum. Delegationen har antagit, att den icke redovisade slakten av svin under den del av 1948/49, varunder ransonering gällt, varit av samma storleksordning, som kan beräknas för motsvarande tid år 1947/48 eller ca 50 000 djur. I likhet med beräkningssättet vid tidigare kalkyltillfällen har delegationen vid fastställandet av fläskproduktionens storlek och värde utgått från den sammanlagda redovisade och beräknade icke redovisade slakten av svin. Delegatio-

nen har räknat med samma medelslaktvikt för svin utanför ransoneringens ram som för den redovisade slakten. Vid angivandet av svinslaktens värde har delegationen räknat med samma pris för olika delar av slakten.

År 1949/50. Kvoten mellan totalantalet producerade svin år 1948/49 (antalet slaktsvin samt ökningen av antalet avelssvin under året) och det här emot svarande antalet suggbetäckningar utgör 8,94. Denna kvot är, som även i tidigare kalkyler framhållits, till följd av en viss ofullständighet i betäckningsstatistiken icke ett korrekt mått på det faktiska antalet slaktsvin per betäckning. Under antagande av bl. a. oförändrad representativitet i betäckningsstatistiken kan emellertid nämnda kvot användas för beräkning av slaktsvin under år 1949/50. Till följd av att särskilt gynnsamma produktionsbetingelser, såsom mild väderlek och fri tillgång till fodersäd, förelegat under år 1948/49 är det emellertid antagligt dels att antalet slaktsvin detta år blivit större än under normala förhållanden, dels att svinens tillväxt per dag ökat under årets lopp, något som ej kunnat beaktas vid beräkningen av ovan nämnda produktionskvot. Med hänsyn till nu nämnda förhållanden har kvoten justerats från 8,94 till 8,80. (Den till följd av gynnsamma produktionsbetingelser ökade fläskproduktionen har härvid bedömts ha uppgått till ca 2 procent av den totala fläskproduktionen.)

Antages intervallet mellan betäckning och slakt bli detsamma vid 1949/50 års slut som vid dess början, kan totalproduktionen av svin på grundval av antalet suggbetäckningar år 1948/49 och sistnämnda utbytestal (8,80) beräknas till 1 918 000 st. I detta antal ingår en antagen ökning av avelssvin under året med omkring 6 000 st. Totalproduktionen av slaktsvin under år 1949/50 kan sålunda beräknas till 1 912 000 st. Den genomsnittliga slaktvikten, vilken beräknas till 84 kilogram vid början av år 1949/50, har i enlighet med antagandet om ett från årets början till dess slut oförändrat intervall mellan betäckning och slakt, upptagits till 84 kg. (Det bör anmärkas, att därest en nedgång i medelslaktvikten sker under år 1949/50 och blir bestående, erhålles en viss ökning av antalet slaktsvin. Totalproduktionen av fläsk skulle i dylikt fall icke nämnvärt påverkas.)

Medelpriset för år 1948/49 har beräknats på vanligt sätt och inkluderar statliga pristillägg. För år 1949/50 har priset beräknats med utgång från det i normkalkylen upptagna priset med justering för de ändringar i baspriserna i partihandelsledet, som ägt rum i år (jfr nötkreatur ovan). Det statliga pristillägget för svin har sålunda icke inräknats i priset.

Beräkningarna av svinslaktens storlek under åren 1948/49 och 1949/50 ha sammanställts i följande tablå.

Å r	Antal slaktsvin, 1 000 st.	Medelslakt- vikt, kg	Kvantitet, milj. kg	Pris, öre/kg	Värde, milj. kr
1948/49 ¹	1 771	88·5	156·7	255	399·6
1949/50	1 912	84·0	160·6	228 ²	366·2 ²

Statliga pristillägg på kött och fläsk.

År 1949/50. Enligt Kungl. Maj:ts beslut rörande prissättningen på vissa jordbruksprodukter den 22 april 1949 skola statliga pristillägg för slaktprodukter utgå med ungefärligen samma belopp som de, vilka beräknats för samma ändamål år 1948/49, eller ca 33 milj. kr. Härav beräknas 1,5 milj. kr komma att disponeras redan under år 1948/49. Enligt prisbeslutet

¹ Härav i slaktstatistiken icke redovisade svin till ett antal av 50 000 st. eller 4·3 milj. kg till ett värde av 11·0 milj. kr.

² Exkl. statliga pristillägg.

skall emellertid vid kalkylens begagnande som underlag för prissättningen hela beloppet — 33 milj. kr — påföras år 1949/50, vilket även skett i översikts- och sammandragstabellerna. Samtidigt har nyssnämnda belopp om 1,5 milj. kr avdragits från 1948/49 års inkomstsumma, enär inkomsterna av kött och fläsk detta år beräknats på grundval av avräkningspriser inklusive statliga pristillägg.

Försäljning av militärhästar.

Åren 1948/49—1949/50. I samband med beräkningarna rörande husdjursantalets förändringar ha uppgifter inhämtats från militärmyndigheterna rörande beräknade försäljningar och inköp av militärhästar. Resultatet av beräkningarna, vilka utförts på samma sätt som tidigare (se Kungl. Maj:ts prop. 267/1946, s. 116), framgår av följande sammanställning.

	1948/49		1949/50		
	Antal	Milj. kr.	Antal	Milj. kr.	
<i>Militärens inköp</i>					
Remonter	500	1·1	500	1·0	
Övriga hästar	1 000	1·5	850	1·3	2·3
<i>Avgår</i>					
Slakt av militärhästar	1 300	0·7	950	0·5	
Försäljning till jordbrukare	400	0·3	300	0·3	0·8
Nettoinkomst för jordbruket					1·5

Export av levande djur.

År 1948/49. Den export av levande djur, som förekommit sedan vårkalkylen upprättades, har varit av mycket blygsam omfattning. På grundval av uppgifter lämnade av Statens hästexportberedning kan hästexporten under innevarande år sättas till 5 580 djur med ett försäljningsvärde för jordbruket av 6 896 000 kr. Enligt av Sveriges lantbruksförbund lämnade upplysningar kunna jordbrukarnas inkomster för exporterade nötkreatur (ca 200 djur) och svin (ca 825 djur) angivas till 221 000 respektive 388 000 kr.

Det sammanlagda värdet för jordbruket av exporten av levande djur kan sålunda beräknas till 7,5 milj. kr.

År 1949/50. Beträffande exporten av levande djur under det kommande året är det nu liksom i våras svårt att göra några bestämda prognoser. Såväl från lantbruksförbundets som hästexportberedningens sida förutses en viss mindre export av levande djur under det kommande året. Exportutsikterna äro emellertid så osäkra, att delegationen ej heller nu ansett sig böra insätta värdet av någon dylik export i kalkylberäkningarna för år 1949/50.

Ull.

Åren 1948/49—1949/50. Kvantiteterna ull ha liksom tidigare beräknats med ledning av antalet tackor. Medelpriset på ull för år 1948/49 inklusive statligt pristillägg har beräknats till 485 öre/kg. Samma pris har upptagits för 1949/50.

Kreatursantalet.

Åren 1948/49—1949/50. Antalet djur vid slutet av år 1948/49 har beräknats med utgång från de preliminära resultatet av husdjursräkningen den 1 juni 1949 samt de sedvanliga korrigeringar, som erfordras, för att erhålla antalet djur vid produktionsårets slut.

Tabell 4. Husdjursantalet den 15 september år 1939 samt åren 1947—1950, 1000-tal djur.

	1939	1947	1948	1949	1950
<i>Hästar.</i>					
3 år och däröver.....	502	461	430	409	391
Unghästar	78	48	35	24	23
Föl	48	18	14	16	19
Summa unghästar och föl	126	66	49	40	42
Summa hästar exkl. militärhästar	628	527	479	449	433
Militärhästar	7	18	17	16	16
<i>Nötkreatur.</i>					
Oxar	7	2	2	1	1
Tjurar, 2 år och däröver	31	29	25	24	24
Kor	1 920	1 836	1 755	1 712	1 733
Summa oxar, tjurar och kor	1 958	1 867	1 782	1 737	1 758
Ungnöt	564	558	500	486	485
Kalvar under 1 år	467	399	393	413	420
Summa nötkreatur	2 989	2 824	2 675	2 636	2 663
<i>Svin.</i>					
Fargaltar	5	4	4	4	5
Modersuggor	156	137	128	140	145
<i>Höns.</i>					
Äldre höns.....	8 770	9 324	10 080	11 628	11 700
Unghöns och kycklingar	2 950	5 250	6 000	5 000	5 400
Summa höns	11 720	14 574	16 080	16 628	17 100
Därav inom jordbruket.					
Äldre höns	7 675	7 250	7 915	9 128	9 185
Unghöns och kycklingar...	2 580	4 080	4 710	3 925	4 240
Summa höns	10 255	11 330	12 625	13 053	13 425

Hästantalet vid 1949/50 års slut har beräknats med utgång från hästantalet vid samma års början samt antagen avgång ävensom beräknade försäljningar och inköp av militärhästar. I beräkningen har även antalet självdöda djur beaktats.

Förändringarna i nötkreatursantalet ha beträffande kor, ungnöt och kalvar behandlats i samband med beräkningarna rörande köttproduktionen. Antalet oxar och tjurar i september 1950 har bibehållits oförändrat i förhållande till antalet i september 1949.

Antalet fargaltar och modersuggor antages visa en fortsatt ökning under år 1949/50.

Förändringarna i medelantalet äldre höns (antalet i april respektive år) och uppfödningen av unghöns och kycklingar samt jordbrukets andel i hönsstammen ha behandlats i samband med beräkningarna rörande äggproduktionen. Antalet äldre höns i september respektive år beräknas liksom i tidigare kalkyler vara 10 procent lägre än antalet i april.

Tabell 5. Husdjursantalet den 15 september år 1939 samt åren 1947—1950, värderat i 1938/39 års priser.

	Pris kronor pr st.	Kreaturskapital i milj. kronor				
		1939	1947	1948	1949	1950
<i>Hästar.</i>						
3 år och däröver ¹	675	338·9	311·2	290·2	276·1	263·9
Unghästar	750	58·5	36·0	26·2	18·0	17·2
Föl	300	14·4	5·4	4·2	4·8	5·7
Summa		411·8	352·6	320·6	298·9	286·8
<i>Nötkreatur.</i>						
Kor, tjurar och oxar	370	724·5	690·8	659·3	642·7	650·5
Ungnöt	325	183·3	181·4	162·5	158·0	157·6
Kalvar	100	46·7	39·9	39·3	41·3	42·0
Summa		954·5	912·1	861·1	842·0	850·1
<i>Svin.</i>						
Fargaltar	225	1·1	0·9	0·9	0·9	1·1
Modersuggor	135	21·1	18·5	17·3	18·9	19·6
Summa		22·2	19·4	18·2	19·8	20·7
<i>Höns.²</i>						
Äldre höns.....	3	23·0	21·8	23·7	27·4	27·6
Unghöns och kycklingar.....	2	5·2	8·2	9·4	7·8	8·5
Summa		28·2	30·0	33·1	35·2	36·1
Totalsumma		1 416·7	1 314·1	1 233·3	1 195·9	1 193·7
Värdeförändring från närmast föregående år		—	— 45·2	— 81·1	— 37·1	+ 2·2

Jordbrukets kostnader.

1. Handelsgödsel och kalk.

Handelsgödsel.

Åren 1948/49 och 1949/50. Preliminära uppgifter rörande förbrukningen av handelsgödsel under gödselåret 1948/49 ha erhållits från livsmedelskommissionens avdelning för vegetabiliska produkter. Avdelningen har även lämnat uppgifter om den beräknade förbrukningen av handelsgödsel under gödselåret 1949/50. Priserna på handelsgödsel avse liksom tidigare stockholmssområdet och äro beräknade som ovägda medeltal av månadspriserna. Kvantiteter, priser och värdesummor återfinnas i tabell 8.

Förbrukningen av flertalet gödselslag under år 1949/50 beräknas nu bli av samma storlek som man antog i normkalkylen. Förbrukningen av chilesalpeter väntas dock öka, då importen beräknas bli större än vad man tidigare antagit. Även förbrukningen av superfosfat antages nu bli större — 425 milj. kg mot 400 milj. kg i normkalkylen. Förbrukningen beräknas nämligen redan under innevarande år ha nått en kvantitet av 424 milj. kg. Endast i fråga om kalkkväve upptages nu en lägre kvantitet än i norm-

¹ Exkl. militärhästar.

² Exkl. höns utanför jordbruket.

Tabell 6. Översikt över jordbrukets inkomster åren 1938/39, 1948/49—1949/50.

Varuslag m. m.	1938/39			1948/49			1949/50					
	Kvantitet milj. kg	Pris öre/kg	Värde milj. kr	Kvantitet milj. kg	Pris öre/kg	Värde milj. kr	Värkalkylen			Reviderade beräkningar		
							Kvantitet milj. kg	Pris öre/kg	Värde milj. kr	Kvantitet milj. kg	Pris öre/kg	Värde milj. kr
Höstvete.....	556	16·95	94·2	375	28·61	107·3	296	29·35	86·9	326	29·71	96·9
Vårvete.....	108	18·80	20·3	219	34·63	75·8	186	35·10	65·3	174	34·47	60·0
Råg.....	247	15·96	39·4	253	29·01	73·4	186	29·00	53·9	202	29·14	58·9
Korn.....	96	14·02	13·5	93	27·50	25·6	76	25·50	19·4	76	26·50	20·1
Fraktersättning ...	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Havre.....	132	11·57	15·3	119	21·75	25·9	126	21·75	27·4	121	22·75	27·5
Matärter.....	15·0	19·14	2·9	18·8	44·44	8·4	16·5	44·44	7·3	15·7	44·44	7·0
Oljevaxter.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Spånadvaxter.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Potatis, mat.....	755	5·72	43·2	900	11·10	99·9	905	12·00	108·6	875	12·00	105·0
», fabriks- ..	273	4·50	12·3	315	8·69	27·4	255	9·00	23·0	225	9·00	20·2
Sockerbetor.....	1 834	2·99	54·8	1 808	5·90	106·7	1 608	5·90	94·9	1 725	5·91	101·9
Hö.....	88	5·64	5·0	70	12·90	9·0	70	12·00	8·4	70	12·00	8·4
Halm.....	42	2·19	0·9	40	2·50	1·0	40	2·55	1·0	39	2·50	1·0
Köksvaxter.....	—	—	13·9	—	—	44·6	—	—	47·9	—	—	44·6
Mejerimjolk.....	3 129	13·56	424·4	3 540	28·06	993·5	3 554	25·40	902·6	3 615	28·25	1 021·2
K-mjolk utanför mejeri.....	240	18·87	45·3	170	29·56	50·3	170	29·54	50·2	170	29·56	50·3
K-mjolk till hem- maförbrukning..	537	13·86	74·4	457	30·82	140·8	449	30·82	138·4	449	30·82	138·4
Lantsmörmjolk....	420	10·77	45·2	147	18·52	25·9	140	18·00	25·2	140	19·20	26·9
Producent- och kon- tantbidrag för mjolk.....	—	—	3·5	—	—	70·0	—	—	75·0	—	—	70·0
Ägg.....	53·3	141	75·1	65·9	265	174·6	69·9	250	174·8	67·5	230	155·2
Slakt av fjäderfä..	—	—	5·9	—	—	18·7	—	—	20·8	—	—	18·7
Storboskap ¹	89·0	105	93·5	74·6	231	172·3	74·5	194	144·5	75·5	242	182·7
Kalv, större ¹	34·3	151	51·8	18·7	326	60·9	17·5	281	49·2	19·6	311	61·0
», mindre ¹	13·1	98	12·8	16·1	236	38·0	15·9	192	30·6	14·1	212	29·9
Får ¹	3·4	174	5·9	2·8	439	12·3	2·4	460	11·0	2·3	350	8·0
Häst ¹	11·8	44	5·2	12·3	165	20·3	9·9	145	14·4	10·1	180	18·2
Svin ¹	145·6	135	196·6	156·7	255	399·6	166·9	258	430·6	160·6	228	366·2
Statligt pristillägg på kött och fläsk	—	—	—	—	—	1·6	—	—	—	—	—	33·0
Militärhästar.....	—	—	0·5	—	—	1·6	—	—	1·5	—	—	1·5
Ull.....	0·7	185	1·3	0·6	485	3·0	0·6	485	2·8	0·5	485	2·6
Export av levande djur.....	—	—	5·6	—	—	7·5	—	—	—	—	—	—
Summa inkomster	—	—	1 362·7	—	—	2 804·4	—	—	2 734·5	—	—	2 906·4
Index	—	—	100·0	—	—	212·4	—	—	200·7	—	—	213·3
Förändringar i krea- turskapitalet ...	—	—	—	—	—	—37·1	—	—	+ 4·2	—	—	—2·2
Summa	—	—	1 362·7	—	—	2 857·3	—	—	2 738·7	—	—	2 904·2
Index	—	—	100·0	—	—	209·7	—	—	201·0	—	—	213·1

¹ Siffrorna avse den totala slakten. I fråga om år 1948/49 har den utanför ransoneringsram verkställda slakten av nötkreatur och svin beräknats till följande kvantiteter och belopp: för storboskap 4·2 milj. kg (9·7 milj. kr), för större kalv 1·6 (15·2), för mindre kalv 1·4 (3·3) samt för svin 4·3 (11·0).

Tabell 7. Sammandrag av jordbrukets inkomster åren 1938/39, 1948/49 och 1949/50.

	1938/39	1948/49	1949/50	
			Vårkalkylen 1949	Reviderade beräkningar
Brödsäd	153·9	257·3	206·7	216·4
Övrig spannmål.....	31·7	59·9	54·1	54·6
Potatis och sockerbeter.....	110·3	234·0	236·5	227·1
Stråfoder	5·9	10·0	9·4	9·4
Olje- och spånadväxter	—	100·8	118·4	170·5
Köksväxter	13·9	44·6	47·9	44·6
Summa vegetabiliska produkter	315·7	706·6	663·0	722·6
Index	100·0	223·8	210·0	228·9
Mjölk och mejeriprodukter.....	592·8	1 280·5	1 191·4	1 306·8
Ägg och slaktfjäderfä.....	81·0	193·3	195·6	173·9
Slaktdjur	365·8	701·9	680·2	699·0
Övrigt	7·4	12·1	4·3	4·1
Summa animaliska produkter	1 047·0	2 187·8	2 071·5	2 183·8
Index	100·0	209·0	197·9	208·6
Samtliga inkomster	1 362·7	2 894·4	2 734·5	2 906·4
Index	100·0	212·4	200·7	213·3
Förändringar i kreaturskapitalet	—	—37·1	+4·2	—2·2
Summa	1 362·7	2 857·3	2 748·7	2 904·2
Index	100·0	209·7	201·0	213·1

kalkylen. Anledningen härtill är att den inhemska produktionskapaciteten icke vuxit i den takt, man räknat med.

Priset på svavelsyrad ammoniak år 1949/50 beräknas bli oförändrat från år 1948/49. Även priset på den del av chilesalpeteren, som väntas bli försåld till sockerbetsodlare, har upptagits oförändrat. Återstoden av chilesalpeteren beräknas komma att säljas till ett pris som med 3 kr/dt överstiger kalksalpeterpriset. Sistnämnda pris kommer att nedgå efter utgången av år 1948/49 till följd av sänkta importpriser. Även priset på kalkkväve har undergått en sänkning, medan priset på kalkammonsalpeter höjts något till följd av ökat frakttillägg. Priserna på kali, superfosfat och thomasfosfat bli något sänkta under år 1949/50, vilket sammanhänger med en sänkning av kredittilläggen i samband med en viss avkortning av kreditperioden för nämnda gödselslag. I fråga om superfosfat har vid detta kalkyltillfälle hänsyn tagits till det högre priset på kornad superfosfat. Då omkring hälften av superfosfatförbrukningen numera utgöres av sådan vara, har ett enkelt medeltal av priserna för kornad och icke kornad vara använts (prisskillnaden utgör 0,80 kr/dt år 1949/50).

Till belysning av försörjningen med handelsgödsel har i följande tabell sammanställts vissa uppgifter. Som framgår av denna är den för år 1949/50 beräknade förbrukningen av samtliga gödselslag betydligt större än under såväl förkrigstiden som krisåren. Endast i fråga om kali har, som synes, under ett år (1947/48) förbrukningen varit av ungefär samma storlek som den för år 1949/50 beräknade förbrukningen.

Översikt över försörjningen med handelsgödselmedel, milj. kg.

Gödselslag	1920/29	1930/39	1938/39	1939/40/ 1944/45	1946/47	1947/48	1948/49	1949/50
Kvävehaltiga (15·5%)	70	150	179	225	268	243	253	315
Fosfat (20%)	170	250	305	200	335	368	424	427
Kali (40%).....	60	75	88	90	110	133	100	130

Tabell 8. Kostnadsberäkning för handelsgödsel och jordbrukskalk.¹

	1938/39		1948/49		1949/50			
	förbrukn. ton, (kr/dt)	milj. kr	förbrukn. ton, (kr/dt)	milj. kr	enl. värkalkylen		reviderade siffror	
					förbrukn. ton, (kr/dt)	milj. kr	förbrukn. ton, (kr/dt)	milj. kr
Chilesalpeter:.....	47 000	8·17	22 000	5·06	20 000	4·60	25 000	5·75
betodlare	(17·38)		(23—)		(23—)		(23—)	
övriga jordbrukare							20 000	4·96
							(24·80)	
Kalksalpeter	66 000	11·01	93 000	20·96	120 000	27·05	120 000	26·16
	(16·68)		(22·54)		(22·54)		(21·80)	
Kalkkväve	29 000	4·98	48 000	12·09	60 000	15·11	55 000	13·44
	(17·18)		(25·19)		(25·19)		(24·44)	
Svavelsyrad amm. ..	21 000	3·36	10 000	2·72	11 000	2·99	11 000	2·99
	(16—)		(27·20)		(27·20)		(27·20)	
Kalkkammonsalpeter .	4 200	0·67	68 000	13·39	70 000	13·78	70 000	13·85
	(15·85)		(19·69)		(19·69)		(19·79)	
Kalisalt 40%	88 400	10·94	100 000	20·67	130 000	26·87	130 000	26·82
	(12·37)		(20·67)		(20·67)		(20·63)	
Superfosfat 19—20 %	281 000	20·37	424 000	56·19	400 000	51·12	425 000	55·72
	(7·25)		(13·23)		(12·78)		(13·11)	
Benmjöl	2 700	0·29	—	—	—	—	—	—
	(10·80)							
Thomasfosfat	22 000	1·53	12 000	1·61	14 000	1·88	14 000	1·87
	(6·95)		(13·40)		(13·40)		(13·35)	
Summa		61·32		132·60		143·40		151·56
Index		100·0		216·2		233·9		247·2
Jordbrukskalk	306 700	5·40	332 800	8·83	332 800	8·66	332 800	8·90
	(1·760)		(2·653)		(2·604)		(2·674)	
Summa		66·72		141·43		152·06		160·46
Index		100·0		212·0		227·9		40·5

Kalk.

Åren 1948/49 och 1949/50. Någon justering av de i normkalkylen upptagna kvantiteterna har icke kunnat verkställas, enär nya kvantitetsuppgifter erhållas först i början av år 1950. Priserna på kalk ha beräknats efter samma principer som i normkalkylen.

Kvantiteter, priser och värdesummor återfinnas i tabell 8.

2. Kostnad för inköpt utsäde.

Åren 1948/49 och 1949/50. Denna kostnadspost avser liksom i tidigare beräkningar de merkostnader (kostnader för rensning, handelskostnader m. m.), som jordbruket får vidkännas vid inköp av utsäde. Kostnaderna avse liksom tidigare endast spannmålsutsädet.

Kostnaderna för 1947/48 ha av livsmedelskommissionens avdelning för vegetabiliska produkter beräknats till 6,5 milj. kr. Enär inga nämnvärda förändringar inträtt i de till grund för beräkningen liggande uppgifterna, har denna summa tillämpats även för åren 1948/49 och 1949/50.

¹ Priserna på handelsgödselmedel, vilka äro ovägdade medeltal av månadspriserna inom stockholmsområdet, avse liksom kvantiteterna gödselår.

3. Köpfodermedel.

Åren 1948/49 och 1949/50. Beträffande produktionsåret 1948/49 ha preliminära uppgifter erhållits. I fråga om produktionsåret 1949/50 har en förnyad prognos verkställt med ledning av nu kända uppgifter rörande produktion, import, övergångslager, slaktens omfattning, förmalningsplaner m. m. Härjämte har hänsyn tagits till de prisändringar, som ägt rum sedan det senaste kalkyltillfället eller som väntas komma att äga rum. Vidare ha beräkningarna av kostnaderna för foder till äggproduktionen utanför jordbruket reviderats i anslutning till prognosen rörande äggproduktionen samt med hänsyn till förändringar i priserna på olika fodermedel.

Beräkningarna rörande kostnaderna för köpfodermedel redovisas i tabellerna 9 och 10. I det följande lämnas några kortfattade kommentarer till de i tabellerna lämnade uppgifterna.

Kraftfoder. Prognosen rörande kraftfoder har verkställt i samråd med livsmedelskommissionens foderbyrå samt Svenska spannmålsaktiebolaget. Då viss försäljning av importerat korn och havre ägt rum under senare delen av 1948/49 och väntas ske även under år 1949/50, ha särskilda kostnadsposter införts för dessa varuslag. Kornet har under år 1948/49 försålts till förbrukare med tillämpande av samma pris som för majs. För havre har i beräkningarna för år 1948/49 använts förbrukarpriset för vithavre. Förbrukningen av majs, korn och havre år 1949/50 har sammanlagt antagits bli något större än under år 1948/49. Priserna på dessa tre kraftfoderlag har delegationen beräknat i samråd med Svenska spannmålsaktiebolaget. Förbrukningen av oljekraftfoder år 1949/50 har beräknats under förutsättning att ransoneringen på varan slopas. Någon separat försäljning av raps- och senapsmjöl har icke antagits komma att äga rum under år 1949/50. För vete-, råg- och kornkli lämnas i följande tablå vissa detaljer ur beräkningarna av förbrukningen. Det må nämnas, att den beräknade förbrukningen av inhemskt vete- och rågkli utgår från bl. a. att förmalningen av vete och råg under år 1949/50 blir något större än under innevarande år samt att nuvarande utmalningsbestämmelser slopas, vilket beräknas medföra en höjning av kliprocenten. Totalförbrukningen av vete- och rågkli under år 1949/50 antages bli densamma som under år 1948/49. Priserna på korn- och havrekli år 1949/50 ha, då de tidigare använda normalpriserna numera slopats, beräknats med ledning av uppgifter från kvarnar. (Kvantiteterna i tablå åro angivna i ton.)

		1948/49	1949/50
<i>Vetekli</i>	Från handelskvarnar	95 000	110 000
	» övriga kvarnar	11 400	11 400
	Import och lagerförbrukning	95 000	58 600
	Summa	201 400	180 000
<i>Rågkli</i>	Från handelskvarnar	12 500	34 300
	» övriga kvarnar	2 200	2 200
	Summa	14 700	36 500
<i>Kornkli</i>	Från handelskvarnar	1 300	1 300
	Husbehovsförmalning i Norrland	6 250	6 250
	Summa	7 550	7 550

Under rubriken »Övrigt» har införts den beräknade förbrukningen av riskli, vilket användes vid framställning av hönsfoderblandningar. Riskliet betalas efter gällande förbrukarpris för blandsäd, vilket även använts i beräkningarna.

De i kalkylen för år 1949/50 använda priserna för kraftfoder avse i enlighet med de nya bestämmelserna om handeln med fodermedel priser till förbrukare i vissa större importhamnar. Det nya systemet innebär, att fraktkostnaderna från importorten till förbrukningsorten, vilka under krisåren bestritts av statsmedel, nu skola belasta förbrukarna. I förhållande till krisåren uppstår sålunda en ökad kostnad för jordbruket. I jämförelse med kalkylens basår medför emellertid den nya prisbasbestämningen en återgång till de före kriget rådande förhållandena. De i kalkylen för år 1938/39 använda priserna äro nämligen beräknade basis vissa större importhamnar. De under krisåren av staten lämnade fraktbidragen, vilka i förhållande till basåret inneburit en minskning av jordbrukets kostnader för kraftfoder (i basen huvudsakligen oljekraftfoder, kli och majs), ha ej beaktats i kalkylen. Det bör i detta sammanhang tilläggas att systemet med fraktbidrag för inköpt kraftfoder under krisåren var en nödvändig följd av att kompensation i form av fraktersättningar lämnades jordbrukarna för deras extra kostnader och besvär med fodersädsavståendet och fodermedelsregleringen över huvud taget.

Under senare år ha utgått särskilda regleringsavgifter på foderblandningen för fjäderfån. Dessa avgifter, vilka av partihandlare inbetalats till Svenska spannmålsaktiebolaget, ha utgjort en extra kostnad för äggproduktionen utöver de råvarupriser på olika fodermedel, som redovisas i kostnadskalkylen, och borde rätteligen ha ingått i denna, vilket dock ej varit fallet. Med hänsyn till att nämnda regleringsavgifter komma att slopas vid ingången av år 1949/50, ha desamma ej heller medtagits i förevarande kalkyl.

Fabriksavfall. I fråga om melass, betmassa och betfor ha uppgifter om den beräknade förbrukningen erhållits från Svenska sockerfabriksaktiebolaget. Förbrukningen av drank har som vanligt beräknats under förutsättning att varje hektoliter potatis vid brännvinstillverkning ger 1 hektoliter drank och att potatisens hektolitervikt är 70 kg. Förbrukningen av drav har även som vanligt beräknats under förutsättning att 1 ton korn ger 9,3 hektoliter drav.

Animaliskt foder m. m. Uppgifter om kvantiteter och priser ha lämnats av livsmedelskommissionens foderbyrå. I förhållande till normkalkylen räknar byrån nu för år 1949/50 med lägre förbrukning av köttfoder- och blodmjöl samt fiskensilage men högre förbrukning av dinatriumfosfat och blandade mineralfoder. Förändringarna stå i huvudsak i samband med en förändrad bedömning av den inhemska produktionens omfattning av ifrågasvarande varuslag. Priserna ha icke förändrats i jämförelse med normkalkylen utom i fråga om fodertran. Priset på denna vara väntas med hänsyn till sänkta importpriser komma att sjunka.

Kostnader för foder till äggproduktion utanför jordbruket. Några förändringar i metoderna att beräkna denna kostnad ha icke skett (rörande beräkningsmetoderna se Kungl. Maj:ts prop. 280/1947 s. 134—136). Hänsyn har som redan tidigare nämnts endast tagits till förändringar i kvantiteter och priser.

Tabell 9. Kostnadsberäkning för fodermedel.

	1938/39		1948/49		1949/50			
	förbrukn. ton (kr/dt)	milj. kr	förbrukn. ton (kr/dt)	milj. kr	enl. värkalkylen		reviderade siffror	
					förbrukn. ton (kr/dt)	milj. kr	förbrukn. ton (kr/dt)	milj. kr
<i>A. Kraftfoder.</i>								
Majs	95 300 (17·76)	16·93	102 000 (26·96)	27·50	85 000 (26·96)	22·92	80 000 (26·50)	21·20
Korn	—	—	2 000 (26·96)	0·54	—	—	37 000 (25·50)	9·44
Havre	—	—	12 000 (23·22)	2·79	—	—	5 000 (23·50)	1·18
Kli av vete	133 750 (12·77)	17·08	201 400 (22·15)	44·61	211 400 (22·15)	46·83	180 000 (22·15)	39·87
» » råg	27 900 (11·24)	3·14	14 700 (21·15)	3·11	22 300 (21·15)	4·72	36 500 (21·15)	7·72
» » havre	20 850 (8·90)	1·86	22 000 (15·15)	3·33	23 000 (15·15)	3·48	22 000 (9·00)	1·98
» » korn	13 500 (11·24)	1·52	7 550 (15·15)	1·14	8 250 (15·15)	1·25	7 550 (10·00)	0·76
» Övrigt	4 000 (11·24)	0·45	1 900 (34·22)	0·46	—	—	1 700 (24·22)	0·41
Linkakor och -mjöl..	21 000 (21·52)	4·52	—	—	—	—	—	—
Raps- och senapsmjöl	—	—	3 200 (34·00)	1·09	7 000 (34·00)	2·38	—	—
Övrigt oljekraftfoder	220 000 (20·47)	45·03	174 000 (36·15)	62·90	168 000 (36·15)	60·73	200 000 (36·15)	72·30
Summa		90·53		147·47		142·31		154·86
<i>B. Fabriksavfall.</i>								
Melass:								
betodlare	53 260 (6·96)	3·71	20 800 (6·26)	1·30	22 000 (6·50)	1·43	21 000 (6·67)	1·40
övriga jordbrukare			23 800 (20·00)	4·76	16 200 (20·00)	3·24	20 400 (20·00)	4·08
Sockersnitsel	7 900 (7·28)	0·57	—	—	—	—	—	—
Betmassa:								
betodlare	1 007 000 (0·25)	2·52	809 500 (0·325)	2·63	721 000 (0·323)	2·33	774 000 (0·325)	2·52
övriga jordbrukare			2 300 (1·204)	0·03	2 500 (1·170)	0·03	2 300 (1·204)	0·03
Betfor:								
betfröodlare	—	—	300 (22·60)	0·07	300 (22·60)	0·07	300 (22·60)	0·07
betodlare			100 (12·00)	0·01	5 500 (17·50)	0·96	100 (12·00)	0·01
övriga jordbrukare			12 400 (21·00)	2·60	12 500 (21·00)	2·62	12 400 (21·00)	2·60
Drank, hl	1 681 000 (0·25)	0·42	1 357 000 (0·40)	0·54	1 429 000 (0·40)	0·57	2 000 000 (0·40)	0·80
Drav, hl	425 900 (1·05)	0·45	316 000 (2·00)	0·63	326 000 (2·00)	0·65	381 000 (2·00)	0·76
Summa		7·67		12·57		11·90		12·27

Tabell 9 (forts.).

	1938/39		1948/49		1949/50			
	förbrukn. ton (kr/dt)	milj. kr	förbrukn. ton (kr/dt)	milj. kr	enl. värkalkylen		redovisade siffror	
					förbrukn. ton (kr/dt)	milj. kr	förbrukn. ton (kr/dt)	milj. kr
<i>C. Animaliskt foder m. m.</i>								
Köttfodermjöl	2 665 (17·70)	0·47	4 600 (31·40)	1·44	5 350 (31·50)	1·69	5 100 (31·50)	1·61
Blodmjöl	122 (31·50)	0·04	125 (53·50)	0·07	200 (55·00)	0·11	140 (55·00)	0·08
Foderbenmjöl	911 (20·50)	0·19	5 800 (28·30)	1·64	6 250 (27·70)	1·73	6 250 (28·30)	1·77
Dikalцийfosfat	1 052 (21·00)	0·22	3 700 (39·00)	1·44	4 000 (39·00)	1·56	4 000 (39·00)	1·56
Dinatriumfosfat	609 (20·00)	0·12	3 000 (48·00)	1·44	1 650 (48·00)	0·79	3 200 (48·00)	1·54
Blandat mineralfoder	5 254 (35·90)	1·89	11 000 (44·30)	4·87	10 000 (44·30)	4·43	13 000 (44·30)	5·76
Fiskmjöl	5 461 (23·00)	1·26	4 600 (53·00)	2·44	5 000 (52·00)	2·60	5 000 (52·00)	2·60
Fiskensilage	—	—	2 300 (16·60)	0·38	2 500 (16·60)	0·42	1 700 (16·60)	0·28
Fodertran	1 550 (133·00)	2·06	2 050 (300·00)	6·15	2 050 (300·00)	6·15	2 050 (265·00)	5·43
Vitaminfodermedel ..	44 (152·00)	0·07	2 000 (202·50)	4·05	2 400 (202·50)	4·86	2 400 (202·50)	4·86
Foderjäst	—	—	150 (55·00)	0·08	150 (55·00)	0·08	150 (55·00)	0·08
Summa		6·32		24·00		24·42		25·57

Tabell 10. Sammandrag av kostnader för köpfoder, milj. kr.

	1938/39	1948/49	1949/50	
			enl. värkalkylen	reviderade siffror
Kraftfoder	90·53	147·47	142·31	154·86
Fabriksavfall	7·67	12·57	11·90	12·27
Animaliskt foder m. m.	6·32	24·00	24·42	25·57
Summa	104·52	184·04	178·63	192·70
Index	100·0	176·1	170·9	184·4
Avgår kostnader för foder till äggproduktionen utan- för jordbruket	6·27	27·40	29·09	27·88
Nettosumma	98·25	156·64	149·54	164·82
Index	100·0	159·4	152·2	167·8

4. Maskiner och redskap (avskrivning och underhåll).

Avskrivningskostnader. För beräkandet av jordbrukets avskrivningskostnader för maskiner och redskap föreligga nu icke några andra primäruppgifter än de, som funnos tillgängliga vid upprättandet av värkalkylen 1949. Någon justering av denna kostnadspost har sålunda icke kunnat göras.

Underhållskostnader. Vid upprättandet av värkalkylen 1949 funnos uppgifter tillgängliga beträffande jordbrukets sammanlagda kostnader för reparationer och underhåll av maskiner och redskap inklusive traktorer år 1947 enligt livsmedelskommissionens deklarationsundersökning. Några ytterligare primäruppgifter från denna undersökning föreligga ännu icke. Däremot har en justering kunnat verkställas beträffande framräkningen av kostnadssumman enligt deklarationsundersökningen för år 1947. Justeringen står i samband med såväl förändring i lönerna till arbetare vid reparationsverkstäder som en mindre höjning av prisindexen för reservdelar.

Vid de närmast föregående kalkyltillfällena har beräkandet av index över löneutvecklingen baserats på uppgifter över genomsnittliga timförtjänster för arbetare vid mekaniska verkstäder, vilka uppgifter ställts till förfogande genom Landsorganisationen. Då denna statistik icke längre kan fullföljas, och då statistik nu finnes tillgänglig inom socialstyrelsen beträffande utvecklingen av lönerna till arbetare vid reparationsverkstäder, har i föreliggande beräkning sistnämnda statistik tillämpats. Någon svårighet att i detta fall övergå till en ny indexserie föreligger icke, eftersom det endast gäller en framräkning av en känd kostnadssumma för kalenderåret 1947. Man är sålunda icke beroende av indextal för tidigare år. Det må vidare understrykas, att nu tillämpad indexserie avser löner till arbetare vid reparationsverkstäder, varför denna serie bättre än förut tillämpade indextal borde kunna motsvara den löneutveckling, som här bör inregistreras.

Tabell 11. Löneutvecklingen för verkstadsarbetare och prisutveckling för reservdelar.

	Index för löne- utvecklingen 1938 = 100	Prisindex för reservdelar 1938 = 100	Vägd index	
			$0.60 \times a$ $0.40 \times b$ 1938 = 100	1947 = 100
			a	b
<i>Värkalkylen.</i>				
1938.....	100.0	100.0	100.0	
1947.....	180.7	169.4	176.2	100.0
1948.....	192.7	182.1	188.5	107.0
1949.....	(192.7)	(187.8)	(190.7)	108.2
	Löner till arbetare vid rep.-verkstäder, index, 1947 = 100	Prisindex för reservdelar 1947 = 100	Vägd index $0.60 \times a$ $0.40 \times b$ 1947 = 100	
	a	b	c	
<i>Augustikalkylen.</i>				
1947.....	100.0	100.0	100.0	
1948.....	106.9	107.5	107.1	
1949.....	(110.6)	(113.6)	(111.8)	
1950.....	(110.6)	(114.1)	(112.0)	

Härefter har kostnaden för år 1947 framskrivits på nedanstående sätt.

	Index 1947 = 100	Kostnadssummor		Index 1938/39 = 100
		Kalender- år	Omräknade för produktionsår	
<i>Vårkalkylen.</i>				
1947.....	100·0	98·3	1947/48 102·9	238·2
1948.....	107·0	105·2	1948/49 106·0	245·4
1949.....	108·2	106·4	1949/50 106·4	246·3
<i>Augustikalkylen.</i>				
1947.....	100·0	98·3	1947/48 103·0	238·4
1948.....	107·1	105·3	1948/49 108·4	250·9
1949.....	111·8	109·9	1949/50 110·0	254·6
1950.....	112·0	110·1		

Totalsiffrorna för avskrivnings- och underhållskostnader redovisas i följande tabell.

Tabell 12. Sammandrag av avskrivnings- och underhållskostnader för maskiner och redskap.

	Avskrivnings- kostnader, milj. kr	Underhålls- kostnader, milj. kr	Summa, milj. kr	Index 1938/39 = 100
<i>Vårkalkylen.</i>				
1938/39	34·8	43·2	78·0	100·0
1947/48	82·4	102·9	185·3	237·6
1948/49	96·6	106·0	202·6	259·7
1949/50	106·8	106·4	213·2	273·3
<i>Augustikalkylen.</i>				
1938/39	34·8	43·2	78·0	100·0
1947/48	82·4	103·0	185·4	237·7
1948/49	96·6	108·4	205·0	262·8
1949/50	106·8	110·0	216·8	277·9

5. Driv- och smörjmedelskostnader.

På grund av den relativt betydande övergången till bensindrivna traktorer under senare år samt den år 1948 verkställda höjningen av bensinskatten har frågan om fördelningen i jordbrukskalkylen av flytande traktordrivmedel på å ena sidan bensin samt å andra sidan motorbrännolja och motorfotogen kommit att få ökad betydelse. LK-delegationen har därför nu liksom vid närmast föregående kalkyltillfälle ägnat särskild uppmärksamhet åt hithörande frågor. Det har också varit möjligt att i någon mån frambringa nytt material, som givit anledning till smärre justeringar.

Vidare må omnämnas, att livsmedelskommissionen igångsatt en inventering av traktorbeståndet den 1 juli 1949. Denna undersökning avses komma att bringa klarhet i, förutom antalet traktorer vid nämnda tidpunkt, även dragbilarnas fördelning på olika drivmedel samt för de bensindrivna traktorerna förbrukning av drivmedel för olika slags arbeten.

De justeringar, som nu verkställts i jämförelse med vårkalkylen 1949, kunna sammanfattas enligt följande:

1) På grund av den osäkerhet, som vidlåder beräkningarna under basåret samt svårigheterna att i efterhand kunna kontrollera dessa beräkningar, har delegationen i stället för den tidigare tillämpade basårssumman infört en kostnadssumma för driv- och smörjmedel, som erhållits ur livsmedelskommissionens deklarationsundersökning för kalenderåret 1938.

2) Med anledning av en undersökning över bl. a. bensinförbrukningen per timma till Fergusontraktorer har i kalkylen verkställts justering av bensinförbrukningen till de bensindrivna traktorerna.

3) På grundval av tillgänglig statistik över totala antalet bensindrivna traktorer plus dragbilar har det varit möjligt att verkställa en preliminär uppdelning av dragbilarna med hänsyn till bensindrift respektive motorfotogen- eller brännoljaledning. Denna fördelning torde kunna justeras, så snart resultaten av livsmedelskommissionens traktorinventering per den 1 juli 1949 blivit tillgängliga.

4) Beräkningen över förbrukningen av startbensin har kunnat justeras efter verkställandet av approximativa beräkningar över antalet traktorer med tändkule-, diesel- och Hesselmanmotorer, vilka kräva ringa eller ingen startbensin.

5) Hänsyn har tagits till de prisförändringar, som inträtt efter tiden för värkalkylens upprättande (sänkning av priserna på motorfotogen och motorbrännolja samt höjning av bensinpriset).

Antalet traktorer och dragbilar i drift.

Beträffande det totala antalet traktorer, dragbilar och jeepar i drift har nu icke förelegat något material, som föranlett justering av de i värkalkylen intagna siffrorna. Dessa redovisas översiktligt härnedan:

	Traktorer	Dragbilar	Summa traktorer och dragbilar	Rel. tal 1938/39 = 100	Jeepar
1947/48	31 900	5 500	37 400	171·6	425
1948/49	40 300	5 500	45 800	210·1	450
1949/50	48 000	5 500	53 500	245·4	450

Fördelningen av traktorbeståndet på bensin- respektive brännolja- och fotogendrift. Beträffande antalet bensindrivna traktorer har icke förelegat underlag för någon justering av värkalkylens siffror. Däremot har kunnat verkställas en fördelning av dragbilarna, såsom inledningsvis anförts under punkt 3.

I arbetsmarknadsstyrelsens och livsmedelskommissionens traktorinventering avseende traktorbeståndet i april 1948 anges antalet s. k. epatraktorer eller dragbilar till 5 502. Samtidigt redovisas 4 059 bensindrivna traktorer och dragbilar. Med ledning härav kan antalet dragbilar drivna med bensin med viss approximation beräknas. Antalet egentliga bensindrivna traktorer (Ferguson, Massey Harris Pony och Farmall Cub) bör enligt av lantbruksförbundet inhämtade uppgifter över den årliga försäljningen av jordbruks-traktorer vid nämnda tidpunkt ha uppgått till i runt tal 500 st. Antalet bensindrivna dragbilar skulle i enlighet därmed ha uppgått till omkring 3 560, och av det totala antalet dragbilar torde sålunda omkring 1 900 ha varit drivna med annat bränsle än bensin.

Efter denna justering erhålles följande fördelning av traktorbeståndet med hänsyn till drivmedel.

	1947/48	1948/49	1949/50
Traktorer, drivna med motorfotogen eller motorbrännolja	31 000	37 600	43 400
» , bensindrivna	900	2 700	4 600
Dragbilar, drivna med motorfotogen eller motorbrännolja	1 900	1 900	1 900
» , bensindrivna	3 600	3 600	3 600
Summa	37 400	45 800	53 500

Beräkning över antalet traktorer med ingen eller ringa förbrukning av startbensin. Till traktorer med tändkulemotor (Munktell, Lanz, Marshall, Fowler, HSCS och June) respektive dieselmotorer (Hanomag, Steyer och Seter) fordras ingen startbensin. Traktorer med Hesselmanmotor (ex. Volvo T 43) startas visserligen på bensin, men förbrukningen är ringa, emedan motorn omedelbart efter starten övergår till brännolja. Det är därför knappast möjligt att man till sistnämnda grupp av traktorer kan komma upp i en årsförbrukning av 300 liter startbensin.

Med hjälp av till lantbruksförbundet inhämtade primäruppgifter över traktorförsäljningen årsvis sedan 1929 har det varit möjligt att ungefärligen beräkna det antal traktorer av här nämnda typer, som kan anses ha funnits under de nu aktuella produktionsåren fr. o. m. 1947/48. I beräkningarna ha även traktorerna med Hesselmanmotor medtagits bland dem, till vilka någon startbensin icke åtgår. Det må här påpekas, att en justering av den beräknade mängden startbensin icke innebär någon ändring i den totalt beräknade kvantiteten flytande bränsle, enär startbensinen drages från totalförbrukningen av drivmedel till ifrågavarande grupper av traktorer.

För de nu aktuella produktionsåren har räknats med följande antal traktorer med tändkule-, diesel- eller Hesselmanmotor:

1947/48.....	6 500 st.
1948/49.....	7 100 »
1949/50.....	8 700 »

Antalet driftstimmar per år.

Underlag för justering av de i vårkalkylen intagna siffrorna har icke förelagat. Av AB Farming har verkställts en undersökning rörande den årliga driftstiden för 242 st. Fergusontraktorer. Driftstiden varierar som väntat högst väsentligt vid jordbruk av olika storlek. Siffrorna återges i följande tablå.

Brukningsdelens storlek	Antal timmar per traktor under senaste 12-mån. period	Bensinförbrukning per arbetstimme.
0— 10 ha.....	520·2 tim.	3·20 l/tim.
10— 20 »	391·07 »	3·38 »
20— 30 »	462·38 »	3·47 »
30— 50 »	640·41 »	3·37 »
50—100 »	717·32 »	3·51 »
100 ha och över.....	1 038·00 »	3·71 »

Genomsnitt 3·44 l/tim.

Materialet är självfallet för litet för att därav kunna draga några slutsatser — detta även av det skälet, att användningstiden för den ifrågasvarande traktorn, som är av annan typ och vikt än de flesta andra traktorer, kan väntas avvika från medeltalet för traktorer av annat slag. Den årliga användningstiden per traktor hålles sålunda oförändrad.

Totala antalet driftstimmar blir alltså (oförändrat sedan vårkalkylen) följande (i 1 000-tal timmar):

	Egentliga traktorer	Dragbilar	Traktorer och dragbilar	Rel. tal 193 ² /39 = 100	Jeepar
1947/48	19 140·0	1 237·5	20 377·5	228·7	255·0
1948/49	24 180·0	1 237·5	25 417·5	285·3	270·0
1949/50	28 800·0	1 237·5	30 037·5	337·1	270·0

Förbrukningen av bränsle per timme.

Beträffande förbrukningen av bränsle till traktorer drivna med motorfotogen och motorbrännolja har underlag för justering av siffrorna icke kunnat åstadkommas.

Beträffande bensindrivna traktorer har i samband med förut omnämnd undersökning, utförd av AB Farming, även inhämtats uppgifter rörande bensinförbrukningen per timme. Resultatet av denna undersökning ingår i en tidigare tablå. Bensinförbrukningen per timme, som tidigare enligt uppgifter från jordbrukstekniska institutet uppskattats till 4 liter, har med anledning av ifrågavarande material nu räknats till 3,5 liter.

Förbrukningen av smörjolja per timme.

Någon ändring av de i vårkalkylen införda siffrorna har icke företagits.

Förutsatt årlig totalförbrukning av drivmedel per traktor, dragbil eller jeep.

Årsförbrukningen i genomsnitt har i enlighet med det föregående beräknats på följande sätt:

Årligen per fotogen- eller brännoljedriven traktor	7	× 600 = 4 200 l
» » bensindriven traktor	3·5	× 600 = 2 100 l
» » fotogen- eller brännoljedriven dragbil	5	× 225 = 1 125 l
» » bensindriven dragbil	5	× 225 = 1 125 l
» » jeep	5·5	× 600 = 3 300 l

Översikt beträffande prisutvecklingen för flytande traktordrivmedel.

Sedan vårkalkylen 1949 har prissänkning inträffat i fråga om motorfotogen och motorbrännolja den ¹²/₈ respektive ¹³/₈ 1949. Vidare inträffade den ¹²/₈ 1 öres höjning av bensinpriset. Här berörda förändringar framgå av följande översikt avseende pris i öre per liter inklusive genomsnittliga zontillägg för fraktkostnader med 1,75 öre/liter.

	¹² / ₈ — ⁷ / ₈ 1948	⁸ / ₈ 1948— ¹¹ / ₈ 1949	¹² / ₈ — ¹² / ₈ 1949	¹³ / ₈ 1949 t. v.
Motorfotogen	20·25	20·25	20·25	19·75
Motorbrännolja	20·25	19·75	19·25	18·25
Bensin	70·75	69·75	70·75	70·75

Kostnadsberäkningar.

Med hänsynstagande till i det föregående omnämnda justeringar har delegationen nu beräknat kostnaderna för olika drivmedel samt smörjmedel enligt följande översikt:

	Kvantitet	Å-pris öre/l el. öre/kg	Kostn. milj. kr	Kvantitet	Å-pris öre/l el. öre/kg	Kostn. milj. kr
	Enligt vårkalkylen			Enligt aug.-kalkylen		
<i>1947/48</i>						
Bensin	19 100 (m ³)	52·57 (l)	10·04	14 700 (m ³)	52·58 (l)	7·73
Motorfotogen och motorbrännolja	120 900 ›	19·41 ›	23·47	125 000 ›	19·41 ›	24·27
S:a drivmedel	140 000 ›	23·94 ›	33·51	139 700 ›	22·91 ›	32·—
Smörjolja	6 150 (ton)	160·00 (kg)	9·84	6 150 (ton)	160·00 (kg)	9·84
S:a driv- och smörjmedel			43·35			41·84
<i>1948/49</i>						
Bensin	25 400 (m ³)	69·75 (l)	17·72	20 400 (m ³)	70·22 (l)	14·32
Motorfotogen och motorbrännolja	146 700 ›	20·15 ›	29·56	150 900 ›	19·97 ›	30·13
S:a drivmedel	172 100 ›	27·47 ›	47·28	171 800 ›	25·95 ›	44·45
Smörjolja	7 663 (ton)	160·00 (kg)	12·26	7 663 (ton)	160·00 (kg)	12·26
S:a driv- och smörjmedel			59·54			56·71
<i>1949/50</i>						
Bensin	31 700 (m ³)	69·75 (l)	22·11	25 600 (m ³)	70·75 (l)	18·11
Motorfotogen och motorbrännolja	169 300 ›	20·15 ›	34·11	174 000 ›	19·45 ›	33·84
S:a drivmedel	201 000 ›	27·97 ›	56·22	199 600 ›	26·03 ›	51·95
Smörjolja	9 050 (ton)	160·00 (kg)	14·48	9 050 (ton)	160·00 (kg)	14·48
S:a driv- och smörjmedel			70·70			66·43

Avdrag från drivmedelskostnaderna för restitution av bensinskatt.

I enlighet med principer, som finnas redovisade i vårkalkylen (Kungl. Maj:ts prop. nr 212/1949 s. 148—149) ha restitutionssummorna beräknats enligt följande.

1947/48: Eftersom bensininköpen antagits fördela sig lika under produktionsårets olika delar, erhålles den kvantitet, varå restitution bör beräknas

$$\left(\frac{\text{tiden } \frac{1}{4} - \frac{31}{8}}{366}\right) \text{ ur: } \frac{153}{366} (1,890 + 4,050) = 2,483 \text{ m}^3.$$

$$\text{Restitutionssumman blir } 2\,483 \times 270 = 0\,67 \text{ milj. kr.}$$

$$1948/49: (5\,670 + 4\,050) \times 270 = 2\,62 \text{ milj. kr.}$$

$$1949/50: (9\,660 + 4\,050) \times 270 = 3\,70 \text{ milj. kr.}$$

Sammandrag.

I följande tabell lämnas ett sammandrag av kostnaderna för driv- och smörjmedel 1938/39—1949/50 enligt de nu utförda reviderade beräkningarna.

Tabell 13. Sammandrag över jordbrukets kostnader för driv- och smörjmedel till traktorer åren 1938/39—1949/50. Samtliga värden i milj. kr.

	Drivmedel				Smörjmedel	Totalsumma	Index 1938/39 = 100
	Brännolja och bensin	Avgår restituktion	Gengas ved	S:a drivmedel			
1938/39	—	—	—	—	—	13·12	100·0
1939/40	—	—	—	—	—	16·38	124·8
1940/41	9·93	—	1·35	11·28	3·47	14·75	112·4
1941/42	11·22	—	6·32	17·54	4·78	22·32	170·1
1942/43	13·28	—	16·33	29·61	5·82	35·43	270·0
1943/44	8·91	—	18·54	27·45	6·28	33·73	257·1
1944/45	9·80	—	19·16	28·96	7·89	36·85	280·9
1945/46	11·65	—	14·37	26·02	6·32	32·34	246·5
1946/47	19·86	—	2·38	22·24	7·96	30·20	230·2
1947/48	¹ 32·00	0·67	—	² 31·33	9·84	41·17	313·8
1948/49	¹ 44·45	2·62	—	² 41·83	12·26	54·09	412·3
1949/50	¹ 51·95	3·70	—	² 48·25	14·48	62·73	478·1

Som jämförelse må anföras följande uppgifter om motsvarande kostnader för 1938/39 samt för 1947/48—1949/50 enligt värkalkylen 1949.

Samtliga värden i milj. kr.

	Drivmedel			Smörjmedel	Totalsumma	Index 1938/39 = 100
	Brännolja och bensin	Avgår restituktion	Summa drivmedel			
1938/39	—	—	—	—	10·92	100·0
1947/48	¹ 33·51	0·94	² 32·57	9·84	42·41	388·4
1948/49	¹ 47·28	3·42	² 43·86	12·26	56·12	513·9
1949/50	¹ 56·22	4·65	² 51·57	14·48	66·05	604·9

6. Diverse kostnader.

Kostnaderna för *mjolkfrakter* ha nu beräknats till 59,²¹ milj. kr för år 1948/49 samt 60,⁵³ milj. kr för år 1949/50. De nya kostnadssummorna innebära en höjning i jämförelse med värkalkylen 1949 av 1,0 respektive 0,⁸⁶ milj. kr, som helt står i samband med ökade kvantiteter. Fraktkostnaderna per ton äro praktiskt taget oförändrade (obetydlig sänkning). För år 1949/50 har liksom i värkalkylen tillämpats samma fraktsatser per ton som för år 1948/49. För detta år äro kostnaderna per ton kända t. o. m. maj månad.

Biltransporter. Från Svenska lasttrafikbilägareförbundet har erhållits uppgifter över taxorna för jordbrukstransporter. Enligt dessa uppgifter ha kostnaderna ifråga icke undergått någon ändring sedan värkalkylen 1949.

Kostnaderna för *järnvägstransporter* äro likaledes oförändrade sedan värkalkylen.

Beträffande tillverkade och försålda kvantiteter av *skördegarn* har viss korrigering av tidigare erhållna uppgifter för åren 1947 och 1948 erhållits, vilket medför en obetydlig höjning av kostnaderna för skördegarn. Priserna äro oförändrade.

¹ Inkl. restitutionssumman.

² Exkl.

Kostnaderna för *hösalt* äro oförändrade.

Beträffande förbrukningen av *AIV-syra* föreligga uppgifter t. o. m. juni 1949. För juli och augusti månader ha räknats med samma kvantiteter, som försålde under motsvarande månader 1948. Den så beräknade kvantiteten förbrukad *AIV-syra* uppgår för produktionsåret 1948/49 till 7 100 ton mot 6 600 ton enligt värkalkylen 1949. Samma kvantitet har förutsatts bli förbrukad under produktionsåret 1949/50 (förbrukningen under produktionsåren 1946/47 och 1947/48 är lägre, vilket torde stå i samband med 1947 års svaga skörd). Priserna äro oförändrade sedan värkalkylen 1949. De ökade kvantiteterna medföra en mindre kostnadsökning.

Kostnaderna för *betningsmedel* äro oförändrade sedan värkalkylen.

Kostnaderna för *el-kraft* ha varit föremål för en obetydlig justering, beroende på en mindre sänkning av index för krafttaxorna.

Kostnaderna för *hästskor*, *hästskosöm*, *silfilter* och *rengöringsmedel* äro oförändrade sedan värkalkylen.

Kostnaderna för *torvströ* visa en sänkning med 0,27 milj. kr för produktionsåret 1949/50 på grund av mindre prisfall. Kvantiteterna ha hållits oförändrade jämfört med värkalkylen 1949.

Kostnadsposten *allmänna omkostnader* har kunnat slutgiltigt justeras för produktionsåret 1947/48, enär definitiva uppgifter för motsvarande bokföringsår nu kunnat erhållas från jordbruksekonomiska undersökningen. Justeringen medförde en höjning av allmänna omkostnader med 0,26 milj. kr. De sålunda beräknade kostnaderna för år 1947/48 ha i likhet med tidigare tillämpade principer hållits oförändrade för produktionsåren 1948/49 och 1949/50.

Kostnaderna för *mjölkkontroll* ha likaledes kunnat slutgiltigt justeras för produktionsåret 1947/48, sedan definitiva uppgifter om assistentlönernas storlek erhållits för motsvarande kontrollår. Slutjusteringen av kontrollkostnaderna för nämnda produktionsår medför en ytterst obetydlig justering för produktionsåren 1948/49 och 1949/50.

De olika delposterna under rubriken *Diverse kostnader* återfinnas i följande tabell. Den mest betydande justeringen gäller som synes mjölkfrakterna.

Tabell 14. Diverse kostnader i sammandrag.

	1938/39	1947/48	1948/49		1949/50	
			vår-kalk.	aug.-kalk.	vår-kalk.	aug.-kalk.
Mjölfrakter	15·70	49·96	58·21	59·21	59·67	60·53
Övriga frakter:						
Biltransporter	7·13	14·57	14·67	14·67	14·57	14·57
Järnvägstransporter	5·00	5·90	6·10	6·10	6·10	6·10
Skördegarn	2·87	8·98	9·41	10·09	9·75	10·09
Hösalt	0·48	1·24	1·24	1·24	1·24	1·24
AIV-syra	0·13	0·90	0·88	0·94	0·87	0·94
Betningsmedel	1·10	1·09	1·09	1·09	1·09	1·09
Elkraft	17·51	34·59	34·81	34·79	34·85	34·81
Hästskor	2·21	3·41	3·62	3·62	3·62	3·62
Hästskosöm	1·90	2·51	2·51	2·51	2·51	2·51
Silfilter	0·97	1·62	1·62	1·62	1·62	1·62
Rengöringsmedel	3·11	8·58	8·58	8·58	8·58	8·58
Torvströ	4·32	6·70	6·75	6·71	6·75	6·48
Allmänna omkostnader	17·09	32·39	32·13	32·39	32·13	32·39
Mjölkkontroll	1·91	5·12	5·53	5·56	5·66	5·68
Summa	81·43	177·51	187·15	189·12	189·01	190·25
Index	100·0	218·0	229·8	232·2	232·1	233·6

7. Ekonomibyggnader.

Vid framräknandet av kostnadssumman för ekonomibyggnader med utgångspunkt från SFL:s undersökning rörande underhålls- och avskrivningskostnader för ekonomibyggnader år 1946 har tidigare tillämpats SFL:s kostnadsindex för ekonomibyggnader exklusive installationer. Detta tillvägagångssätt har inneburit ett fortsättande av tidigare tillämpad metodik, då SFL:s byggnadskostnadsindex tillämpades för framräknandet av en på annat sätt beräknad bassumma, i vilken icke inkluderades avskrivnings- och underhållskostnader för elektriska installationer. Den av SFL beräknade kostnadssumman för ekonomibyggnader år 1946 avses emellertid inkludera kostnaderna för elektriska installationer, och följaktligen bör även den index, som tillämpas vid framräknandet av kostnadssumman ifråga, vara baserad på kostnadsutvecklingen för ekonomibyggnader inklusive installationer. Jordbrukets kostnader för avskrivning och underhåll av gårdsnät, installation för belysning samt anslutning av elektriska motorer inräknades tidigare i kostnadsposten »Elkostnader» under rubriken »Diverse kostnader». Då nu dessa kostnader för elektriska installationer m. m. äro överflyttade till byggnadskostnadsposten, bör den index, som tillämpas vid framräknandet av kostnaderna, vara beräknad med hänsyn till denna förändring.

Med anledning av vad här anförts har framräknandet av byggnadskostnaderna nu skett med hjälp av SFL:s index för ekonomibyggnader *inklusive installationer* (totalindex för ekonomibyggnader). Förändringen innebär även en justering av basårssumman.

Kostnadsberäkningen för ekonomibyggnader innebär även justering på grund av att SFL:s byggnadskostnadsindex nu funnits tillgängligt i slutgiltigt skick för år 1948 (i värkalkylen 1949 tillämpades en preliminär siffra för detta år) samt slutligen även på grund av ändrade indextal i lantbruksförbundets månadsindex fr. o. m. januari 1949. Liksom vid tidigare beräkningstillfällen har nämligen SFL:s index framräknats med hjälp av månadstal ur lantbruksförbundets byggnadskostnadsindex.

Justeringarna resultera i en höjning av byggnadskostnaderna i jämförelse med värkalkylen 1949 med 2,9 milj. kr för produktionsåret 1948/49 samt 3,3 milj. kr för produktionsåret 1949/50. Den totala kostnadsstegring, som sålunda inregistrerats, beror till största delen på att definitivt indextal ur SFL:s serie nu tillämpats för år 1948. Cirka 0,7 milj. kr av höjningen står dock för år 1949/50 i samband med prishöjningar på byggnadsmaterial, som inträffat efter den 1 januari 1949. Prishöjningar ha inträffat ifråga om följande byggnadsmaterial: eternit (höjning fr. o. m. juli 1949 från 4,50 till 5,00 kr/m²), mellanprodukter av järn (Kommerskollegii index höjt fr. o. m. februari 1949 med en enhet) samt järnmanufaktur (Kommerskollegii index höjt fr. o. m. april 1949 med tre enheter).

Prissänkningar ha inträffat ifråga om följande byggnadsmaterial: byggnadskalk (fr. o. m. maj), zinkvitt (fr. o. m. mars) och linolja (fr. o. m. februari).

På grund av vägningstalen (i synnerhet eterniten spelar stor roll) blir inverkan av prishöjningarna starkare än inverkan av prissänkningarna.

På grund av att en ny indexserie enligt det föregående tillämpats för framräknandet av byggnadskostnaderna har även basårssumman förändrats. Den indexmässiga förändringen står därför icke i proportion till kostnadsökningen i jämförelse med värkalkylen.

Framräkningen av SFL:s index enligt det föregående redovisas i följande översikt:

Å r	SFL:s index med 1935/37 = 100	SL:s index omräknat med 1948 = 100	SFL:s index framskrivet för 1949 och 1950 med SL:s index
1935	94·8		
1936	97·2		
1937	108·1		
1938	109·9		
1939	113·7		
1940	131·9		
1941	140·9		
1942	158·1		
1943	164·7		
1944	163·1		
1945	167·4		
1946	181·6		
1947	193·7		
1948	205·1	100·0	205·1
1949		102·3	209·8
1950		102·7	210·6

Utvecklingen av kostnadssumman 123,5 milj. kr enligt index för kalender- och produktionsår redovisas nedan.

Å r	SFL:s index omräknat med 1946 = 100	Kostnadssumman 123·5 omräknad enl. index	Index för kostnadsutveck- lingen 1938/39 = 100
1938	60·5	74·7	
1939	62·6	77·3	1938/39 76·4 100·0
1940	72·6	89·7	1939/40 85·6 112·0
1941	77·6	95·8	1940/41 93·8 122·8
1942	87·1	107·6	1941/42 103·7 135·7
1943	90·7	112·0	1942/43 110·5 144·6
1944	89·8	110·9	1943/44 111·3 145·7
1945	92·2	113·9	1944/45 112·9 147·8
1946	100·0	123·5	1945/46 120·3 157·5
1947	106·7	131·8	1946/47 129·0 168·8
1948	112·9	139·4	1947/48 136·9 179·2
1949	115·5	142·6	1948/49 141·5 185·2
1950	116·0	143·3	1949/50 143·1 187·3

Beträffande kostnaderna för silo-anläggningar ha sedan vårkalkylen icke infräffat några sådana prisändringar, att justering av beräkningarna ansetts erforderlig.

I följande översikt ha kostnaderna för ekonomibyggnader och silo-anläggningar sammanförts.

	1938/39		1947/48	1948/49		1949/50	
	vår- kalk.	aug- kalk.	aug- kalk.	vår- kalk.	aug- kalk.	vår- kalk.	aug- kalk.
Ekonomibyggnader	75·30	76·40	136·90	138·80	141·50	139·90	143·10
Siloanläggningar ..	0·03	0·03	0·61	0·67	0·67	0·65	0·65
Summa milj. kr	75·33	76·43	137·51	139·47	142·17	140·55	143·75
Index, 1938/39 = 100	100·0	100·0	179·9	185·1	186·0	186·6	188·1

8. Grundförbättringar.

Kostnaderna för grundförbättringar ha justerats på grund av ökad dikeslängd för större öppna diken, för vilka underhållskostnader ingå i kalkylen. Täckdikningskostnaderna äro däremot oförändrade. Här omnämnd justering innebär en kostnadsökning i jämförelse med vårkalkylen av 0,18 milj. kr för år 1948/49 och 0,26 milj. kr för år 1949/50. Den totala kostnadssumman influeras dessutom av lägre statsbidrag till täckdikning än tidigare. Resultaten av justeringarna framgå närmare av följande tablä.

	1938/39	1947/48		1948/49		1949/50	
		vår- kalk.	aug- kalk.	vår- kalk.	aug- kalk.	vår- kalk.	aug- kalk.
Täckdikningskostnader	9·60	9·60	9·78	9·78	9·80	9·80
Underhåll av större öppna diken	7·12	7·20	7·53	7·71	7·64	7·90
Summa	7·54	16·72	16·80	17·31	17·49	17·44	17·70
Avgår statsbidrag till täckdikning	0·64	0·64	0·64	0·16	0·64	0·33
Nettosumma	7·54	16·08	16·16	16·67	17·33	16·80	17·37
Index	100·0	213·3	214·3	221·1	229·8	222·8	230·4

9. Arbetskostnader.

I de nu föreliggande beräkningarna ingår en omräkning jämväl av arbetskostnaderna. Anledningen härtill är, att lönestatistiska uppgifter redan nu finnas tillgängliga för ytterligare ett avtalsår, nämligen 1947/48.

Vid tiden för upprättandet av förkalkylen för produktionsåret 1949/50 funnos lönestatistiska uppgifter tillgängliga endast t. o. m. avtalsåret 1946/47. I samband med beräkningarna av arbetskostnaderna under prognosåret uttalades såväl inom delegationen som vid rådets granskning av kalkylen tveksamhet om riktigheten att framskriva arbetslönerna på sätt som skett för de senare avtalsåren. LK-delegationen yttrade härom:

»Såsom särskilt vanskligt vid ett skiftande läge på arbetsmarknaden må framhållas den framskrivning av de betalda lönerna med hjälp av avtalslönerna, som man på grund av eftersläpningen i lönestatistiken tvingas företaga för senare år. Dessa vanskligheter ha ingående diskuterats i utredningen utan att någon ny metod i förhållande till den tidigare använda procentuella framskrivningen nu kunnat förordas. Ifrågavarande metod har tidigare vissa år inneburit en sannolik undervärdering av lönekostnadsökningen, men den kan vid ett ändrat läge på arbetsmarknaden likaledes tänkas komma att ge ett alltför starkt utslag för löneförändringarna.»

Det ändrade läge på arbetsmarknaden, varom här är fråga, berör förändringarna mellan åren 1946/47 och 1947/48. Enligt vad nu kunnat konstateras betalades sålunda under år 1946/47 relativt betydande överpriser på de avtalsenliga lönerna. Dessa överpriser torde till stor del ha bortfallit vid de höjningar av avtalslönerna, som företogs dels fr. o. m. den 1 september (informellt) och den 1 november 1947 samt dels i vissa avseenden även fr. o. m. den 1 januari 1948 genom den omräkning av naturalön till kontantlön, som då trädde i tillämpning. LK-delegationen lät vid upprättandet av förkalkylen för år 1949/50 genom särskilda sakkunniga verkställa en specialutredning för att söka klarlägga storleken av de betalda överpriserna, men denna utredning gav då icke något sådant resultat, att man därpå kunde grunda ett förslag till ändrade beräkningsmetoder. Det

har emellertid sedermera visat sig, att ett fel förelupit vid denna utredning och att den rätt utförd kunnat ge viss vägledning i fråga om överpriserna.

Förändringen av de faktiskt betalda lönerna mellan avtalsåren 1946/47 och 1947/48 har av skäl, som ovan i korthet angivits, blivit avsevärt svagare än vad man tidigare kunnat anta på grund av den samtidiga utvecklingen utav de avtalsenliga lönerna. Huruvida vad sålunda blivit statistiskt redovisat fullt ut stämmer överens med den totala genomsnittliga löneutvecklingen, kan lika litet nu som vid något tidigare tillfälle avgöras med full säkerhet. Det kan t. ex. tänkas vara möjligt att naturallönen till de icke-kollektivavtalsbundna arbetarna icke blivit ersatt med kontantlön i samma utsträckning som för de kollektivavtalsbundna arbetarna och att detta i sin tur begränsat den lönestegring, som annars skulle ha blivit registrerad i lönestatistiken. Därutöver kan man icke heller nu med säkerhet avgöra hur de betalda lönerna (inkl. eventuella överpriser) utvecklats i förhållande till de avtalsenliga lönerna efter år 1947/48, d. v. s. efter det senaste år, för vilket lönestatistiska uppgifter hittills blivit sammanställda. Allmänt torde visserligen kunna sägas, att arbetsmarknaden under det senaste året visat en något svagare tendens än tidigare men huruvida detta innebär, att överpriserna år 1949/50 komma att bli större eller mindre än år 1947/48, kan som sagt icke bedömas.

Om man i underlaget för beräkningarna av arbetskostnaderna inkluderar de nu kända lönestatistiska uppgifterna jämväl för avtalsåret 1947/48 samt i övrigt verkställer beräkningarna på samma sätt och enligt samma principer, som tidigare tillämpats, erhålles följande resultat.

Regleringsår (¹ / ₉ — ³¹ / ₈)	Arbetsvolym, milj. mt och rmt	Arbetslön, öre/tim, enligt framskrivning från		Kalkylbelopp enligt framskrivning från			
		1946/47	1947/48	1946/47	1947/48	1946/47	1947/48
				Milj. kr		Rel. tal	
1938/39....	1 232:50	67:62	67:62	833:42	833:42	100:00	100:00
1946/47....	1 112:04	145:01	145:01	¹ 1 600:77	¹ 1 600:77	192:07	192:07
1947/48....	1 095:36	176:81	170:70	¹ 1 930:81	¹ 1 863:88	231:67	223:64
1948/49....	1 078:93	185:38	178:96	2 000:12	1 930:85	239:99	231:68
1949/50....	1 062:75	185:77	179:33	1 974:27	1 905:83	236:89	228:68

Resultatet innebär, att kalkylbeloppet för produktionsåret 1949/50, som tidigare preliminärt uppskattats till 1 974,²⁷ milj. kr, nu och likaledes preliminärt blivit uppskattat till 1 905,⁸³ milj. kr. Skillnaden utgör 68,4 milj. kr.

10. Räntekostnader.

Aren 1948/49—1949/50. I den våren 1949 upprättade jordbrukskalkylen beräknades jordbrukets räntekostnader alternativt dels efter förut tillämpad metod och dels enligt en metod använd i en undersökning företagen av de sakkunniga för utredning rörande frågan om rationaliseringens inverkan på jordbrukets arbetskostnader m. m. Delegationen uttalade därvid, att den visserligen ansåg det vara ur företagsekonomisk synpunkt riktigt att beräkna jordbrukets räntekostnader på sätt gjorts i de sakkunnigas undersökning, men att den icke ville taga ställning till frågan, huruvida jordbruket i det rådande läget borde kompenseras för de höjda räntekostnader, som uppnåddes med tillämpning av de sakkunnigas beräkningsmetod.

¹ Korrektionsbelopp—11:8 milj. kr 1946/47 och —5:9 milj. kr 1946/48.

Tabell 15. Beräkning av jordbrukets räntekostnader.

	Lantbrukskapitalet med fördelning på fastighets- och driftskapital, milj. kr.					Lantbrukskapitalet med fördelning på lånekapital och eget kapital, milj. kr.			
	I hittillsvarande beräkningar (Alt. C)	Enl. nya beräkningar				I hittillsvarande beräkningar (Alt. C)	Enl. nya beräkningar		
		1938/39	1948/49	1949/50			1938/39	1948/49	1949/50
<i>Fastighetskapital ..</i>	3 200	2 866	3 168	3 168					
<i>Driftskapital</i>									
Kreaturskapital ..	980	1 419	2 475	2 538					
Maskin- och redskapskapital	455	301	740	841					
Förrådskapital ...	430	400	557	554					
Fältinventariekapital	150	214	448	451					
Därav:									
Arbete.....	100	100	232	229					
Utsäde.....	30	84	162	162					
Konstgödsel	20	30	54	60					
Summa	2 015	2 334	4 220	4 384					
Summa lantbrukskapital: Alt. A	5 215	5 200	7 388	7 552					
Alt. B		5 296	7 664	7 828					
Index: Alt. A....	—	100·0	142·1	145·2					
Alt. B....	—	100·0	144·7	147·8					
					<i>Lånat kapital:</i>				
					Inteckningslån ...	1 865	1 280	1 280	1 280
					Övriga lån	680	635	635	635
					Summa	2 545	1 915	1 915	1 915
					<i>Eget kapital:</i>				
					Ej belånat fastighetskapital: Alt. A	1 335	1 586	1 888	1 888
					Alt. B		1 682	2 164	2 164
					Ej belånat driftskapital	1 335	1 699	3 585	3 749
					Summa: Alt. A	2 670	3 285	5 473	5 637
					Alt. B		3 381	5 749	5 913
					Summa lantbrukskapital: Alt. A	5 215	5 200	7 388	7 552
					Alt. B		5 296	7 664	7 828

	Vid beräkningarna tillämpade räntesatser ²				Beräkningarnas slutresultat, milj. kr.		
	1938/39	1948/49	1949/50		1938/39	1948/49	1949/50
<i>Lånat kapital:</i>				<i>Lånat kapital:</i>			
Inteckningslån ...	3·25	3·21	3·21	Inteckningslån ...	41·6	41·1	41·1
Övriga lån.....	3·98	3·96	3·96	Övriga lån.....	25·3	25·1	25·1
<i>Eget kapital:</i>				<i>Eget kapital:</i>			
Ej belånat fastighetskapital.....	4·14	3·70	3·69	Ej belånat fastighetskapital:			
Ej belånat driftskapital	4·44	4·00	3·99	Alt. A	65·7	69·9	69·7
I medeltal: Alt. A	4·00	3·78	3·78	Alt. B	69·6	80·1	79·9
Alt. B	4·00	3·78	3·78	Ej belånat driftskapital	75·4	143·4	149·6
Alt. C	3·88	3·63	3·63	Summa: Alt. A	208·0	4 279·8	285·5
Alt. A: De sakkunnigas beräkningar, majoritetsalternativet.				Alt. B	211·9	4 290·0	295·7
Alt. B: De sakkunnigas beräkningar, minoritetsalternativet.				Alt. C	202·3	3, 4 199·9	3 199·3
Alt. C: Hittillsvarande beräkningar.				Index: Alt. A	100·0	134·5	137·3
				Alt. B	100·0	136·9	139·5
				Alt. C	100·0	98·8	98·5

¹ Enligt sakkunnigreservanternas förslag (alt. B) 2 962 milj. kr år 1938/39, 3 444 milj. kr år 1948/49 och 1949/50.

² Räntesatserna äro desamma vid de hittillsvarande och de nya beräkningarna av jordbrukets räntekostnader. — Den genomsnittliga räntesatsen har erhållits genom att den totala räntesumman dividerats med det sammanlagda lantbrukskapitalet. Före divisionen har kapitalrabatten (se not 4) fränskilt. Medräknas denna erhålles för 1948/49 något högre medelränta än här redovisas.

³ Inklusive provisoriskt tillägg på 10 milj. kr, motsvarande höjda räntekostnader (enligt tidigare uppskattning) till följd av ökning av lantbrukskapitalets volym sedan år 1938/39.

I och med att frågan om prissättningen på jordbrukets produkter icke definitivt avgjordes under loppet av våren 1949, ställdes bl. a. spørsmålet om beräkningsmetod i fråga om räntekostnaderna på framtiden. LK-delegationen har därför i likhet med vad som skedde i vårkalkylen i den nu föreliggande justerade jordbrukskalkylen för 1949/50 beräknat jordbrukets räntekostnader enligt såväl den förut tillämpade som den av de sakkunniga använda metodiken.

Resultatet av beräkningarna redovisas i sammanställningen på föregående sida.

Nedan redovisas jordbrukets kostnader i sammandrag.

Tabell 16. Jordbrukets kostnader i sammandrag.

	1938/39 milj. kr		1947/48 milj. kr		1948/49 milj. kr		1949/50 milj. kr	
	vår- kalk.	aug.- kalk.	vår- kalk.	aug.- kalk.	vår- kalk.	aug.- kalk.	vår- kalk.	aug.- kalk.
Handelsgödselmedel	66·7		131·1		133·7	141·4	152·1	160·5
Utsäde	3·2		6·5		6·5		6·5	
Köpfodermedel	98·2		151·1		154·2	156·6	149·5	164·8
Maskiner och redskap (avskr. o. underhåll)	78·0		185·3	185·4	202·6	205·0	213·2	216·8
Kostnader för driv- och smörjmedel	10·9	13·1	42·4	41·2	56·1	54·1	66·0	62·7
Diverse kostnader	81·4		176·3	177·5	187·2	189·1	189·0	190·3
Ekonomibyggnader	75·3	76·4	135·5	137·5	139·5	142·2	140·6	143·8
Grundförbättringar	7·5		16·1	16·2	16·7	17·3	16·8	17·4
Arbetskostnader	833·4		1 930·8	1 863·9	2 000·1	1 930·8	1 974·3	1 905·8
Räntekostnader: Alt. A	208·0		265·7		279·7	279·8	283·9	285·5
Alt. B	211·9		276·0		290·0		294·2	295·7
Alt. C	202·3		200·2		199·9		199·6	199·3
<i>Summa</i> Alt. A	1 462·6	1 465·9	3 040·8	2 976·1	3 176·3	3 122·8	3 191·9	3 154·1
Alt. B	1 466·5	1 469·8	3 051·1	2 986·4	3 186·6	3 133·0	3 202·2	3 164·3
Alt. C	1 456·9	1 460·2	2 975·3	2 910·6	3 096·5	3 042·9	3 107·6	3 067·9
Index: Alt. A	100·0		207·9	203·0	217·2	213·0	218·2	215·2
Alt. B	100·0		208·1	203·2	217·3	213·2	218·4	215·3
Alt. C	100·0		204·2	199·3	212·5	208·4	213·3	210·1

Alt. A: De sakkunnigas beräkningar av räntekostnaderna, majoritetsalternativet.

Alt. B: De sakkunnigas beräkningar av räntekostnaderna, minoritetsalternativet.

Alt. C: Hittillsvarande beräkningar av räntekostnaderna.

⁴ Inklusive räntekostnader i form av kapitalrabatt. Denna rabatt har tillämpats av hypoteksbankerna fr. o. m. den 23 augusti 1947 vid utlämnandet av nya lån och utgår med 1 procent. För år 1948/49 beräknas kapitalrabatten till 0·3 milj. kr. Kapitalrabatt förutsättes icke utgå år 1949/50.

Sammanfattning.

Resultatet av beräkningarna rörande jordbrukets inkomster och kostnader ha sammanfattats i följande tablå.

	1938/39	1948/49	1949/50
Inkomster, milj. kr	1 362·7	2 857·3	2 904·2
Kostnadsindex: Alt. A	100·00	213·03	215·16
Alt. B	100·00	213·16	215·29
Alt. C	100·00	208·39	210·10
Basinkomst, framskriven medelst			
kostnadsindex, milj. kr Alt. A	1 362·7	2 903·0	2 932·0
Alt. B	1 362·7	2 904·7	2 933·8
Alt. C	1 362·7	2 839·7	2 863·0
Kalkylmässigt inkomstöverskott			
(+) eller -underskott (-),			
milj. kr Alt. A	—	-45·7	-27·8
Alt. B	—	-47·4	-29·6
Alt. C	—	+17·6	+41·2

Anm. Alternativen åtskilja sig i fråga om räntekostnaderna, beträffande vilka beräkningar utförts av de sakkunniga för utredning rörande frågan om rationaliseringens inverkan på jordbrukets arbetskostnader m. m. Alt. A utgör majoritetsalternativet, alt. B minoritetsalternativet samt alt. C hittillsvarande beräkningar (se vidare under rubriken Räntekostnader).

LK-delegationen vill slutligen framhålla, att den i likhet med i våras icke företagit någon särskild beräkning av stimulansinkomster för oljeväxter utan upptagit hela inkomstsumman för oljeväxtodlingen i den föreliggande kalkylen. Likaså har delegationen på samma sätt som tidigare insatt de utgående producent- och kontantbidragen för mjölk i kalkylen utan någon reduktion. Delegationen har härmed icke tagit ställning till frågan, hur ifrågakvarande inkomster skola tagas i beaktande, när kalkylen lägges till grund för prissättningen på jordbrukets produkter.